

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postafutarközponti csokkszámja: 25.342
--	--	---	---------------------	--

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Levél a Felvidékről.

A Pesti Hírlap egyik májusi számában Urmáncsy Nándor vezércikkben számol be egy felvidéki levélről. Minthogy a levélben rólunk, magyar csendőrségről is szó esik s ez a felénk való megnyilatkozás meghatóan szép bizonyossága annak: miként vélekednek rólunk a tót testvérek, a cikket lapunkban is megörökítjük. Szól a cikk a következőképpen:

„Egyszerű, becsületes tót testvér írta a levelet magyarul. Egy egész ív papírnak mind a négy oldalát telezántotta betűkkel. Látszik, hogy nem mestersége az írás, de azért el lehet olvasni és meg lehet érteni minden szavát.

Megpróbálom kivonatossan, jórészt az ő szavaival elmondani a levél tartalmát.

Először a borítékon kezdem. A tisztelt előljáróságnak, tarnamérai bíró úrnak címezte, Post Tarnaméra, Heves megye, Magyarország. A borítékon két darab cseh bélyeg van, rajta Masaryk elnök szemüveges képe, Csechoslovensco 1 koruna, Csechoslovensco 1 koruna.

Ennek az elmondására azért fektetek súlyt, mert a levélíró azt kívánja, hogy a borítékkal együtt továbbítsák levelét, különben nem hinnék el, hogy honnan jön.

Kezdődik pedig így: Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus, mindörökké amen. Azután bemutatja magát. 1875-ben született, igaz, hogy szlovák ember, de vitéz honvéd katona volt, megjárta a szerb, orosz és olasz frontot. Most már idősebb, de ő is a vitéz magyar hadsereghez tartozónak érzi magát. Nemcsak ő, hanem a többi sok-sok ezer szlovák is. Most már dühösebbek azok a szlovákok is a csehekre, akik várták őket, azok is várják a régi magyar barátságot.

Tessék elképzelni, hogy milyen élet volt akkor s milyen van most. Akkor a szlovák munkásság mehetett nyári és őszi keresetre magyar területre. Amióta a szlovák nemzet nem mehet magyar területre kenyeret keresni, a sok ezerszám emberiség éhezik, nyomorog és koplal. A csehek kínozzák a szlovák és magyar népeket és nem adnak senkinek semmiféle keresetet, ha a cseh kormánypártot nem támogatja. Erőszakosan beírják a nevét s azután hirdetik az újságban, hogy nemcsak a szlovák nem-

zet, hanem a magyar nemzet is az ő kormánypártjukon van. Pedig nem ez az igazság.

Csak egy ujság van, a Szlovák ujság, amelyik igazat szokott mondani. Hlinka rózsahegyű pap dik-tálja, de ha a csehek észreveszik, rögtön betiltják.

A szlovák nemzet és az itteni magyarok várják Csonka-Magyarország védelmét és okvetlenül oda akarnak csatlakozni. Akarják a munkások, béresek, drótosok, miskárolók, iparosok, akik szabadon kereshették a kenyerüket, bejártak Budapestre, a magyar területre s csak annak nem volt munkája, aki nem akart dolgozni.

A cseh ujságok azt írják, hogy a szlovák nemzet nem enged egy lépést sem elvenni a megszállott területekből és harcolni fog az ellen, aki kezét nyújtáná a föld után, de ezt csak ők mondják.

A fiatalabbakat, akik most szolgálnak, kitanítják az öreg honvédek, hogy a magyarok mellé álljanak, mert akkor meg is nőülhetnek, szezonmunkára mehetnek s nem kell koplalni. A csehek alatt éhenhalnak, a család nyomorog s hideg marad a lakás.

A csehek félnek a háborútól, azért futkosnak mindenüvé, hogy béke legyen, mert tudják, hogy rögtön elvesztenék a szlovák területet.

Az itteni emberiség nem akar kommunistaságot, hanem Nagy-Magyarországot. Éljen a magyar hadsereg, éljen a magyar haza, éljen az élet! hogy azt mondhasuk, hála Istennek, a leányzó él.

De ha az öreg katonák, az 1875-beliek már nem fognak élni, a mostani kiskorúak, akik 1930-tól születtek, ha megnőnek, azt fogják hinni, hogy a magyarság idejében még rosszabb volt, mint a csehek alatt, mert beléjük oktatják, hogy a magyar a szlovák ellensége. Ne várják be azt az időt, amit ma meg lehet tenni, nem jó holnapra halasztani.

Derék tót barátunk, amint belomlegetett az írásba s beleléte magát a régi jó világba, megtalálta a régi megszokott hangot is. Levéle végéfelé elfelejti az új idők ráerőszakolt szavát, és a nekünk mindig drága szót írja le. Már nem beszél szlovákokról, hanem tótokról.

Minden kisebb nemzetosztálynak kell, hogy pártfogója legyen. A tótokat a csehek kínozzák, azért kell a magyar pártfogó, mert a tótok is élni akarnak.

A levél végéhez értünk.

Ha szarancsésen megérkezik a levél Tarnamérára, adják át vagy az esztergomi méltóságos püspök úrnak, vagy a magyar miniszternek, Gömbösnak, vagy a magyar csendőrségnek, a borítékkal együtt, hogy ohigyjék, hogy honnan jött.

Mennyire jellemző ez a három „vagy”. A három magyar hatalom: a püspök, a miniszter és a csendőr.

A nép jelkében ott él a hármass hatalom tekintélye, tisztelete, az ő életének, sorsának, munkájának, családjának védője és biztosítója: a lelki hatalom, a kormányzó hatalom és a biztonságot nyújtó magyar hatalom jelképei.

Tamaméra derék bírója, Kasziczky András, aki maga is felvidéki menekült, hozzám küldte a levelet. Az én kötelességem lenne most, hogy eleget tegyek tőt testvérünk kívánságának. De én ünnepelesen bocsánatot kérek az esztergomi püspök úrtól, a magyar minisztertől, Gömböstől és a magyar csendőrségtől is, hogy nem hozzájuk küldöm a levelet.

A nyilvánosság elé való ez a levél.

Olvassák el a kishitűek, akik mindig a statisztikára hivatkoznak, pontosan összeadják a kisanant népességét és szembeállítják a csonkaföld kilencmillió magyarjával.

A nyilvánosság elé való ez a levél, hogy tanúságot tegyen azok mellett, akik mindig azt hirdették, hogy az elszakított területek népe visszakívánja az emberséges magyar uralmat.

És a nyilvánosság elé kívánczik ez a levél, hogy biztassa mindazokat, akik a nemzet sorsának intézésébe befolyhatnak.

Az egyszerű tőt testvér írását az igazság ereje teszi jelentőssé és súlyossá. Felkiáltásában, hogy éljen az élet, éljen a magyar haza, az egymásrautaltságnak, az egységnek megdönthetetlen törvénye nyilatkozik meg. Az ő hangja nem egy ember hangja, hanem a Felvidék népének nagy többségéé.

Jegyezzük meg e hangot és számvetésünkben ne hagyjuk ki az erőt, mely mögötte rejtőzik".

Tudakozódás.

Írta: BIRÓ KÁLMÁN százados.

A testületünk felállítását követő első évtizedekben a csendőr szolgálati életének minden mozzanatában elsőrendű szerepet játszott a „helyi és személyi ismeret”.

Akkoriban a közlekedési eszközök még kezdetlegesekek, de a mai szemmel nézve mindenesetre fejletlenek voltak. Gépjárműnek, vagy éppen repülőgépnak még híre-hamva sem volt. A vonat pedig a szegényebb emberek számára még alig volt hozzáférhető. Kocsival, szekérrel még az sem tudott messze jutni, akinek saját lovai voltak, a váltott lovakkal való utazáshoz pedig még több pénz kellett, mint a vonaton való utazáshoz.

Egyébként a kocsin, vagy szekéren való utazás a bűnözők céljainak sohasem felelt meg, mert ezeknél nem lehetett feltűnés nélkül elvegyülni az utazók szürke tömegeiben s így az utasok, vagy a kocsis árulásától, de legalább is terhelő tanuvalloásától a tettesnek mindig tartania kellett.

Nehéz volt tehát akkoriban az utazás s így az emberek legtöbbje ott élte le egész életét és ott is halt meg, ahol született.

Ebben a világban tehát a csendőrség működési területén előfordult büntetendő cselekmények 95%-át saját örskörletbeli tettesek követték el, a megmaradó 5%-át sem külföldiek, sőt még csak nem is az ország másik sarkából való tettesek, hanem csak valamely szomszédos örskörletbeliek.

Nem volt tehát ritka jelenség akkoriban, hogy mikor hírül hozták az őrsre Veczán Demeter orvul való lelővételét, az őrsparancsnok — a későbbi nyomozás eredmé-

Meghal egy csendőr.

Írta: BEÖTHY KÁLMÁN százados.

A hosszú szerelvény meg se állott még az állomás előtt, mikor a tömeg, ahány kocsi volt, annyi ágra szakadva, rohanta meg. Mint éhesek a kenyér felé, úgy sereglett a szerencsétlen sokaság fel a lépcsőkön. Azt hitte volna az ember, hogy a marhakocsikban kincsek várnak rájuk...

Kerekes őrmester a perron korlátjánál egyedül maradt. Mindenki elhagyta, mint aki azoknak senkijük se. Már nem sajnálkozott senki körül pólyázott arcán és elfelejtették már, hogy az ő bátorsága mentette meg a falut a meglepés borzalmától és már elhallgatott a dicsőítés és senki nem adott már tanácsot, hogy a lábán szakadt sebet mivel gyógyítsa.

Kerekes meg nem is bánta, hiszen itt, ezek az életüket mentik, ő meg nem először néz szembe az élet-

rablóval, mely tegnap este már szinte ölébe vette a Nagykőhavas szikláin...

Neki még akkor is állj!, ha közeleg a veszély és akkor mindenképpen állj! Hiszen csendőr volna!... Csendőr?... Hisz akkor előre innen a korláttól, nézd, hogy tülekednek és a haragtól éles szavak csattognak a levegőben a szerencsétlenek közt!...

Mozdult s lépni igyekezett, de térdbe bicsaklott a teste a fájdalomtól. Lába sebének sok volt a teste terhe. Felszisszent, viszont tehetetlensége nyilvánvalósága megnyugtatta, nem képes megtenni amit akarna, a rendre ügyelni, a csendőrnek nem lehetett semmit tenni. A seb égette, mintha tíz folya lábszárában.

... De minek is itt rendre iparkodni?... A sok nyomorú ember, kik a vagon ajtókon kívül hagyják most eddigi életüket az erőszak parancsára s akik a vagonokon belül is csak könnyeket és keserűségeket fognak találni, azoknál nem kell az a rend, mit a békés és napos időkben maguktól megtartottak s amire itt nem is lehet szükség. Minek is most itt e szürke állomáson rendre iparkodni, mikor szerte a vidéken lángok és jajjok emésztik az ezeréves rendet tegnapelőtt óta s most az a rend, hogy égnek a kapuk s a kapuépítők mentik az életüket, pusztán az életüket. Most ez a rend... Az emberek, családok, kiknek élete a csendes falvakban annyira tiszta és annyira magyar, annyira nehéz és oly kedves volt, ezek, kiknek a kenyerük azért volt drága és mennyel ízű, mert szülőágyukba, a barázdákba minden göröngyre forró verejték hullott kintből, vérből és nevetésből, akik ritkán számolták örömeiket s még rit-

nyéhez hiven — már ekkor így kiáltott fel: „Na ezt csak régi haragosa, Gliga Traján tehette!” Vagy, ba a portyázó járőrnek panaszolták, hogy Iezig zsidó üzletében az éjjel betörők jártak, akik falbontással jutottak be a helyiségbe, a járőr tagjai már azonnal tudták, hogy a tettesek csak Lakatos Béni és Bunda Pista cigányok lehetnek, mert az ő szokásuk a falbontás.

Természetesen mindehhez tökéletes helyi és személyi ismeretre volt szükség, de viszont ez az ismeret legtöbb esetben kulcsa is volt az eset kiderítésének.

Innen ered aztán az a hagyomány, hogy a kiderítetlen eset szegényen, akkoriban méltán is tartották annak. Mert tökéletes helyi és személyi ismeret mellett egy kis helyszíni szemlével, egy kis gondolkodással és egy kis utánjárással valóban végére lehetett járni az esetek leg-többjének, hiszen a tettes ott volt, ott kellett legyen az örskörletben, legrosszabb esetben a szomszédos örskörletben.

De nem így van ma.

A nagy háború befejezése óta — különösen Hazánk megmaradt területén, — a közlekedési eszközök fejlődése és tökéletesedése hatalmas lendületet vett. A sűrű hálózattal rendelkező vasút ma már a szegényebb néprétegek számára is hozzáférhető s ahol vasút nincs, ott ma már igen sok helyt autóbusz bonyolítja le a forgalmat. A bűn világa pedig nemcsak mindezt, hanem már a gépkocsit is birtokába vette és eszközéül használja.

A közlekedési eszközök tökéletesedésével párhuzamosan fejlődött ki az emberekben a költözködési, utazási és mozgási vágy. Kora tavasztól késő őszig a lakosság számottevő rétege hódol a hétvégi kirándulás örömeinek s szinte szerencsétlennek érzi magát az, akinek nyáron a

kámban küzdéss perceiket (mert ezeket nem lehetett számontartani), ezek megteremtik maguknak a most megfelelő törvényt... Hisz azok voltak Attila óta: törvénykészítők... Kerekes hát visszaállította puskáját a korlát mellé.

Az állomásfőnök lihegett előtte. Cipelte, amit legjobban szeretett.

— Örmester Úr!... Hát a többiek?... Ūristen, mi van a lábával?

Kerekes nem szólt. Nézte a vasutat, aki egy fuvásnyi időt szentelt neki. Egy szusszanást.

— Ez még csak nem is sejti, mi van velünk, a petroszi őrssel, — gondolta, aztán felelt a főnöknek:

— A többiek, Farkas Úr?... Ki ott — mutatott vállán át a Nagykő-havas felé — ki meg... — leesett a hangja — a jó ég a tudója... Nyomorék az már mind, azt gondolom... ha megvannak.

A főnök sápadt volt, fehér és megbüvölten nézte Kerekes véres csizmáját.

— Hát mért nem száll fel? Lesz hely, csinálók... Már indult is tovább, lihegett a kosara felett.

— Van itt érdemesebb is! — szólt utána Kerekes.

A völgyből, mint a dob, szólt a fegyver tompán, meg az ágyuk valahol messze, mint nyári zivatarkor a menny. Kerekesnek sebesebben vert a szíve. Hétfalunál zúgnak a hegyek... ahol a szakaszpáncsnoka, Váradai főhadnagy verelkedett az egyre fogyó kakastollasok élén, akiknek tán tegnap hallotta a szavát utoljára s a kitől

szombat délutánját és vasárnapját ugyanott kell eltöltenie, ahol állandó lakóhelye van.

A bűnözők pedig a komolyabb és nagyobb szabású bűncselekményeiket a legritkább esetben követik el állandó lakóhelyükön, ahol őket is, meg a leendő bűnjeleket is jól ismerik. Ehelyett minél távolabb eső vidékeken igyekeznek működni, ahol őket senki sem ismeri és a bűnjeleket ismét máshol igyekeznek értékesíteni.

Igy aztán ma engedni kellett abból a felfogásból, amely a kiderítetlen eseteket minden fenntartás nélkül is feltétlenül elítéli. Mert, amikor ma 2—3 megrögzött gonosztevő vasárnap reggel felül Budapesten a gépkocsira, délelőtt Siófokon besurrannak egynehány szállodai szobába, majd könyitnak egypár kabint a nagystrandon, délután pedig ugyanezt teszik Balatonföldváron és este már Győrben mulatoznak a zsákmányból, másnap pedig már Bécsben vannak, — akkor ma aligha lehet egy ilyen esetnek esetleges ki nem derítését az illetékes örsök erkölcsi rovására írni.

És ha egy ily eset nyomozása mégis sikerrel jár, bizonyára nem a helyi és személyi ismeret vezetett eredményre, hanem sok minden más.

Távolról sem akarom azonban mindezzel azt mondani, hogy a helyi és személyi ismeret ma már elvesztette a fontosságát. Nem. A helyi és személyi ismeret ma is éppen olyan fontos, mint 50 esztendővel ezelőtt. Ezek nélkül a csendőr ma sem tud még csak egy lépést sem tenni az örskörletben. Az azonban bizonyos, hogy a helyi és személyi ismeret egymagában ma már nem minden és koránt sem elég az üdvösségre.

A világ és az emberiség folyton halad, s velük együtt

még megtudta, amit már mindenki sejtett nemcsak itt, de az egész országban, hogy fellázadtak a barlangok, sziklák, erdők gonoszai, tűzcsóvákat csapkodnak a házak falához és ordítanak és káromkodnak... Akitől még azt is megtudta, hogy a kint volt járőrök már nem igen jelentkeznek többé eligazításra e földi életben és az örsökön se igen lesz hamarosan szakasz szemle...

Ha azoknak nincs segítség, neki vajjon lesz-e?

Lesz-e még belőlem ember?... Lehet-e még ezzel portyázni?

Maga is elszörnyedt, mintha csak most látná igazán, mit kapott az éjjel a hegyen. Minduntalan a lábán volt a szeme, nem akarta hinni, pedig marta az izmait és a csontok égtek végig benne. Mint a tenyér, olyan nagy szakadás a csizmáján, ahol erős lábát szétféselte a golyó. A vér odafagyva, kapcája kitépve lucskósan csafatban... kár volt Fejér csendőrrel ellenkezni, aki le akarta húzni mindjárt a csizmát... De... amíg verelkedtek, nem lehetett, azután meg menekedni kellett. Most mégis jó volna megnézni, mert kegyetlenül fáj s a karján remegnek az izmok, meg a szíve is valahogyan rendetlen, nekiindul meg lelassít...

Körülnézett segítő után. Csakúgy... Tán nem is igen akarva, mint aki hisz még magában, csak éppen a gyöngye pillanatban jó volna egy erős kezét vagy hüvös ujjakat megfogni vagy egy kancsó patakvizet a sebre... vagy a szájjára, mert szomjas.

Morgott a völgy, mint a dob messziről s a vágónok előtt nőtt a zsvaj, sirás visitott fel, mint zenekarból a klarinét, átkok csattantak a vágónokról az álló-

a bűnözők is. Ezért tehát nekünk is a legteljesebb igyekezettel kell mindig lépést tartanunk a haladással.

Azt a hiányt tehát, amit a mi nagy nyomozási segédeszközünkben: a helyi és személyi ismeretekben a közlekedési eszközök fejlődése és az embereknek ezzel párhuzamos mozgási lehetősége okozott, más segédeszközökkel kellett pótolni.

Ezt a hiányt ismerték fel az 1927-ben és 1930-ban megjelent új Utasításunk, midőn a helyi és személyi ismeret kiegészítésül az alábbi segédeszközöket rendszeresítették:

1. A Tudakozó-ívet és a Tudakozó-lapot, amelyeknek a segítségével személyi ismereteinket az örskörletben megjelenő idegenekre is kiterjesztjük.

2. Nyomozókulcsot és nyomozati értesítőt és még egy zsebkönyvet, amelyek megmondják nekünk, kik és miért vannak körözve és végül

3. A figyelő-lapokat, amelyekkel az előbbi két pontban említett segédeszközökkel kibővített személyi ismereteinkből az örskörletünkre vonatkozó szükséges adatokat maradandó módon lerögzíthetjük.

A tudakozóívekkel és a tudakozólapokkal kapcsolatban azonban a történelmi hűség kedvéért meg kell említenem, hogy Veszprém megyében azokon az örsökön, melyek gyár, vagy bányateleppel rendelkeznek (Cárpalota, Fűzfő-gyártelep, Peremarton-gyártelep) a gyártelepen alkalmazott munkások és tisztviselők előbbi magatartása felől való tudakozódásra, — a szárnyparancsnok által szerkesztett Különleges Utasítás alapján — már 1924-ben rendszeresítve volt az alábbi mintájú Nyilvántartási-lap:

Nyilvántartás betűje:

NYILVÁNTARTÁSI LAP.

1. Név:
2. Vallás:
3. Családi állapot:
4. Foglalkozás:
5. születési hely (helység, megye, ország), év, hó, nap:
6. Illetőségi hely (helység, megye, ország):
7. Tartózkodási hely (helység, megye, ország):
8. Atyja neve és lakhelye:
9. Anyja neve és lakhelye:
10. Hol volt utoljára alkalmazva, mettől-meddig és mily minőségben:
11. Gyártelepre (bányába) belépett:
12. Gyártelepről (bányából) kilépett:
13. Közbiztonsági, politikai, erkölcsi szempontból hátrányos észrevétel volt-e ellene? Büntetve volt-e, s ha igen, mikor, miért és mennyire? Észrevételek és büntetések részletezendők:

A megállapítást

ből állott járőr (detektív) eszközölte.

193

-n.

öpk.

rendőrkapitány

más falához . . . mit számít itt egy seb, mikor a lelkekben ezernyi van.

Kerekes nem is várt tovább sebéhez semmit és lelket sem. De küszört a szemével végig a vagonok fekete saáján, mert úgy érezte: valaki lesi. Egyik ajtóban Tokodi Piroska fekete szemébe akadt. Hát nécsak, majd elfelejtette . . . Piroska . . . Illik odameenni, megköszönni a meleg tekintetet, elköszönni egyelőre tőle. Lépett volna, de sarkától fejéig szűrt fel a fájás, hát csak odanézett és elmosolyodott keserűen:

— Nem bírok, nem lehet . . .

Tokodi Piroska előkdöste a vagon ajtajából a többi földönfutót, leugrott, hiába kiabáltak a vasutasok; sietni, mert indulás és hiába pergett a völgyben a puskaszó és hiába jézusmáriázott az édesanyja. Rohant Kerekes felé, nyújtva előre a kezét:

— Jöjjön . . . itt pusztul!

Kerekesnek felmelegedett az arca. Érezte, hogy ez a lány szerette, szereti. Még őrcebbnek érezte maga körül a világot s még nagyobbnak az egyedülvalóságot mégis úgy illett, hogy keze kemény szerítéséhez a hangja se legyen lágy . . .

— Nem . . . csak majd . . . maguk után . . .

Valahonnan belevíjjogott a zajba a srappell s balra, az erdő felett fehér rőzsák terjeszkedtek egyre nagyobbra. A vonatvezető rácsapta tenyerét a gőzsipra s megrándult a koesisor. Egyszerre rémültek meg az arcok a vagonok ajtajában és felzokogott a vesztett élet, mintha Isten orgonáján futott volna át egy óriási, reszkető kéz . . . Két csendőr szállt alá az erdők feől, felemelt karok-

kal. Búcsút intettek? Segítséget ígértek? Az egyik Magyar Mihály volt, a másik Székely Áron, a petroszi őrsről.

Egy gránát zúgott bele a domboldalba a sínek felett, felvágta a földet a fenyők testjébe s a hegy dörömbölni kezdett, mintha ezred marsolna dobszó mellett valahol a tulsó völgyben. A mozdony sikít megint, sűrű füstöt lök az égre. Nyikorognak a kocsi, nyögnek az útközö tényérok, harangoznak és keresztek születnek a vagon-ajtókban a szivek felett. Három csendőr áll a peronon, reszkető tenyereket látnak maguk felé nyulni. Zúg a levegő és az állomás épületet permetezi a srappell. Gránát kellett volna ide, nyomorultak, gránát, az talán túlment volna . . . így meg . . . A tűnő vonatból még látni lehetett, ahogy az utánuk tisztelgő két szélső csendőr keze lehull a puskatusról s a puská lecsuszik a vállukról s ők ketten, Magyar Mihály, meg Székely Áron utána borulnak a vasutasok, mint felséges úr előtt szokott a földig borulni a gyarló . . . A srappell jó volt mégis, nyomorultak jól gondoltátok . . . Jelenheti a figyelőtök: már csak egy ember áll a vasuti épületnél s úgy látszik, nem fél . . .

*

Kerekes őrmester áll ott és mosolyog. Int egyet s vak, aki nem látja, hogy keze lendületében benne a búcsú ifjúságtól, szerelemtől, élettől . . . Már nem érzi a föld húzását, a sebe üdvözítő vasuti jegy Székely Áronék után . . . már joga van azt mondani: Isten veletek édes testvérek. Piata és Piroska is és néném asszonyék is a laktanya mellől . . . Isten viszi a vonatokat, én lemaradtam, de

M. kir. székesfehérvári II. csendőrkerület

Fűzfő-gyártelepi örs.

szám.

ikt.—193 . .

Munkások ellenőrzése.

M. kir. Csendőrpáncsnokságnak

M. kir. Allamrendőrkapitánynak

Fűzfő-gyártelep, 193

Kérem a fent feltüntetett munkás (tisztviselő) előlétele után a puhatolást megejteni és annak eredményéről a 13. rovat kitöltése és ezen Nyilvántartási-Lap vissza-küldése mellett fenti örsöt sürgősen értesíteni.

Visszakérem!

öpk.

Ennek a Nyilvántartási Lapnak a rendeltetését és alkalmazását Lapunk 1934. évi 23. számában Pethő István fűzfő-gyártelepi örsbeli törzsrörmester bajtársunk már részletesen ismertette, így én mindössze csak azt jegyzem meg, hogy az említett örsökön ezek a Nyilvántartási Lapok még ma is — tehát jó néhány évvel a Csüsz. és a Nyut. megjelenése után — érvényben, illetve használatban vannak.

Ugyanis ezeknek a Nyilvántartási Lapoknak a gyár-, valamint bányatelepeken nélkülöhetetlen előnyük van:

1. Nyilvántartási Lapot minden gyár-, illetve bányatelepre belépő munkásról és tisztviselőről fel kell fe-

ennek ez a módja, csendőr marad a helyin . . . nincs azon mit keseregni . . . Azt érdemli Mihály is, meg Áron. hogy ilyen zene szóljon ilyenkor az utolsó tisztelgésnél . . . számolni kellene . . .

A láza lángoló szemében, arca kitüzesedve. Bevánszorg a távírógéphez, igaz ahhoz nem ért, nade itt a telefon és abban az üzletvezetőség hallja Kerekes örmester életének ámenjét:

— Indult a vonat innen főmérnök úr, állíttasson végig váltókat, bajuk ne legyen az árváknak . . . hogy hányan mentek? . . . Hát kevesen, nagyon kevesen, azaz . . . várjon kérem, mégis . . . az egész falu kérem, az egész völgy s a kutyák is ott futnak a kerekek között s a galambok kísérik a vonatot, de várjon kérem, főmérnök úr, valami lövöldözés van odakint, megnézem, jövök mindjárt . . .

Kattan tompán a hallgató, ahogy a falhoz ütődik. Kerekes kiugrik féllábán . . . gyerekek szoktak így, ilyen furcsán ugrálni, mikor játszanak iskolai szünetben . . . néz a vonat után és szerte a tulsó oldalra, hirtelen golyók csapódnak a sínek között előtte, felpiccentik a földet s dongnak, mint a méh. A dombon szürke árnyak jelennek meg, a tátottszájú éhesek, részegek, röhögnek, lőnek, egyre lőnek és Kerekes csendőrmester áll az állomás előtt. Szeméhez kapja puskáját, amiből kilibbna a füst, de a hang már nem ért utána jönni, mert sörtüz ordított és ropogott helyette. Kerekes elsápad. Megöleli vállán tartott öreg barátját, szuronyos hű társát, aztán térdre rogyik. Néz, mintha nem érte volna valamit, nyulna a homlokához . . . Már nem bír,

tenni és azt előbbi lakóhelyén tanusított magatartásának megállapítása végett az előbbi lakóhely szerint illetékes csendőrörsnek, vagy rendőrkapitányságnak minden esetben és még akkor is el kell küldeni, ha a kérdéses munkás, vagy tisztviselő a Bűnügyi Körözések Lapjában, nyomozókulcsban, nyomozati értesítőben, stb. nem is szerepel. (A felsorolt segédletek ugyanis csak azt mutatják meg, hogy az illető nincsen-e körözve, de nem azt, hogy előbbi tartózkodási helyén hogyan viselkedett, sem azt, hogy milyen az előlétele.)

2. A visszaérkezett Nyilvántartási Lapot minden esetben meg kell őrizni, tehát még akkor is, ha az vezető adatokat tartalmaz. A megőrzés 2 csomagban A) és B) történik. Az A) csomagban vannak a jelenlevő, a B) csomagban az utóbbi 3 évben eltávozott munkások és tisztviselők Nyilvántartási Lapjai. Az eltávozottak Nyilvántartási Lapjai még 3 évig esetleges visszatérésükre, továbbá az új lakóhely szerint illetékes örs, vagy rendőrkapitányság esetleges későbbi tudakozódásaira való tekintettel őriztetnek meg. A 3 évnél is régebben eltávozottak Nyilvántartási Lapjait — mivel az új lakóhely szerint illetékes többi örsön ilyen rendszeresítve nincs — a negyedik év január 1-én megsemmisítik.

A Nyilvántartási Lapok külső formájuknál fogva a betűrendben való tartásra alkalmasak.

3. A Nyilvántartási Lapok a bővebb személyi adatokat is tartalmazzák, így tehát az azonosság iránt kétség nem merülhet fel.

Ilyen módon tehát, ha az örs bármely adott esetben a gyár-, illetve bányatelep bármelyik munkásának, vagy tisztviselőjének előbbi lakóhelyén tanusított magatartását meg akarja tudni, ez az irodában azonnal rendelkezésre áll.

Persze ezek az adatok nem az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivaltaltól erednek, hanem csak az előbbi lakóhely szerint illetékes csendőrörstől, vagy rendőrkapitányságtól, ezért az előző büntetések szempontjából (L. 13. kérdőpont második mondatát) nem teljesen megbízhatók. Azonban a Nyilvántartási Lap adatai nem annyira az előző büntetésekre, mint inkább az előbbi lakóhelyen tanusított magatartásra vonatkoznak.

Eppen ezért határozott gyanu esetén a Nyilvántartási Lap elküldésén kívül még az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal útján a bűnügyi előlétele is meg kell állapítani.

Az ország többi örseinek azonban (sőt az örskörlet gyár-, vagy bányatelepen kívül eső részére nézve még az említett örsöknek is) a tudakozódásokra csak a tudakozóív és a tudakozólap áll rendelkezésükre,

Ezekkel fogok a következőkben foglalkozni.

Legelőször is azzal kell tisztába jönnünk, mikor használjuk a tudakozóívet és mikor a tudakozólapot.

Belföldiek utáni tudakozódások.

A belföldiek utáni tudakozódásokra a tudakozóívek és a tudakozólapok szolgálnak.

Tudakozóívek:

A tudakozóív mikori használatát a Csüsz. 79. pontja határozottan nem mondja meg.

Nyilvánvaló azonban, hogy a Csüsz. a tudakozóívet órmelyik parancsnokság használatára és választ igénylő kisebb ügyek számára szánta. Pl. egyik kerületi parancsnokság a másik kerületi parancsnokságtól érdeklődik, hogy X. Y. csendőr állományában van-e? Vagy

az osztályparancsnokság egyik alárendelt őrsét megkérdezi, mennyi az őrsön a napibetét, stb., stb.

Mint hogy azonban a Csűsz. 12. mintája olyan tudakozóívet tartalmaz, amelyben egy őrs a körletében megtelepedett egyén előbbi magatartása felől érdeklődik egy másik őrstől, így leszögezhetjük, hogy a tudakozóív arra is szolgál, hogy valamely egyén előbbi közbiztonsági magatartása — tehát nem bünygyri előlétele — felől tudakozódjunk. Sőt mivel a gyakorlati tapasztalat szerint a tiszti parancsnokság általában, az őrsök pedig más célra a tudakozóívet csak a legkritikább esetben használják, azt is leszögezhetjük, hogy a tudakozóív csakis az őrsök számára és csakis a fentebb leírt célra szolgálja.

A tudakozóív használata a tudakozott egyénre nézve nincsen korlátozva, tehát azzal bárkiről és bármiről lehet tudakozódni. Azonban, mivel a Csűsz. a tudakozóívet bármely parancsnokság számára és bármely természetű tudakozódásra szánta, az már korlátozva van, hogy a tudakozóívet kivel szemben szabad használni, amennyiben a Csűsz. 76. pontja előírja, hogy ezt csak egyenlő-állású, alárendelt és alattos parancsnokságokhoz szabad küldeni.

A Csűsz.-nek ezt a rendelkezését, sajnos, több helyen úgy magyarázzák, hogy az őrsök a rendőrkapitányságoknak nem küldhetnek tudakozóívet, mert azok a csendőrőrsökre: nem egyenlő-állású parancsnokságok. Így aztán egyes őrsök kénytelenek fogalmazvánnyal rendelkező és iktatott rendes átíratot szerkeszteni akkor, ha valamelyik rendőrkapitányság működési területéről érkezett egyén előbbi magatartása felől tudakozódnak.

Mivel azonban a rendőrkapitányságok nem parancsnokságok, hanem hatóságok, nézetem szerint a Csűsz.-nek a tudakozóívekkel kapcsolatos — említett — megkötése csak a csendőrség belső ügyködésére vonatkozik és vonatkoztatható még a honvédségi alakulatokra. Mivel továbbá a rendőrkapitányságok bizonyos mértékben az őrsökkel azonos munkakört látnak el, célszerűségi okok is amellet szólnak, hogy az őrsök a rendőrkapitányságokhoz is fordulhassanak tudakozóívekkel.

Mint hogy azonban ez a felfogás nem általános, a tudakozóív egyik gyakorlati hátrányának kell tekinteni azt, hogy azt az őrsök a rendőrkapitányságokkal szemben nem használhatja mindenütt.

A tudakozóív másik hátránya pedig az, hogy a tudakozott egyén neve elvész a szövegben, tehát a tudakozóívek betűrendben való megőrzésre nem alkalmasak, hanem a Csűsz. 118. pontja alapján évközben külön bori ólap alatt az irattár legalján hevernek, év végén pedig az írományszekrénybe, majd 1 év múlva a padlásra kerülnek.

Mindez teljesen helyén való lenne, ha a tudakozóívek a kapott válasz elolvasása után elveszítenék jelentőségüket. Azonban a gyakorlati élet szerint nem így van.

A tudakozóíveknek — mind kedvezőtlen, mind kedvező válasz esetén — visszaérkezésük után még éveken át lényeges jelentőségük van. Nevezetesen:

Kedvezőtlen válasz esetén — amennyiben a megkérdezett őrs ilyent nem küld — legalább is, mint „gyanús”-ról figyelőlapot kell a tudakozott egyénről felfektetni. Ez esetben tehát a tudakozóív egy figyelőlap felfektetésének az alapjává válik. A betűrendben való megőrzés ilyenkor még nem játszik szerepet, mert a figyelőlap átveszi a tudakozóív adatait és szerepét.

Kedvező válasz esetén azonban a tudakozóív kedvező adatait semmiféle más nyilván tartás nem veszi át, így

tehát az ilyen adatokat kizárólag csak a tudakozóívek őrzik meg.

Nézzük, lehet-e később szükségünk az őrsöknek az ilyen kedvező adatokat tartalmazó tudakozóívekre, tehát olyanokra, melyekben az van, hogy a tudakozott egyén megbízható, erkölcsös, szorgalmas, jó magaviseletű, stb?

Ha arra gondolunk, hogy a nyomozásoknál nemcsak a pozitívumok (határozott gyanúok, határozott bizonyítékok), hanem a negatívumok is (tehát, a likor valaki gyanúsítottként nem jöhet figyelembe) rendkívül nagy szerepet játszanak. — akkor a fenti kérdésre csak azt válaszolhatjuk, hogy egy kedvező adatokat tartalmazó tudakozóív adandó esetben egy későbbi nyomozásnál éppen olyan értékes lehet, mint egy kedvezőtlen adatokat tartalmazó tudakozóív.

A tudakozóívekkel tehát éppen úgy vagyunk, mint a személyi ismerettel. Ez természetes is, hiszen azt már megállapítottuk, hogy a tudakozódások a személyi ismeretek kiegészítéséül szolgálnak. Ha tehát az őrs tagjainak a személyi ismeret révén minden őrskörletbeli állandó lakósról tudniuk kell, hogy az milyen ember és ha mégis valakiről ezt nem tudják, — mert kivétel nélkül mindenkét ismerni mégsem lehet — úgy adandó esetben a jegyzőhöz, bírőhoz, szomszédokhoz fordulnak; éppen úgy kell ezt az őrs tagjainak a tudakozóívek révén az őrskörletben újabban megtelepülőkről is tudni és ha nem tudják, — mert minden tudakozóív adatát fejben tartani mégsem lehet — úgy adandó esetben elő kell venni és meg kell nézni a róla régebben érkezett tudakozóívet. Mindkét eljárásnál az előnyös és hátrányos adat egyaránt értékes.

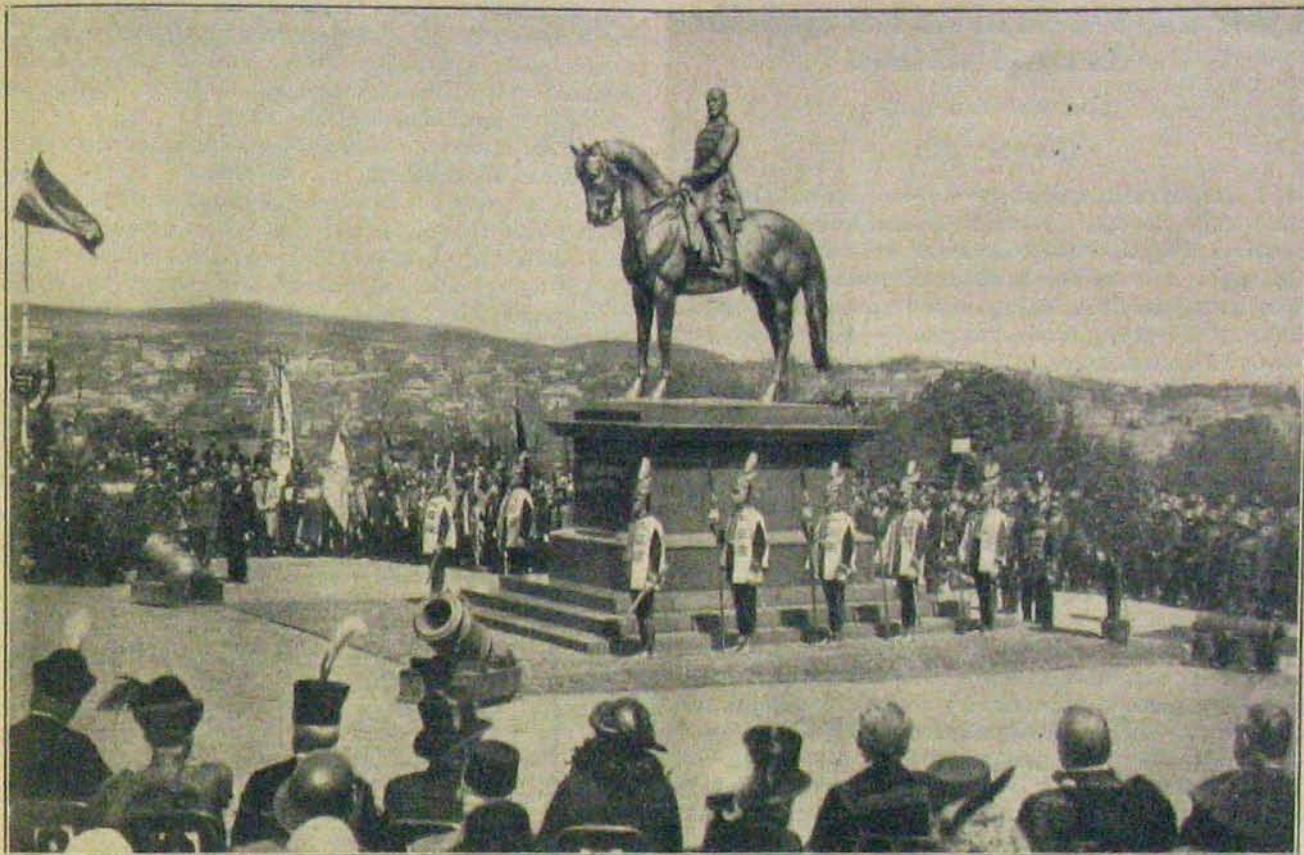
A kedvező adatokat tartalmazó tudakozóíveket azonban gyorsan csak akkor lehet megtalálni, ha nem a padláson, hanem kéznél és ezen felül még betűrendben vannak.

A fent vázoltakkal szemben azt az ellenvetést lehetne felhozni, hogy, — mivel a kedvezőtlen adatokat tartalmazó tudakozóívek alapján úgyszint figyelőlapot kell felfektetni — a kedvező adatokat tartalmazó tudakozóívek megőrzése felesleges, mert hiszen nyilvánvaló, hogy amelyik őrskörletben újabban megtelepülő egyénről figyelőlapunk nincs, arról csakis kedvező adatokkal bíró tudakozóív lehet az irattárban.

Ez az ellenvetés teljesen helyénvaló is lenne, de csak akkor, ha nem gyarló emberek, hanem tökéletes lények lennének. Azaz: soha egyetlenegy őrskörletünkben újabban megtelepülő egyén sem kerülne el a figyelmünket, egyetlenegy ilyen egyénről sem felednénk el tudakozóívet küldeni az előbbi tartózkodási hely szerint illetékes őrsnek, vagy rendőrkapitányságnak és egyetlenegy esetben sem felednénk el figyelőlapot felfektetni a kedvezőtlen adatokat tartalmazó tudakozóív alapján.

Mint hogy azonban mindez megtörténhetik velünk, később adandó esetben valamely gyanúba fogható ember korábbi magaviseletét illetően pusztán csak a figyelőlap hiánya nem lehet teljesen megnyugtató, hanem kizárólag csak az, ha a betűrendben őrzött tudakozóívek között róla kedvező adatot tartalmazót találunk.

Végül a tudakozóívek harmadik hátránya az, hogy a Csűsz. 12. mintája szerint a tudakozóívekben nem szükséges a tudakozott egyén bővebb személyi adatait is felmenteni. Ez az azonosítás szempontjából kisebb falusi viszonylatokban talán nem okoz zavart, de már nagyobb községekben, főként városokban, (mert nem mindenütt uralkodik az a felfogás, hogy az őrsök rendőrkapitányságoknak nem küldhetnek tudakozóívet), már több azonos nevű és foglalkozású ember lehet.

Görgy Arthurnak, az 1848—49-es szabadságharc hadvezérének, a honvédség és csendőrség a budai várban emelt szobrát, melyet május 21-én lepleztek le. (Bodóffer felvétele.)

Ezért tehát az azonosítás szempontjából a bővebb személyi adatokat, — de főként a szülők nevét — a tudakozóik sem nélkülözhetik.

Eme felsorolt három hátrányosság miatt kellett a gyár- és bányatelepi őrsökön a Nyilvántartási lapot a Csüsz. megjelenése után is érvényben hagyni.

A tudakozóikkal kapcsolatban még két gyakorlati tapasztalatomat kell megemlítenem.

Az egyik az, hogy az őrsöknek a budapesti rendőr-főkapitánysághoz, vagy a kerületi kapitányságokhoz küldött tudakozóikat, illetve — ahol ez nincs megengedve — tudakozó átiratait a budapesti főkapitányság, illetve kerületi kapitányságok kivétel nélkül mindig az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalnak továbbítják és az onnan kapott választ küldik meg az őrsöknek. Azaz kerülőúton ugyanaz történik, mintha az őrs tudakozólappal az összekötőtiszt útján közvetlen fordult volna az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalhoz.

A budapesti rendőrség eme eljárásának bizonyára az a magyarázata, hogy Budapest sokkal nagyobb város, mintsem ott a rendőrségnek szélesebbkörű személyi ismerete lehetne.

Igy tehát valamely Budapestről őrskörletünbe jövő egyén korábbi magatartásának megállapítására a rendőrségnek címzett tudakozóívet, vagy átiratot használni nem lehet, hanem csak tudakozólapot lehet róla küldeni az összekötőtiszt útján az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalhoz.

A vidéki rendőrkapitányságokra vonatkozólag nincsenek ilyen tapasztalataim, bár nagyrájkán itt is előfordul, hogy válaszadás előtt előbb az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatalt kéri meg. Legtöbb esetben azon-

ban a vidéki rendőrkapitányságok is, — éppen úgy, mint az őrsök — személyi ismereteik alapján adják meg a választ.

A másik tapasztalatom pedig az, hogy a figyelőlapokat az őrsök ritkán szokták átköltözés esetén önmaguktól elküldeni az új lakóhely szerint illetékes őrsnek. Ennek egyrészt az a magyarázata, hogy valakinek az őrskerületből való eltűnését nehezebb észrevenni, mint a megjelenését. Másrészt pedig és főként az, hogy az eltávozott figyelőlapos egyének igen sokszor senkivel sem közlik határozottan, — sőt gyakran, valóban ők maguk sem tudják — hogy hol fognak majd megtelepedni. A régi őrs tehát nem tudja, hová küldje a figyelőlapját.

Azonnal eloszlik azonban ez a homály, ha az új lakóhely szerint illetékes őrstől megérkezik a tudakozóív. Ilyenkor aztán a tudakozóíval együtt megy azonnal a figyelőlap is.

A tudakozóívek tehát nemcsak a figyelőlapok keletkezésénél, hanem azok továbbításánál is nagy szerepet játszanak.

(Folytatjuk.)

A visszavonuló törökök 1683-ban Párkányonál a következő hadiselt alkalmazták: Az utóvéd hatalmas marhacsordát hajtott, melyet gyenge fedezetű vágómarhaszállmálynak lehetett tartani. A zsákmányéhes lengyel lovas-ság minden óvatosság nélkül vetette magát a prédára, miközben az előrejövő török csapatok előtörttek és körül-vették a lengyeleket. Az éppen jelenlevő lengyel királyt testőrezredre csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudta kivágni és a rendetlenségbe jutott zsákmányolókat is csak néhány császári lovasezred megjelenése mentette meg a biztos megsemmisüléstől.

Apszichotechnika kifejlődése és mai állása.

(Második közlemény.)

Írta: Dr. P. L.

Előbbi közleményünkben — lapunk május 1-i számában — foglalkoztunk a pszichotechnikai vizsgálatok jelentőségével. Végző célkitűzésünket képezi, hogy ezek szükségességét a csendőrélethivatás szempontjából bíráljuk el és igazoljuk, különös figyelemmel arra, hogy testületünk tagjai — nagy általánosságban — alig bírnak megfelelő tájékozottsággal e néhány évtizedes múltú szak tudomány lényege, szükségessége, módszerei és gyakorlati értéke felől.

Ma már a tudomány és a gyakorlat részéről egyaránt igazolt tény, hogy a pszichotechnika a gyakorlati élet tudománya, amelyet ez utóbbinak szüksége kellett életre és alakított saját képmására.

Mielőtt a csendőrhivatás nézőszögéből foglalkoznánk az „alkalmas embert az alkalmas helyre” közismert angol nyelv gyakorlati megvalósítása kérdésével, foglalkozni kívánunk — már csak az összehasonlítás szempontjából is — egy más hivatásról: a villamoskocsivezetők alkalmasságára és képességeire vonatkozó alkalmassági vizsgálatok kialakulásával, melyek egyaránt szolgálják a munkaadóvállalatok, a dolgozó egyén és a közönség érdekeit. A munkaadó, a kős és az egyén érdekei ugyanis egybevágnak s — mint látni fogjuk — a végzett vizsgálatok nemcsak rendkívül érdekesek, tanulságosak, de meggyőzőek is.

Egy amerikai egyesület, amely a munkaügyi törvények előkészítésével foglalkozott, 1910-ben tartott egyik gyűlésén részletes és beható tárgyalás alá vette az utcai villamosok által előidézett szerencsétlenségeket és baleseteket s végeredményben abban állapodott meg, hogy **Észak-Amerika** legrégebb egyeteme: a Harvard-egyetem pszichológusát, Münsterberg Hugót bízta meg a szövevényes kérdés lélektani részének megoldásával. Mű sterberg volt az első tudós, aki a lélektani tudomány eljárásait ilyen gyakorlati kérdés megoldására alkalmazta. Azt kutatta ugyanis, milyen lelki tulajdonságoknak kell erő fokában megfenniök egy villamoskocsivezetőnél ahhoz, hogy az utcai forgalom zűrzavarában — az adott lehetőségek között — minden balesetet elkerülhessen. Sírta megható látvány megfigyelni, miút tapogatózik ez az új tudomány: a pszichotechnika előre azon az úton, mely végül is az emberi képességek szinte tökéletes megismeréséhez és szabatos leméréséhez vezet.

Münsterberg volt az első, aki kidomborítja a kocsivezetők szükséges lelki képességeit és hosszas megfontolás után abban állapodott meg, hogy a villamoskocsi vezetésében legfontosabb annak a fölismerése és biztos megítélése, hogy a járókelők és járóművek milyen gyorsan közelednek a villamos sínekhez, amelyeken bizonyos gyorsasággal a villamoskocsi továbbhalad. A baleset csak úgy kerülhető el, ha a kocsivezető már jóelőre meg tudja állapítani azt, hogy „A” vagy „B” jobbról vagy balról közeledő — különböző gyorsasággal haladó — emberek, kocsik stb. mikor kereszternek a villamoskocsi haladási útját. Vannak lassú, óvatos vezetők, akik a biztonság kedvéért inkább bevárják a járókelők elhaladását. Hangsúlyozni sem kell, hogy ezek jelentékeny idővesztéssel dolgoznak. Vannak viszont olyan vezetők, akik egyenesen képtelenek kiszámítani a kereszterések időpontját s

így bizonytalanságban, folytonos veszedelmek között vezetik kocsijukat. Meg kellett tehát állapítani annak a „komplikált (megosztott) figyelemnek” természetét és a legalsóbb fokát, amely nélkül villamoskocsit senki sem vezethet a kellő biztonsággal.

Hogy ezeket a vizsgálatokat a kocsivezetőkön végrehajthassa, Münsterberg egy készüléket állított össze, mely éppen ennek a kocsivezetői összetett figyelemnek a megmérését tette lehetővé. Egy középnagyságú fadoboz felső lapján egy üveggel ellátott nyílást alkalmazott, melyen át egyre változó és elhaladó lapok tűntek elő. A vizsgált személynek egymás után meg kellett figyelnie a lapokat s egyidejűen ítéletet is mondania. A lapok vázlatoszerűen az utca képét ábrázolták; a lap közepén levő vonal a villamos sínpart jelezte, melytől jobbra és balra szétszórtan számok voltak láthatók. Ezek közül a számok közül egyesek (vastagon nyomva) jelentették a villamos sínpart felé közeledő embereket és járóműveket.

		2	A	3		
3		3	B			
		2	C	2		1
1	2		D	2		3
		1	E	1		
2		1	F			
3			G	2	3	
1		1	H		2	3
		3	I			3
2			J			
			K	3		
3			L			1
			M	2	2	1

A kis számok a különböző járókelőket ábrásolták (vékonyan nyomva) ezek „nem közelednek” a sínparthoz. Az 1 = járókelők; 2 = lófogatok; 3 = autók. A feltevés szerint az autó háromszor olyan gyorsan halad, mint a járókelők, a lófogat kétszer gyorsabban. Amíg ez a lap folyamatosan elhalad a nyílás előtt, a vizsgált személynek minden betűnél („A”, „B”, „C”...) lehető gyorsasággal meg kell mondania, milyen veszély van jelen.

A kocsivezetők figyelmét ezzel a módszerrel vizsgálva, Münsterberg a következő eredményre jutott:

A lassú reakciójú (észjárású) és kevés hibát elkövető egyének, azaz akiknek sok időre volt szükségük, míg a jelentkező „veszélyeket” megmondták, helyesebben kiszámították azt, melyik szám mikor fogja átlépni a sínpart, — s kevésszer tévedtek. Ezeknek igaz, hogy nem lett balesetük, ellenben nagyon is lassan vezetük a kocsit és így alkalmaztatásuk nem áll a vállalatok érdekében, mert nem gazdaságos.

Ezzel szemben a gyorsan reagáló, de sok hibát elkövető egyének gyors tempóban vezetük ugyan a kocsit, de ezekenél sok balesetre is van náluk kitévés. Münsterberg kiszámította, melyik eset az „optimális” (legjobb), vagyis milyen gyorsaság és milyen kevés hibaszám mellett legalkalmasabb valaki a villamoskocsi vezetésére, egy nagy város forgalmi sűrűségét véve alapul.

Münsterberg vizsgálataihoz azonban sok kezetleges tapad: az utca képét és a közeledőket a számok nem érzékelték eléggé világosan; azonkívül a kocsivezetőknek nemcsak a „megosztott figyelemre” van szüksége, hanem más lelki és testi (mozgásos) sajátyságra is, melyekre az

utána következő s az általa megkezdett művet folytató vizsgálódások hívták fel tudósok a figyelmét.

Münsterberg módszerének egyik nagy fogyatkozása volt az is — s erre Rupp mutatott rá 1922-ben, — hogy a gyakorlatban beváló vagy be nem váló kocsivezetők nem megnyugtató számban voltak azonosnak a Münsterberg módszerével ilyenekül feltüntetett egyénekkel. Ezért sokan igyekeztek tökéletesíteni Münsterberg eljárását; viszont voltak, akik más módszereket kerestek, amelyeket itt egyenként nem ismertethetünk.

Francaországban 1908 óta Lahy, Németországban 1919 óta Tramm eljárásai alapján történik a kocsivezetők kiválasztása és felülvizsgálása.

Lahy módszere hatalmas haladást mutat a ma már csak inkább történeti érdekességű Münsterberg-féle vizsgálattal szemben. E haladás először abban áll, hogy nem egyetlen képességet vizsgál csupán (a figyelmet), hanem a kocsivezetéshez szükséges képességek egész sorozatát kutatja fel, melyeket egyenként vizsgál s ezért nevezi módszerét „analitikusnak”. Ennek a módszernek a segítségével jut csak el a képességvizsgálat valódi eredményéhez, az igazi alkalmasság minden oldalú képéhez. Másfelől arra törekszik Lahy módszere, hogy próbáival minél közelebb jusson a valóság élethez, vagyis kísérlet közben a vizsgált egyént olyan helyzetekbe igyekszik hozni, amely híven utánozza a villamoskocsin valóban lejátszódó eseményeket.

Lahy vizsgálja: 1. a reakciós időt, a reakció szabályszerűségét és egyenletességet a kocsivezetőnél. (Reakciós idő = milyen gyorsan tud a különböző zajokra — ingerekre — kellő mozgásokkal válaszolni; egyenletesek-e és szabályszerűek-e a válaszai = nem kapkod-e, nem változnak-e túl gyors vagy túl lassú tempó között stb.).

Vizsgálja: 2. a mozgási szuggerálhatóságot, azaz önállóan tud-e ellenállni a mindenfelől érkező ingereknek (például a fékezésben, a kocsii megállításában stb.).

Vizsgálja: 3. a megosztott figyelmet. Ez egy, a jelölt elé (6 mm.) helyezett táblával történik, melyen különböző színű lámpák gyulladnak ki; a szoba sarkában fés és ércscsengők szólnak meg s a jelölt pedállal és tasterrel válaszol a hang- és fényjelekre. A különböző irányban egyszerre működő figyelemnek még a zavaró ingerekkel szemben is jól kell válaszolnia (reagálnia) a valódi hang- és fényjelekre).

4. Tekintetbe veszi és méri, hogy a jelölt mennyire tudja felismerni és értékelni a távolságokat s a mozgó tárgyak és egyének sebességét. Műszer: két vízintes párhuzamos vaspálcán, két ráhelyezett „lovas” (vasnégyes) fut egymás felé különböző, de egyenletes sebességgel. Meg kell adni a pontot, hol fognak találkozni.

Vizsgálja: 5. a mozgásos kifáradást. Műszer: dinamometer, a kéz kifáradása.

Vizsgálja: 6. a felfogás gyorsaságát. Lahy ezt úgy állapítja meg, hogy a tachistoszkópban (olyan műszer, mely képeket, alakokat, betű- és számcsoportokat stb. tetszőszerinti ideig rögzít) képeket exponál; ezeket a jelöltnek áttekintő felfogással kell megismernie s közvetlenül utána pontosan emlékeznie rájuk.

Vizsgálja: 7. a meglepetésszerű és zavaró ingerekkel szemben való nyugodt, ellenálló viselkedést. Vizsgálat alá vette a 3. szám alatti próbával (figyelem) együtt. Eljárás: a figyelemi próba második felében zavaró ingereket nyújtunk és a próba két felét összehasonlítjuk.

Minden vizsgálatot kiegészítette 8., az úgynevezett platform-próbával. Akik ugyanis már egyszer résztvettek valamilyen balesetben, azok újra vizsgálat alá vé-

tenek. Ez tehát egy különleges próba, ahol a vizsgált személyt olyan laboratóriumi berendezésre állítják, amely teljesen hasonlít a valóságos villamoskocsi platformjához (nálunk Budapesten a BESZKART-nak van hasonló platform-berendezése). A vizsgált személy elé vetítik az utca valóságos képét; a vizsgált személy olyan padzaton áll, mely mozgássalval, lökéseivel utánozza a kocsiét; zajos ingerekkel vizsgálják lélekjelenlétét, közben olyan tevékenységet kell kifejtene (csöngetés, fékezés), melyek a valóságos kocsivezetésnél fordulnak elő.

Lahy módszerének bevezetése után Páris közlekedési képe jelentékeny változáson ment keresztül. Akik e próbákban sikerrel mentek át és bizonyos időt gyakorlásra fordítottak, 4% kivételével mind beváltak. E vizsgálatok bevezetése előtt az alkalmazottak 20%-át kellett a szolgálat tartama alatt elbocsátani; a balesetek évi átlaga 16%-al szállott alá, ami nem kevesebb, mint 1,300.000 frank megtakarítást jelentett.

Németországban Tramm Károly mérnök hasonló rendszert állított fel. A főhangsúlyt a jelölt kéz- és lábmozgásaira, továbbá arra a képességre helyezi, mellyel a kocsivezető a kocsii mozgási lendületét megtélni tudja. Ezekon kívül vizsgálja a különleges szolgálati ismereteket is. Tramm rendszerének elemzésénél azt tapasztaljuk, hogy a sajátos lélektani rész benne nem jut annyira döntően érvényre, mint más kutatóknál. Pl. a figyelem tartósságát, terjedelmét, megoszlását stb. a nagyon egyszerű Bourdon-próbával mérik (egy szövegből az összes „a” és „k” betűk gyors kihúzása); az értelmiséget és figyelemfáradást elemi összeadású műveletekkel továbbá egy címtárból több címnek gyors kikeresésével, vagy egy szolgálati jelentésnek gyors megfogalmazásával mérik, az emlékezet vizsgálatára az értelmes szavak és értelmetlen szótágok, szavak, szolgálati szabályszövegek módszerét használja; a technikai intelligenciát pedig úgy vizsgálja, hogy kikeresteti egy hibás kocsii összes hibáit; a mozgásban levő kocsii haladási sebességét hasonlóképpen kell felismernie a jelöltnek; vizsgálja továbbá az íjedőséget és lélekjelenlétét, a testi kitartást és erőt, a kézírás és az általános jellemet. Lényegében ez volt Tramm elsőnek tervezett módszere, melyet később kiegészített a látásélesség, a látásgyorsaság és az úgynevezett „éjszakai vakaság” vizsgálatával. Ez utóbbi tulajdonságon azt a képességet értjük, hogy félhomályban vagy sötétben mennyire tudja a jelölt megismerni a tárgyakat. Eljárás: egy sötét kamrában, halvány megvilágítás mellett különböző tárgyak képeit kell felismernie; a színérzés és esetleges színvakaság vizsgálatával egybekötve (Stilling-féle táblák). Kiegészítette szolgálati rendszerét még a hallás élességének és a hallási lokalizációnak mérésével is. A lokalizáció azt jelenti, hogy a próbaterep különböző pontjairól hangok, zörejek jutnak a vizsgált személy fülébe s a jelöltnek meg kell adni az irányt, melyből, (ahonnan) a hang jön, s a hangforrás távolságát is.

Saját módszerét Tramm még tökéletesítette a figyelem vizsgálatának olyan kiegészítésével is, amely maga

Az órsparancsmok ez ellenőrző szolgálatokon kívül kötelea lévön rendszeres órjáratok keretében órkörletét leportyázzák, hogy a közbiztonsági állapotokról személyesen meggyőződ-hessen, 1878-ban elrendelték, hogy kisebb órkörletet 4 hét, nagyobb 6—8 hét alatt portyázzon le. A közszégek leportyázásáról minden órsón kimutatás vezetendő, amelyben az órsparancsmok által teljesített leportyázások veres tintával tüntetendők fel.

tökéletességében már egészen közel áll a való élethez, az utca képéhez, amely a kocsivezető előtt feltárul s amelyre figyelnie kell. A jelölt előtt 2—3 méternyire vetített mozgóképben tűnik fel az utca mozgalmas képe, a simpár stb. Erre kell különböző műszerekkel (úgy, mint magán a villamoskocsin) válaszolnia, kézzel és lábbal. A legmozgalmasabb időszakban hirtelen nagy villamoskísülés hat rá (lélekjelenlét-próba). Az *idegesség és nyugodtság* próbája még a *peritremométer*. A jelöltnek ennél a próbánál két hosszabb vasrudat úgy kell kinyújtott karral egy vaslemez körüljárásába tartania, hogy a vaspálcák ne érintsék az alig nagyobb környílásban a vaslemez. Az *ügyességnek és a könnyű, nyugodt alkalmazkodásnak* próbája hasonló az előbbihez, körmozgással próbálják ki a kezűgyésséget akként, hogy egy — a kocsivezetőhöz hasonló — forgatható kart kell egy kör alakú nyílásban körülvezetni anélkül, hogy a nyílás széle érintetné. Ide tartozik még a gyors *alkalmazkodásnak és kezűgyésségnek* az a próbája is, amikor a merőleges leeső vaspálcákat esésükben hirtelen fogással kell elkapni és megállítani. A *kitartásnak* újabb próbája: nehézsúlyt olyan sokáig felemelve tartani, míg a jelölt ki nem merül. A kitartást két időnek a viszonyával mérik, egyfelől az az idő áll, míg a jelölt a súlyt a levegőben fenntartotta, másfelől az az idő, amely alatt kipihente magát.

A Tramm-féle próbák alapján kiválogatott személyzet az első évben 50%-al, a másodikban 40%-al kevesebb olyan balesetet mutatott fel, melyben a vezetőnek része volt.

Hasonló vizsgálatok vannak bevezetve az Amerikai Egyesült Államokban, Olaszországban, Oroszországban és hazánkban is. Az említett módszerek közül a fentebb ismertetett eljárásokat legjobban a Budapesti BSZKART laboratóriuma (vizsgálótelepe) közelíti meg.

*

Fentebb az alkalmas személyek *kiválasztásának* (szelekció) eljárásait ismertettük. A pszichotechnika azonban nemcsak a kiválasztásra törekszik, hanem a *betanítás*, „legjobb” módszerének megállapítására is. Egyik legfőbb célja illetve törekvése az, hogy olyan eljárásokat állapítson meg, amelyek segítségével a *legrövidebb időn belül a legjobb készséget* lehet elérni az egyes szakmához szükséges tevékenységekben, így tehát a villamoskocsivezetők betanításában is. Legjobb példát a berlini villamosok személyzetének begyakorlásánál találhatunk, melyet a kezdeti 3 hetes gyakorlati időszak 10 napra való leszállításával szinte tökéletesen oldotta meg a pszichotechnika tudománya.

A gyakorlati élet emberei egyre nagyobb és nagyobb súlyt helyeznek erre a begyakorlásra és szinte fontosabbnak kezdik elismerni, mint magát az alkalmosok pusztá kiválasztását. A begyakorlás sok tekintetben egyszerű súlykolás, vagyis a tevékenységek automatizálása. A pszichotechnikának azonban módjában áll ezeket a begyakorlásokat — a mozgások és lelki tevékenységek elemekre bontásával és külön vagy együttes ésszerű gyakorlásával — a lehető legtakarékosabb idő- és erő megtakarító műveletekre leszorítani és tudományosan megalapozni. Nagyon tanulságos ebből a szempontból Ford eljárása is, aki ösztöndíjakat tűzött ki a lehető legrövidebb idő alatt elkészülő és a legjobb eredményt felmutató ifjú- és idősebbkorú munkások számára.

E téren minden esetre oly távlatok nyílnak, amelyeket néhány évtizeddel ezelőtt még sejteni sem lehetett.

A nyomozó tájékoztatása.

írta: KÜRTI GERGELY tiszthelyettes
(Budapest).

Ezzel a kérdéssel vitéz Kudar Lajos szazados úr a Ősrendőrségi Lapok 1934. évi 19. számában részletesen foglalkozott és többek között felhívta az őrsök figyelmét, hogy a polgáriruhás nyomozók kiszállását kérő jelentéseikben lehetőleg jelentsék azt is, hogy kivezényelt nyomozó, milyen szerepkörrel, milyen alakítással tudhat a legkönnyebben célt érni.

Ez igen fontos kérdés, sokszor úgyszólván ettől függ a nyomozó sikeres munkája, a feltűnés nélküli megfigyelés eredményessége. Ha egy őrs komoly munkát vár a nyomozótól, sohasem felejtse el a nyomozót kérő jelentésben aprólékosan megírni mindazt, ami a nyomozó előzetes tájékoztatására kell. Mivel e téren néhány hátrányos tapasztalatom van, célszerűnek látom őrsbeli bajtársaim előtt rávilágítani arra, miért olyan nagyon fontos az alakítás helyes és a célnak megfelelő megválasztása.

Az őrs körletét az őrsparancsnok ismeri a legjobban és így az alakításhoz is ő adhat legtöbb támpontot. Ő ismeri körletében divó szokásokat, a helyi viszonyokat, az ott megforduló idegenek munkakörét, valamint az olyan lehetőségeket, melyekkel — ha a szükség úgy kívánja, a polgáriruhás nyomozót húzamosabb ideig szerepeltetni lehet anélkül, hogy kilétét valaki is felfedné. Aki alakításnál elkövetett hibák következményeit közelebbről nem ismeri, el sem tudja képzelni, hogy mennyire fontos ez a kérdés. A nyomozó alosztályhoz beérkező jelentések többnyire sürgős természetűek. De eltekintve ettől, a beérkező jelentések a helyszínnel és a helyi szokásokkal teljesen ismeretlen nyomozókban bizonyos fogú izgalmat keltenek, kik már a kirendelés alkalmával azzal foglalkoznak gondolatban, miként lehetne a kérdést a legsikeresebben megoldani. Bár a kriminalisztikai elmélet szerint a nyomozónak minden elfogultság és elővélemény nélkül kell a helyszínrre érkezni, az emberi gyöngöseségben rejlt hibát még a szigorú keretekbe foglalt szabályokkal sem lehet teljesen kiküszöbölni. Így tehát a valóságos helyzet az, hogy a célnak legjobban megfelelő külső kiválasztásán a kivezényelt nyomozó még csak nem is elmélkedhetik. Ez sok esetben felesleges is, mert úgysem ismeri azokat a körülményeket, melyek az alakításhoz a legjobb támpontokat nyújthatnák. Ennélfogva a legjobb, ha olyan ruhában indul el a nyomozó, amelyben az emberek zöme a mindennapi életben megjelenik. Azt mondhatnánk: a középútat kell megválasztani, az iparos és az intelligens ember megjelenése között. Megjegyzem, ez sem felel meg mindig a célnak. Azért hangsúlyoztam fentebb mindjárt a részletes tájékoztatás szükségességét. Nem is hiszik talán bajtársaim, hogy gyakran — ha van idő — könyveket kell áttanulmányozni egyes feladatok sikeres megoldásához, egyéb előkészületeket kell tenni, amiket csak a kirendelést kérő őrs által megadott támpontok ismeretében lehet elvégezni a helyszínen igen gyakran egyáltalán nem.

E hiányoknak aztán rendszerint később az a következménye, hogy a nyomozó akaratlanul is több időt kénytelen a kérdéses helyen tölteni. Ez természetes, mert addig egyáltalán meg sem mozdulhat, amíg nagy általánosságban nem tájékozódik. Ezután olyan ilrűgyek után kell kutatnia, melyek megadják a lehetőséget

Mackensen vezértábornagy, a nagy német hadvezér elfött hazánkba és a sok vállvetett küzdelem és dínadal emlékére megkozorúzta a Hősök emlékkövét. (Schüller felvétele.)

arra, hogy a kívánt egyénnel vagy körülményekkel megismerkedhessék. Mindez sok időt rabol el a nyomozótól és a legtöbb esetben még ez sem elég. Ismernie kell, vagy legalább nagy általánosságban ki kell tapogatnia a kérdéses egyének gyengéit, jellemtulajdonságait, családi és életkörülményeit, gondolkodásmódját és esetleg szenvedélyeit. Csak ezután remélheti, hogy kényes szerepét siker koronázza.

Ezt igen könnyű megérteni, ha elképzeljük, hogy egy idegen helyen megjelenve, minden támpont nélkül miként tudnánk bizonyos feladatot elvégezni. Sokszor még a kérdéses helyszínt vagy utcát is nehéz kérdezősködés, érdeklődés nélkül megtalálni, már pedig faluhe-lyei, ez sem tanácsos.

Legtöbb esetben a nyomozó az örsön azt az útbaigazítást kapja, hogy legjobb volna X vagy Y-nal megismerkedni. De, hogy miként lehetne azt megközelíteni és hogy az illetőnek milyenek a szokásai, ez a legtöbb esetben elmarad. Enélkül pedig idegen emberrel máról holnapra ismeretséget kötni még csak meg valahol, de bizalmát megnyerni nagyon nehéz, különösen, ha valami takargatni valója van.

Ha azonban a nyomozó az elindulás előtt megkapja a szükséges tájékoztatást a választandó ügyre, magatartásra és a felderítendő ügyre vonatkozólag, megérkezése alkalmával pedig a kérdéses egyénekről is legalább nagy általánosságban tájékoztatja az őrsparancsnok, sokkal könnyebb a helyzete. Így könnyebben oldja meg a feladatát is aránylag sokkal kevesebb idő alatt. Már pedig ez sok esetben a sértett kártalanítása szempontjából is igen fontos.

Hogy a helytelen, vagy a minden támpont nélküli ürügy megválasztása milyen különös következményeket vonhat maga után és milyen kellemetlen helyzetekbe sodorhatja a nyomozót, arra szolgáljon tájékoztatásul az alábbi leírt eset.

1930 tavaszán egyik községbe huzamos megfigyelésre lettem kivezényelve. Főfeladatam a megfigyelés mellett az ismeretségszerzés volt. A körülmények saját feltevéssünk szerint mérnök megjelenését tették szükségessé és így egy kölesönként háromlábú mérnök távcsővel felszerelve mérnököt alakítottam. Előrebocsátom hogy még azzal sem voltam tisztában, milyen előképzettségre van szüksége egy igazi mérnöknek. A kérdéses községbe érve, majdnem fővárosi árban sikerült biztosítani lakást és étkezést ott, ahol a megjelenésemre feltétlen szükség volt. A harmadik személlyel azonban igen meggyűlt a bajom, mert még a bemutatkozásra sem találtam alkalmat mindaddig, míg egy köztisztviselőben álló egyén előtt fel nem fedtem magamat és az be nem mutatott az illetőnek. Ezután már gyakran együtt szórakoztunk a közös szórakozóbelyen.

Egy kártyaparti után diákélményeinkről beszélgetünk, mikor is ismerősöm váratlanul azt kérdezte tőlem, hogy hol végeztem az iskoláimat. Érzéseimet felejteni és leírni lehetetlen. De azért gondolkodás nélkül feleltem, hogy Kolozsváron. Az első kérdést követte a többi. „Akkor bizonyára ismered a D. tanár urat?” Az első kérdés pillanatában abban a tudatban voltam, hogy az illető nem ismerős Kolozsváron. Magam sem jártam ott soha: Annál nagyobb volt a meglepetésem, mikor az illető egyik tanár után érdeklődött. Így tehát a második

kérdés sokkal bizonytalanabban válaszoltam. „Hogyne ismerném, egy igazi, kedves uriember!”

Majd csak akkor tértem magamhoz valamennyire, mikor megtudtam, hogy ismerősömnök a kérdezett úr tanára volt, de nem áll vele közelebbi ismeretségben.

E megfigyelő utam alkalmával olyan ismeretséget teremtettem magamnak, hogy a legjobb akaratom ellenére sem térhettem ki egy meghívás elől, mellyel egyik „ismerős” leány esküvőjére hívtak meg. Itt is kellemetlen helyzetbe kerültem, melyből a véletlen mentett ki. Társalgás közben ugyanis bemutatottak egy másik mérnöknek. A mérnök egyenesen letegezett és én abban a meggyőződésben, hogy ezt a kollégiai viszony így kívánja, szintén tegeztem őt. Később azonban szakkérdésekkel halmozott el, amelyek elől úgy sikerült megmenekülnöm, hogy egyik nőismerősöm táncra hívott.

A fenti szereplésem alkalmával egyúttal sok embernek szerettem néhány boldog, reményteljes percet, mert azt hirdettem, hogy rizstermesztéshez szükséges előcsatornázásokat végzek, ahová emberek szükségesek s naponta 20—30 ember is jelentkezett munkára, akiket forma kedvéért elő is jegyeztem.

Mennyivel könnyebb lett volna a feladatokat megoldani és mennyivel kevesebb időt vett volna igénybe, ha az őrstől előre megkaphattam volna a kellő és szükséges felvilágosítást. Nem játszottam volna mérnököt. A leirtakból láthatjuk, milyen fontos lett volna még azt is tudni, hogy az egyik megfigyelendő bővá váló, hol végezte az iskoláit és hogy a lakodalmas családban is van egy mérnök.

A nyomozót a megfigyelés előtt és után minden érdeklí, ami a megfigyelt személyre vonatkozik s ezt az őrs támogatása nélkül nehezen, sok idővel és fáradsággal lehet megoldani. A helyi és személyi ismeret a megfigyelésnél is a főkéllékek egyike s e tekintetben az őrsnek kell a kivezényelt nyomozót támogatni, mert az őrs és a nyomozó alosztály egymásra vannak utalva és pedig az idők tanúsága szerint egyre szorosabban.

Mindig inkább többet írjon valamely ügygel kapcsolatban a segítséget kérő őrs, mint keveset. Hasznos lesz belőle.

Vásári tolvajok.

Írta: SZAKONYI JÓZSEF tiszthelyettes
(Csömör).

Hosszú szolgálati időm alatt megfordultam olyan ösön, ahol évente 16 v sár is volt. Mindenki természetesen veszi, ha azt mondom, hogy ez a körülmény erősen befolyásolta az őrs mozgalmasságát. Egy bajtársam sem mondhatja, hogy a vásárok ellenőrzése könnyű része a közbiztonsági szolgálatnak, ha azt akarjuk, hogy hevonuláskor s azután még napokig a panaszosok ne látogassák lopási feljelentéseikkel az őrsöt. Bizonyosra veszem, hogy számos, életrevaló tapasztalatot szereztek bajtársaim e szolgálat közben s éppen ezért csodálkozással láttam a Csendőrségi Lapokból, hogy abban ezideig mindössze egy közlemény jelent meg erről a kérdéstről. És ha én most ezzel foglalkozom, azt azért teszem, mert a nyár az országutak csavargóinak, alkalmi tolvajoknak s így a vásári tolvajoknak is sokkal kedvezőbb, mint a hideg idő, azt mondhatnám tehát, hogy idényszolgálatunkba ez a teendő is szervesen beletartozik.

Amíg eljutottam szolgálati beosztásaim során az

őrsparancsnokságig, sokfelé járva sok tervet láttam a vásári tolvajok megfékezésére, sokat ki is próbáltam a gyakorlatban. Ezek jórészt minden vásáron alkalmazni lehet, egy részét pedig csak a helyi viszonyokhoz szabottan.

Nem rajtunk mulik, hogy nem mindig eredményes, amit a Szut. 370. pontja előír. Arra célok itt, hogy az ismert vásári tolvajokat a vásár területéről leendő kitiltás végett adjuk át az előljárásnak. Meg is tesszük, ha ilyen kerül elénk, de az előljáróság, élve jogával, időnek előtte szabadon engedi. Lehet, hogy következményektől tart. Ezt tárgyalja Gödri János tiszthelyettes bajtársam a Csendőrségi Lapok 1932. évi 7. számában. Azt hiszem, nem kell bővebben magyarázni, hogy ezen is tud segíteni az ügyes csendőr, aki azt tartja szem előtt, hogy a megelőző szolgálat eredményessége az idejében és helyén való intézkedésektől függ. (Egy igazoltatási eljárás alapos lefolytatása elég időt ad arra, hogy az ismert vásári tolvaj a szükséges ideig őrizetben legyen, a Szut. 320. pontja e tekintetben szabad kezét ad az őrsparancsnoknak.)

A mi küzdelmünk a vásári tolvajok ellen ismert dolog a tolvajok előtt is. Védekeznek tehát. Egyik legnagyobb előnyük, hogy a gépkocsik felhasználásával nem a hetedik, de a tizenhetedik határba járnak vásárba. Ezzel eléri, hogy minél későbbben találjanak „ismert” tolvajokká. De elérik azt is, hogy a lopott holmival ismét a hetedik határban járnak már, mire a káros észreveszli a lopást. Tudjuk, hogy a zsákmány elfér a gépkocsiban, mert a tolvajok nem nagy terjedelmű dolgokra pályáznak s ezzel is növelik a mi nehézségeinket és a menekülés lehetőségeit.

Tehát melyik őrs mondhatja el, hogy ismeri a vásári tolvajokat? A szokásos tolvajokat? Mert ezek okozzák a legtöbb gondot, ha azok nem-cigányok. Mert utóbbiak szemmel tartására mindig kell gondolni és lehet is meggátolni „működésüket” felismerhetőségük miatt könnyebben, mint más tolvajokét.

A szokásos tolvajok elleni küzdelem első teendője azt az őrsöt illeti, amelyiknek a körletében ilyenek laknak. Jó őrs az ilyeneket ismeri. Ha tehát azok utazgatásait pontosan és szigorúan figyelemmel kíséri, azok eltávozásáról legalább a szomszédos olyan őrsöket, ahol vásár lesz, értesíti és ha a nyomozati értesítőben megjelöl vásári lopás olvasása után, körletük ismert vásári tolvajait kellően leigazoltatják az alibire vonatkozólag, már jelentős szolgálatot tettek.

Egy ilyen értesítésben legfontosabb a személyleírás. Annak legaprólékosabbnak kell lenni és persze a legpontosabbnak.

A második segítséget ismét a tolvaj lakóhelye szerint illetékes őrs adhatja azzal, ha az onnan a vásárba menő egyik gazdát megkéri, hogy a vásáron tartózkodó járőrnek mutassa meg a tolvajt. Ezzel félig nyert ügyünk van. Ha a gazda erre így nem vállalkozniék, átadhatunk neki egy lezárt levelet azzal a kéréssel, hogy azt adja át egy járőrnek. A levélben aztán jelezzük, hogy a vásári tolvajt a levél átadója meg tudja mutatni. Terv szerint kell eljárni, nem szabad sajnálni a fáradságot, higgyék meg bajtársaim, hogy egyetlen vásári tolvaj ártalmatlanná tétele jóidőre t voltartja körletünktől a többit, mert az elfogás híre futótűzként terjed a hasonzorúiek között.

Kiváló szolgálatot tehetnek a polgári ruhás nyomozók, mondjuk, vásáros áruhában vagy elárusítóknak öltözve. Természetes, hogy minderre készüljön fel az őrs, azaz, pl. a polgári ruhás nyomozót kellő időben, kellő ada-

tok bejelentése mellett kérje, mert vaktában nem lehet dolgozni. Terv szerint kell — ismétlem — minden lépést megtenni. Csak úgy, a vásár hajnalán kivezényelni három járőrt, helytelenül értelmezett kötelességteljesítés. A bűnöző is terv szerint látogat el hozzánk, nem lehet csak úgy taláalomra fogadni.

A vásáron a helyzet is a tolvajnak segít, mert a vásáros árúját kirakja, tömeg tolong előtte, alkudozik jobbra-balra, egyszerre többel is, figyelme nem lehet ott mindenre s miúgy a tolvaj és társai nagyszerűen gyümölcsöztetik is. Elég, ha a vásároló asztal egyik végén alkudozó kereskedőt, árúst kiszólítja a bűnségét az asztal másik végéről s már megvan az alkalom a vég vászon elrejtésére. Micsoda kiváló alkalom mindez a tolvajok számára.

Örülnünk kell, hogy ennek dacára aránylag nem sok a vásári lopás. Hát még amikor a kereskedő, vásáros a kezébe is adja a venni szándékozónak az árút, hogy az „megtapasztalja” közelebről is, mondjuk a szövetet s e tapasztalás ideje alatt egy másik darabot eltűntet! Igen nagy hátrányban vannak ezek az árusok a városi kereskedőkkel szemben, akik helyiségekben, figyelő segédek s csak néhány vásárló előtt kínálják áruikat s tudjuk, hogy ennek dacára milyen lopások történnek ezekben az üzletekben is.

Mit tegyen a figyelő járőr, mikor egy ilyen vásáros bódé előtt válogató, alkudozó, nézegető embereket talál? Tudhatja, hogy ezekből ki vagy kik fognak lopni? Nem.

Csak akkor tudná, illetve akkor is csak feltételezhetné, ha egyelőre annyit tudna, hogy a csoportban szokásos vásári tolvaj van és ha már megkapta annak személyleírását. Ebből világosan következik, hogy a megelőző teendők a legfontosabbak e kérdés megbeszélésénél.

E munkában természetesen első teendő, hogy a saját körletünkbeli vásári tolvajt távoltartsuk a vásártól, vagy erősen szemmel tartsuk. De vigyázni kell arra, hogy társaikat is ismerjük és azokkal is így bánjunk s így legalább ezek távoltartásával könnyítsük további munkánkat. Így csak az idegen szokásos vásári tolvajok tettenérésére fordíthatjuk erőnket.

Nagyon sok az asszony a vásári tolvajok között. Rendszerint csoportosan jönnek-mennek. Egyikük maga a tolvaj, a többi a falazó. Érthető, hogy leginkább a textil szakma termékei iránt érdeklődnek és érthető, hogy ezzel nem is árulják el magukat s végül az is természetes, hogy kiváló felszerelésük van a lopott holmik eltűntetésére, mert némelyiknek nem is két-három szoknya lóg a derekán, hanem jóval több. Az igazoltatással eredményt érhetünk el. Ha vásárolni akar valaki, pénzt kell tudnia felmutatni. Ha ez nincs, megvan a gyanú. Idegenből nem jönnek a vásárra pénz nélküli, csupán nézegetni. Ma már más világ van. Ebben van a gyanús körülmény. A többit már tudni kell a járőröknek.

A megelőző szolgálathoz tartozó mód az is, ha árusokat, különösen a ruhásokat, lábbeliseket egy járőr kellő időben figyelmezteti, hogy legyenek kellő figyelemmel már saját érdekükben is áruikra. Az árusok között sokan végigjárják a vidék vásárait, egyik-másik bizonyosan lát sok ismerős arcot igen gyakran a vásárlók között, elég, ha ezekre a járőr figyelmét felhívja. A járőr majd gondoskodik a szükséges szemmel tartásról. Ez volna többek között egyik feladat az idejében kért és terv szerint kivezényelt polgári ruhás járőr számára.

A vásári tolvaj is figyelni a csendőrt. Látja, mert tapasztalt szeme van már, hogy a csendőr folyton a nyo-

mában jár s ezzel már megbénítottuk őt az eredményes munkában.

Hogyan is dolgozik a szokásos vásári tolvaj? Mondottuk, hogy nem egymagában. Társai vannak. Elég — de annyi feltételre kell — három fő. Egyik alkuszik és pedig nem az asztalon levő árúra, hanem olyanra, amelyik valahol fel van akasztva vagy a kereskedő háta mögött van a polcon. Egyszerű a dolog. A kereskedő hátát fordít. Ezalatt egy darab árú a tolvaj mellett szorosán álló második számúnak a kezébe csúszik, aki marad nyugodtan a helyén, de a keze keveset mozdul és az árú már a harmadik számú kezébe jutott, aki gondoskodik az elrejtésről. Ezalatt a „vevő” bőséges mondókával tereli el figyelmét a kereskedőnek, előre is hajol, nyúl az árú után. Tudjuk, miért. Az árú nem tetszik végül is, mert drága, vagy nem elég finom, vagy bármi más kifogása van a vevőnek s azzal odébbáll. Az árus pedig szegényebb lett. Ha észreveszi olyan hamar, mint ahogy az árú eltűnt, akkor még csalo jó volna a helyzet — a csendőr számára. Még lehet valamit tenni. De bizony ez nem igen fordul elő. Csak talán otthon, legjobb esetben a berakodásnál. Hol van azóta a tolvaj? A harmadik és hatodik sátorban is megtette a magáét s azóta — mulat valahol.

Megjegyzem, hogy maguk a vásárosok (árusok) bizonyos mértékben arcismeretre, vevőismeretre tesznek szert. Elég biztosan tudják, hogy ki kicsoda. Ezért jó, ha a járőrök, amint fent mondtam, egyenként is figyelmeztetik őket és megkérik a gyanús „vevők” előre megállapított jelzéssel való megjelölésére a járőrök előtt. Ezzel azt is elérjük, hogy maguk is óvatosabbak lesznek és kártársaikat is figyelmeztetik. Összekötő lánc, védelmi vonal képződik a járőrök és a vagyonukban veszélyeztetett kereskedők között. Ha most még közbeiktattuk a polgári ruhás csendőrt is, a vásár színhelyén s annak tartama alatti teendőnket a kívánatos mértékben megtettük.

Vigyázat azonban! Vannak árusok, akiknél az árú csak bizományban van. Nem tulajdonuk. Elég sokszor előfordul, hogy ezek a vásár után lopásról tesznek feljelentést. Ezzel nyilvánvaló, elszámolási különbözeteiket akarják megbízóikkal szemben leplezni, mert elsikkasztották az árút. Abban bíznak, hogy lopásról tett feljelentés igazolni fogja őket megbízóik előtt. Rendkívül nehéz az ilyen eset kiderítése és azért emlitem, hogy a vásári tolvaj után ne fecséréljük hiába az erőnket. Jó ilyenkor a telefonérdeklődés a megbízóhoz, vajjon első eset-e az, avagy máskor is előfordult? De jó az is, ha ilyenkor rögtön a bizományi jegyzéket tekintjük meg, aztán a pénzt, mert a kettő alap lehet a koholt lopás megállapítására.

A megelőzés kiváló eszköze a megbízható falubeli ember, asszony. Eredményes működése jutalmazható és jutalmazandó is. Neki nem nagy fáradság. Fő a mi részünkre, hogy kipróbált, megbízható legyen. Asszonyok

Szerencsétlenségek elkerülésére 1878-ban elrendelték, hogy a szolgálathoz induló vagy onnan bevonuló járőrök puszkáikat lakószobájukban kívül helyen falhoz fordítva töltsék meg, illetve őrtsék ki, mindig az őrsparancsnok jelenlétében.

*

Az erdélyi csendőrsparancsnokság 1878. évi, később helyesbített, parancsa a célővészetre vonatkozólag azt rendel, hogy a legénységnek használatban levő loszer tüzelendő el, még pedig a Fruhwirth-lárpuskával 10 tölteny 100, 150 és 200 lépésre, a Kropatschek-tárkarabéllyal 12 tölteny 200 és 300 lépésre. Céltáblául az egész-alak-céltábla használtatik, amelyet esetleg a szakaszsparancsnok úr magával visz.

kiválóan használhatók. Itt ismét csak a tervszerűségére térek vissza.

A tervszerűség egyik fontos részlete az is, hogy a járőröket hová osszuk el. Minden vásárban minden iparfajtának megvan a sora, utcája. Egyik veszedelmesebb a csendőri szempontból, mint a másik, azaz, egyik utcának az árúiból könnyebb lopni, mint a másikéból. Tudjuk, hogy mit lopnak leginkább. Tehát a rőfösök utcájába tegyünk a legtöbb besugót, a polgári ruhás csendőrt, az ügyességéről bizonyosságot tett járőrvezetőt, a községi egyenruhás embereket, a bazárosok utcájába már nem kell ez a készültség. Az utcák végén jó, ha figyelünk. Itt mennek el előtőlünk a vevők. Ha addig nem volt alkalmunk a szomszédos örsök értesítésében szereplő egyéneket személyleírásuk után felkutatni, itt megvan a lehetőség. Itt nyújthat gádasember megbízottunk, ha addig arra nem lett volna módja.

Sohasem szabad a vásári lopásokról szóló panaszt könnyedén kezelni. Részletesen, a legrészletesebben kell az árukat feljegyezni. A káróstól azt is meg kell tudni, hol szokott vásároknak megfordulni. Nyilván kell tartani a panaszt, s ha jön a mi mindennapi segítőnk, a nyomozati értesítőben a hír, hogy X. Y.-tól ilyen és ilyen lopott holmit vettek őrizetbe, mint vásári tolvajtól, ennek örülnünk kell. S hogy ez mikor jön, sohasse tudhatjuk. Vajjon mit szól a kereskedő, aki 2—3 hónap múlva értesítést kap, hogy ellopott áruja megkerült? El lehet képzelni, mennyire örül. Erre pedig jó út, ha a panaszt — a kiderítéstől nem félve — úgy vesszük fel, hogy a lehető legrészletesebb adatokat jegyezzük fel az áruk-ról, amit fentebb mondtam. Így kellene menni a dolog e részének, akkor nem fordulna elő, hogy egyes községi előjáróságoknál éveken át porosodik és romlik az őrizetbe vett holmi, anélkül, hogy tulajdonosát ismernénk. A tettes veszi meg talán majd az árverésen...

A kezdeményező a megelőző teendőkhöz a járőr, az őrsparancsnok irányítása szerint. Hogy e néhány tanács követése bizalmat fog szülni a kereskedők részéről, azt bizonyosra veszem. Ezt a bizalmat pedig segítségnek kell tekinteni. Nem elég az árusok sátrai között és mellett vaktában portyázni, mert azzal semmit se érünk. Minden teendőt a helyzet szerint kell megszabni s a vásári tolvajok üldözésénél az én, itt leírt tapasztalataim sem mások, mint a mindenkor helyzeteim részletes ismeretéből származó eredmények. Ki kell használni e munkánál a nyomozati értesítőt, a nyomozó alosztály segítségét és egy sajtóterméket is, melynek neve: Vásári Kereskedők Lapja. Az utóbbi is segít. Nem sokat — talán. Talán... Ismétlem, mert sohasse lehet tudni, hogy melyik csendőrnök min akad meg a szemé. Aki mindenekelőtt a szolgáltatást tekinteli, biztosan érdekes olvasnivalókat talál ebben is.

Végül itt sem szabad meglenni anélkül, hogy régi ellenfeleinket, a cigányokat ne említsük. Nem kell hangsúlyozni, hogy ezeknek semmi helye a vásárban. Sok helyen már nem is látni őket, az ottani őrs helyesen dolgozik abban a tekintetben, hogy távoltartja őket. De ez még nem minden, mert a cigány a legnagyobb orgazda is. Jó lesz vásár után az országutakon s lakóhelyeiken alaposan utánuk nézni.

A vásár közeledtétől a vásár utáni napokig türelmes, tervszerű, nyitott szemű munkával kell ezt a szolgáltatást ellátni, hogy nyugodt lélekkel mondhassuk: nemcsak szolgálati órákat gyűjtöttünk, hanem tettünk is valami hasznosat.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Egy angol kém feljegyzéseiből.

Az orosz kémszolgálatra vonatkozólag igen sok érdemtelten elismerés hangzott el a nemzetközi sajtóban. Egy jellemző esetet elmondok. 1928 elején, Prágában figyeltem meg.

A Prágában állomásozó vezérkari főnököt sokáig azzal gyanúsították, hogy titokban összeköttetést tart fenn Szovjetországgal. E feltevés miatt elvesztette állását is. Több, mint valószínű, hogy titkos politikai intrikák áldozata lett. A vezérkari főnökök rendszerint a kémszervezet terén is titkos összeköttetésekkel dolgoznak, mert minden eseményről tudniok kell — természetesen az ilyesmit nem szokták terhükre írni, — és senki sem gondolhat komolyan arra, hogy vizsgálatait indítsaon ezért ellenük.

Miután a vezérkari főnököt már eltették az útból, a szóbanforgó európai ország kémszervezetének vezetője más áldozat után nézett. Megjegyzem, hogy az illető ország szintén igen jó barátságban volt a csehekkel és csak azt tűzte ki feladatául, hogy ellenőrizze és figyelje a kémszervezetek működését.

E kémszervezet beavatottjainak körében nyílt titok volt, hogy a cseh hadsereg egyik ezredese, naponta a déli órákban egyedül megy sétakocsizásra Prága környékére. Kék-bőr irattáskáját mindig magával viszi. A hírszerzőszolgálat irodájában elujságolták az ügynökök, hogy az ezredes sétakocsizásai közben egy idegen személlyel tanácskozik, iratokat ad át neki, azután gyorsan visszatér a városba. Ez a jelentés megerősítette a gyanút. Most már beigazoltnak látták, hogy az ezredes orosz kémügynökökkel áll összeköttetésben. Az iroda több kémét bizott meg az ezredes megfigyelésével és abban állapodtak meg, hogy angol részről fogják alaposan kivizsgálni a dolgot, ha balul üt ki a kísérlet, akkor az angol kémszolgálat terhére fogják írni. A kémeknek több napig meg kellett figyelniök az ezredest, külön-külön valamennyinek jól a szájába rágták, milyen az ezredes aktatáskája, még a tettenérés napját is meghatározták.

Két kém követte az ezredes gépkocsiját. Minden igyekeztük arra irányult, hogy az országot keskenyebb részen előzzék, természetesen céljukat nem sikerült elérniök és mindkét kocsinak meg kellett állnia, hogy elkerüljék az összeütközést. Míg a két úrvezető a veszedelmes helyzetet tisztázta, a második kém kiemelte az ezredes autójából az irattáskát, s hogy a ravasz fogást ne vegye észre azonnal az ezredes, az irattáskához hasonló táskát csempészett a kocsiába. A csel jól sikerült, mert az ezredes kiszállt a gépkocsiból és a gépét vizsgálgatta: nem történt-e valami baja?

A két kémügynök diadalmasan adta át főnökének az ezredes irattáskáját. Ünnepélyes csendben nyitották

Püszdski marsall, aki egész életét a lengyel szabadság kivívásának szentelte és akinek megadatott, hogy nagy hővét befejezhette, meghalt. Krakóban a lengyel királyok harával mellé helyezték örök nyugovóra.

ki és a jelenlevők kellemetlen meglepetésére két prágai napilapon és két vajaskenyér közé tett prágai sonkán kívül semmit sem találtak. Erre a csalódásra nem számítottak. Csak a hírszolgálati csoport vezetője mosolygott rejtélyesen. Őka volt rá. A kémügynökök tudtán kívül messze kiterjesztette a karmait. Számított arra, hogy az ezredes táskájában nem talál kompromittáló iratokat, ezért az elcserelt táskába tett olyan leveleket és leírásokat, amelyek az ezredes moszkvai összeköttetéseit minden kételyt kizáróan, fényesen bizonyították.

A főnök felemelte a telefonkagylót, bizonyos számot kért és a jelentkezőnek csak ennyi mondott: — Allright! — s a kagylót letette. Az egyik ügynökének átadott az ezredes főnökének címzett névtelen levelet, melyet az illetőnek el kellett vinnie a vezérkari főnökhöz. Az ügynök be volt tanítva, hogy csak röviden csengessen a vezérkari főnök kapuján és azután gyorsan távozzék. A névtelen levél borítékára ráírták: „Szigorúan bizalmas! Nagyon sürgős!” Feltételezhető volt, hogy a csengelésre azonnal ajtót nyitnak és meglátják a levélszekrénybe dobott levelet.

A kémiroda vezetője pontosan kiszámította, mikor jön vissza az ezredes és szokásához híven hánykor jelentkezik az előjárójánál.

Ezen a napon minden előírás szerint történt. Mikor az ezredes jelentkezett a főnökénél, az leültette és felszólította, hogy nyissa ki az irattáskáját. Ez a felszólítás

nagyon meglepte az ezredest, de gondolkodás nélkül teljesítette a parancsot. Táskájából egész halom iratott vett elő, valamennyi iratnak titkos jellege volt. Többek közt ott volt az ezredesnek egy bizonyos Popoff úrhoz címzett levele is, amelyben felszólítja, hogy az iratokat holnap ugyanerre a helyre hozza vissza és reméli, hogy szolgálatát kellőképpen méltányolják, számít a tiszteletdíj azonnali kifizetésére. A sorok alá az ezredes nevét hamisították.

A cseh vezérkari főnök egyenként vette ki az iratokat a táskából és az ezredes elé tette. Természetesen magyarázatot kért tőle. Az ezredes néhány percre szöhoz sem jutott a rémületől. Homlokán verejtékcseppek gyöngyöztek. Némán nyult az irattáska után, alaposan szemügyre vette és indignálódva kiáltott fel:

— Csúls! Gyalázatos csúls! Az irattáska nem az enyém. Ellopták az enyémet.

Az ezredes elmondta a gépkocsiösszeütközést és becsületszavára kijelentette, hogy az ő aktatáskájában két prágai napilapon és sonkás-vajaskenyeren kívül semmi sem volt. A főnök bizott az ezredesében, felszólította, hogy

Érdekes.

hogy Fultonra kimondta a párisi tudományos akadémia, hogy bolond, mert azt állította, hogy gőzzel is lehet hajókat hajtani.

a történekről senkinek se tegyen említést, mert ő maga fog nyomozni az ismeretlen tettesek után.

Még aznap kérdést intéztek több hördíszmúarúsítóhoz és sikerült megállapítaniok, hogy a kérdéses táskát egy idegen úr rendelte néhány nap előtt és pontosan előírta, hogyan készítsék el. Egy nappal előbb ő maga jött érte. A kereskedő pontos leírást adott megrendelőjéről, a vezérkari főnök pedig utasította a detektiveket, hogy kutassanak utána, de nem értek el eredményt.

Rövid idő múlva az angol követ egy társaságban véletlenül értesült a történekről és az is tudomására jutott, hogy cseh katonai körökben azt hiszik, angol kémügynökök rendezték ezt az egész csúnya beugratást. A követ tovább nyomoztatott és kiderült, hogy a névtelen levelet angol nyelven írták, úgy volt fogalmazva, mintha egy angol kémügynök tudomására jutott volna az ezredes árulása és még idejekorán értesíti a vezérkar főnökét. Az angol kémelhárító szolgálat már néhány nap múlva megállapította, hogy kik a bűnösök, de az egész dolgot szigorúan bizalmas alapon kezelték és a barátságos viszonyban levő állam kormányának nem alkalmatlankodtak az ügygel.

A dolog másként is végződhetett volna, — az ezredesnek ártatlanul szörnyű megaláztatást és büntetést kellett volna elszenvednie, ha főnöke nem olyan kiváló emberismerő.

*

Néhány év előtt elfogtak Németországban egy dán tisztet, aki Franciaország részére kémkedett.

Az eset nagyon kínosan érintette azt a francia tábornokot, aki összeköttetésben állt a dán fiatalemberrel, úgy akart tehát menekülni a csávából, hogy Angliára tölta a saját ügyetlenségét.

Ütlete kereasztülviteléhez már hamisított is leveleket, amelyeket elküldött Kopenhágába, de póru! járt, mert a dán tiszt őszintén bevallott mindent és megnevezte a megbízóját. A francia tábornokra nézve ez annyira kellemetlen volt, hogy lakást kellett cserélni, de még ma is a francia hírszerző szolgálat élén áll, kiváló szakembernek tartják, az ő szervezetének a munkaköréhez tartozik Dánia, Svédország, Finnország, Lengyel- és Németország.

*

Néhány évvel ezelőtt egy Ausztriával barátságos viszonyban levő ország Bécsben élő konzulja kiváló kémszakember hírében állt. Ő maga ugyan nem foglalkozott hírszerzéssel, de szakkörökben olyan jól ismerték, hogy házhoz szállították neki az anyagot. Egy ideig kitűnően megfizette az ügynököket, de miután néhányszor lépre ment és elfogadott hamis jelentéseket, óvatosabb lett, — jobban megválogatta a szállítói!

Egy napon váratlan látogatója érkezett. Kitűnő angol kiejtéssel beszélő hölgy kereste fel, aki egy Bécsben élő angol tisztviselő nejeként mutatkozott be. Bizalmasan elmondta a konzulnak, hogy férje tudán kívül igen kellemetlen anyagi helyzetbe került. Férje révén tudomása van a konzul bizalmas ügyeiről és azért kereste fel, mert reméli, hogy a konzul révén sikerül kimászni a bajból. Természetesen számolt a konzul megbízhatóságára.

Az asazony beszédközben egy sűrűn teleírt papírt és tervrajzot vett ki a táskájából. Irataihoz a következő felvilágosítást adta:

— Az angol hírszerzőszolgálat egyik csoportja 500 dollarért vette meg most az orosz katonai terveket egy volt szovjethadseregbeli tisztól.

A konzul meggyőződött arról, hogy tényleg az orosz hadsereg Beszarábia elleni mozgósításának a terve van a kezében. Az irat orosz nyelven volt írva, a pecsétek sem tettek hamisított benyomást. Miután a konzul jól tudott oroszul, az irat olvasásába kezdett és — mint ahogyan mondani szokás — evés közben jött meg az étvágya. Nagyon érdekes olvasmányrak találta az orosz iratot. Megkérdezte a hölgytől, mennyi pénzre lenne szükségére? A hölgy azt válaszolta, hogy 150 dollárból kifizethetné a különböző kereskedőknél levő adósságait. A rajzokat azonban másrap vissza kell kapnia. Ő személyesen fog érte jönni, mert férje elutazott és csak néhány nap múlva jön haza.

A konzul úgy látta, hogy kitűnő üzletet csinálhat, magas áron adhatja tovább a jó fogást, azonnal kifizette a 150 dollárt és figyelmeztette a hölgyet, hogy a kapunál legyen óvatos, mert házát folytonosan orosz kémek figyelik.

Másnap este a konzul az irodájában várta az ígért látogatást. Minden iratot és rajzot lefényképeztetett, az eredeti okmányokat pedig gondosan becsomagolta.

Csengettek. Szolgája egy berlini urat jelentett be, aki minden áron beszélni akar a konzullal.

A konzul az órára nézett. Az időpont nem felelt meg, mert az angol hölgy bármelyik pillanatban jöhet, de azért mégsem utasította vissza a berlini látogatót.

Az idegen úr S. százados néven mutatkozott be. Azt állította, hogy a német hírszerzőszolgálatához van beosztva, innen ismeri a konzul címét. Különös, szerencsés véletlen folytán érdekes iratok jutottak a birtokába, amiről még nem értesítette a saját csoportját, mert az ő felfogása és véleménye szerint ez az anyag nincs fontossággal hazájára nézve. Ellenben a konzul kormánya számára megfizethetetlen értéket képvisel. Nem akar alkudozni és ezért kész a konzul részére 500 márkáért átengedni a nagybecsű iratokat. Egy perccel később az oroszok Beszarábia elleni mozgósítási tervének második példánya feküdt a konzul íróasztalán.

A konzul nem tudott szóhoz jutni. Néhány pillanatig farkasszemét nézett a berlini úrral, csak néhány perc múlva tudta megkérdezni:

— Hogyan került magához ez a hamisítvány?

— Mit mondott? — paltant fel a német tiszt, — hamisítvány? En fizettem érte kétszáz márkát. Biztos tudomásom van arról, hogy az iratok eredetiek. Az Ön kormányának súlyos ezreket érnek!

— Uram, — mondta sokkal nyugodtabb hangon a konzul — ne heveskedjék, határozott bizonyítékaim vannak arra nézve, hogy az iratok hamisítványok, de száz márkát megérne nekem, ha őszintén megmondaná, kitől kapta ezt az anyagot. Gondolja meg kérem, beszélhet-e nyíltan velem?

A berlini úrra igen kellemetlen hatással volt a különös ajánlat. Látazott az arcán, hogy mennyire fájjalja a remélt nyereség elvesztését. Megkísérelte azonban menteni, ami még menthető: alkudozott, hogy legalább a kiadott kétszáz márkáját visszaszerezze.

A konzul azonban ragaszkodott a száz márkához. Kijelentette, hogy egy pfenniggel sem fizet többet, hiszen csak értéktelen hamisítványról van szó.

A berlini úr kénytelen-kelletlen belátta, hogy semmit sem érhet el, elfogadta tehát az ajánlatot, azt hitte, hogy azonnal megkapja a 100 márkát. A konzul azonban kijelentette, hogy először kivizsgáltatja, vajjon helyes címet jelöl-e meg, s csak azután fizeti ki a 100 márkát.

A huza-vona sem volt a berlini anyére. Végül azonban megnyugtatta az a tudat, hogy 100 márka is jobb a semminél. Egy Berlinben élő orosz címét adta meg, aki-nek éppen most sikerült megszöknie Szovjetországból.

A konzul informálódott. S. százados nem volt nála, valaki visszaélt a nevével. A berlini orosz címe helyes volt, de a francia kémszolgálatból azt a értesítést kapta, hogy a nevezett orosz évek óta okirathamisítóból él Berlinben — szakkörök köztudomása szerint.

Két nappal később jelentkezett a konzulnál az állászádos. Személyesen akarta felvenni a száz márkát. A konzul az asztalra tette a százmárkást, de azt kívánta, hogy útlevéllel, vagy más igazolvánnyal igazolja személyazonosságát, mert mégtudta, hogy hamis nevet használ.

Miután a 100 márka nagyon csábította, a berlini ezúttal őszinte vallomást tett. Az útlevele azt bizonyította, hogy volt osztrák katonatiszt, aki évek hosszú sora óta különböző kémkedésekből él Berlinben.

Mikor már zsebreletta a 100 márkát, a konzul megkérdezte, ismeri-e a nála járt hölgyet és pontos személyleírást adott róla. Bevallotta, hogy ismeri és nagyon csodálkozott rajta, hogy itt megelőzte, holott Berlinben dolgozik.

Ezzel azonban a dolog még nem fejeződött be, mert a konzul figyelmeztette a berlini hamisító műhelyre az összes hírszerző irodákat.

Egy román kémügynök rövid idő múlva tudára adta, hogy a román vezérkari főnök is vett drága pénzen egy valódi bolszevista kémtől Beszaráblára vonatkozó mozgósítási tervet. Ez a szovjetügynök is valószínűleg Berlinben vette az iratot és túltett valamennyi kartársán azzal, hogy a főérdekeltnek is eladott a hamisítványból.

A budapesti csendőrségi társalgó életéből.

MAGYAROSAN, KATONÁSAN.

Ki — aki, mely — amely, amely — ami.

A vonatkozó névmás (aki, amely ami) használatában igen gyakran fordulnak elő apró hibák. Legtöbbször az, hogy a teljes alakokat (aki, amely) megrövidítik (ki, mely), vagyis a kérdő névmást alkalmazzák vonatkozó értelemben, pl. Vannak kérdések, melyek... Azt a vezért várjuk, ki...

Az első példában nem szűrhet szemel ez az önkényes „rövidítés”, de annál inkább a másodikban. A magyar nyelvérzék szerint ugyanis mindig a teljes alakú vonatkozó névmást kell használnunk, ha a főmondatban ott van a mutató névmás (ez, az, ilyen, olyan). Példák: Ez a kérdés, amely... Azok a vezérek, akik... Olyan kérdések, amelyek... Mindazok a személyek, akik... Abban az időben, amikor... Ezekben az esetekben a „rövidített” alak használata feltűnően helytelen lenne.

Aki ezt a — különben igen egyszerű — szabályt sem óhajtja megjegyezni, jól teszi, ha a vonatkozó (jelző) mellékmondat elején mindig a teljes alakú vonatkozó névmást használja, mert ez sohasem rossz. Ellenben a rövidítéssel könnyen bajba juthatunk.

Együttal röviden rámutatok a kötőszókként szereplő *amely* és *ami* névmások helyes használatára is.

Az *ami*-t akkor használjuk, ha a főmondatban nem jelöltük meg pontosan, hogy mire vonatkozik, pl. Elfeledtem, amit mondtál. Az *amely* pedig akkor helyes, ha a főmondatban meghatároztuk, hogy mire vonatkozik, pl. Az a ház, amely... (Utóbbi esetben a népnyelv néha az *ami*-t is használja.)

Nagy hibát követünk el a világos kifejezőmód kárára, ha az *ami*-t a főmondat egész tartalmára vonatkoztatjuk, pl. Az ellenség a falnál támadott, ami gyanús volt. A magyaros észjárás ilyenkor inkább az *az, ez* névmással kapcsolja az alárendelő viszonyból mellérendelővé vagy teljesen önállóvá szabadított mondatot, pl. Az ellenség a falnál támadott, ez gyanús volt. (Esetleg *és*-sel vagy *de* kötőszóval is kapcsolhatjuk.)

Végül megemlítem a „rámutatás” szerepét. Ha a jelző mellékmondat valami különösen fontos (tartalmaz, akkor a mutatószócskát (az, mindaz, oly, olyan) mindig tegyük ki, mert ez magyaros, pl. Az az ember, aki... Az olyan ember, aki... De jól jegyezzük meg: az egy ilyen vagy egy olyan (ein solcher) használata sült németesség. Feltétlenül kerülünk kell! Pl. Ez egy olyan kérdés, — helyesen: ez olyan kérdés. Hasonlóképp németesség, ha az *oly* mutatószócskát ugyanabban a mondatban főnévi igenévre vonatkoztatjuk, pl. Légy oly szíves kimenni, — helyesen: Légy szíves, menj ki, — vagy hát: Légy szíves kimenni.

írást ROZSAS JOZSEF százados,
a m. kir. honvéd Ludovika Akadémia I.
tanára

KATONAI ISMERETEK.

A gyújtóbombákról.

Nem kétséges, hogy a jövő háborúban is a szembenálló felek első törekvése lesz, hogy a hadszínteret a saját területéről távoltartsa s a másik ország területére helyezze. Viszont bizonyos, hogy ennek sikerülte esetén sem tudja mentesíteni saját területét egyik fél sem a másik tevékenységétől, mert a repülőgépek uralkodó korszakában ezt elmulasztani, ellenkezik a győzelemre törekvéssel.

A hátszág nagy mértékben és feltétlenül ki van eszve téve az ellenséges hatásnak akár propaganda alakjában, akár repülőgépen szállított csapatok vállalkozásainak, akár repülőgépekről végzett romlásoknak. Mindegyik lehetséges, az utolsó talán legelőször és leggyakrabban.

Általános vonásokban ismertetem a repülőgépekről történő romlások eszközeit, a gyújtóbombákat azért, hogy fogalmunk legyen a lehetőségekről s ezzel a meglepetés hatását csökkentjük. Ez pedig egy lépés a sikeres harc felé.

A gyújtóbombák repülőgépekről ledobott harc-eszközök, amelyek légi támadások esetén kerülnek alkalmazásra. Főképpen a hátszág lakott területeire, városaira, ipartelepeire, stb. dobják, hogy tömeges, nagy tüzek előidézésével megbénítsák a mindennapi életet, tönkretegyék az élő és holt javakat, lehetetlenné tegyék a hadsereg-utánszállításokat és elősegítsék a pánik kitörését, a rend és nyugalom felbomlását.

Nagyhatású és a korszerű hadikémiai felfogásnak megfelelő gyújtóbombákat a világháborúban még nem használtak. Nem rendelkezünk tehát gyakorlati tapasztalatokkal, csak kikísérletezett eredményekkel.

Ezek az eredmények is azonban hasznosan értékesíthetők. Megszabják az irányt, módokat, védekezésünkhöz.

Mindenestre leszögezhető, hogy — ha el is kell készülnünk e téren várható újításokra és meglepetésekre — a már létező korszerű gyújtóbombák ismeretével és a létesítendő tűzvédelmi, ill. tűzrendészeti megelőző intézkedésekkel megtudjuk gátolni a tűzfészekek keletkezését és a tűz tovaterjedését.

Már pedig a hátszág hadserege és a csendőrség előtt már ma is fontos kell, hogy legyen a tűzvédelmi teendők ismerete, hiszen — elmondhatjuk — egyetlen szerv lesz a leggyakrabban az űrs, amely intézkedéseivel, erejével, a gyújtóbombák okozta rémületben ura marad a helyzetnek s megmentője lesz életek és vagyonok nagyobb vagy nagymérvű pusztulásának. Nem lehet közömbös előttünk: e bombáktól mit várhatunk, ellenük mit tehetünk.

Előbb ismerjük meg azokat.

Aszerint, hogy milyen a gyújtóbomba anyaga, megkülönböztetünk:

1. Foszforbombákat és
2. Termit- (elektrontermit-) bombákat.

A foszforbomba igen heves, magasra fellörő, erős világos lánggal ég; égés közben az egyes részecskék szertefröccsennek, a könnyen gyúló anyagokat lángra lobbantják és így a tűzfészek területe tetemesen megnövekszik.

Emellett még az a tulajdonsága a foszfornak, hogy égés közben mérges gőzök fejlődnek, azü gázalarc felvételére kényes erit és ezáltal az oltást megnehezíti.

A tűzhatás fokozására a foszforbombákba nehéz olajakat, kátrányt, stb. szoktak tenni. Ezzel egyben a füstképződés erősödik és az égés időtartama meghosszabbodik.

A foszforbomba fejlődésében, illetve alkalmazásában megállást, korlátokat jelentett a termitbomba születése; de ennek dacára számolnunk kell vele olyan országok részéről, ahol a foszfor nyersanyagként nagy tömegekben fordul elő (Amerika, Franciaország).

A termitbomba.

Alapanyaga vasoxid és alumíniumpor keveréke, amit azért neveznek „termit”-nek, mert égése közben igen magas — 2.500—3.000 fok — hő keletkezik, aminek következtében még a közelében levő vas is megolvad.

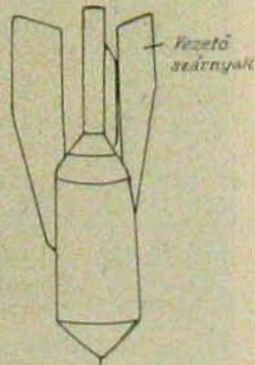
A termitet nem lehet rendes gyújtóanyaggal meggyújtani; ehhez külön lobbantóanyag kell, amely hasonló például a karásonyfák csillagszóróhoz.

A termit nem ég lánggal, hanem csak szikrázik. Ezért egyrészt, hogy nagy lángot és erős, tömény füstöt kapjunk, másrészt, hogy sokáig égjen, különféle lánggal égő és a könnyen gyúló anyagok lángallobbanását elősegítő szereket tesznek hozzá, mint pl. nehéz olajokat, vagy egyéb vegyi készítményeket. Sőt, magát a bomba hüvelyét olyan anyagból készítik, amely maga is ég. Ezáltal nemcsak a tűzhatás fokozódik, hanem kiküszöbölődik a bomba ú. n. „holt” súlya, vagyis a bomba egész anyaga, hüvellyel együtt, 100%-ban ég el és úgy szólván olthatatlan tűzfészeket képez.

A gyújtóbombák nem nagy súlyúak. A világháborúban alkalmaztak elvétve 15—20 kg-os bombákat, de az újabb szakirodalmi fejtegetések az egész kis súlyú, 1—2—5 kg-os gyújtóbombákat helyezik előtérbe, mert egy-egy repülőgép egyszerre több száz, sőt ezer bombát vihet magával és így kiválóan alkalmas lakott telepeken tömegtüzek előidézésére.

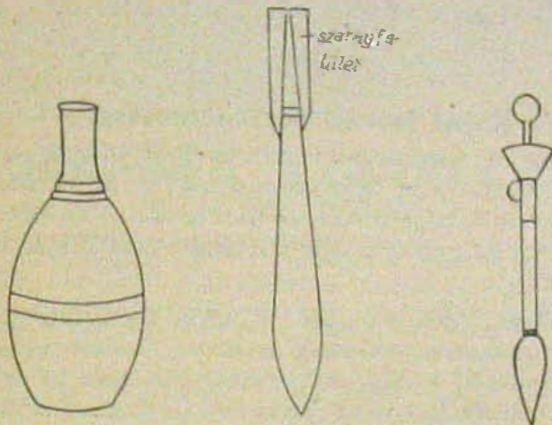
Nagyhatású amerikai gyújtóbomba

Angol foszforbomba

A gyújtóbombák érzékeny ütőgyújtóval rendelkeznek, hogy a háztetőt áttitve mindjárt a padlásra fejtsék

küpusztító hatásukat, mert hiszen ott sokkal veszélyesebb és erősebb a tűzhatás a tetők faszerkezetei és a padlásokon levő, könnyen égő lim-lom miatt, mint bent az épületben, a falak, esetleg üres szobák között.

Francia foszforbomba Nemetgyújtóbomba Olaszgyújtónyíl

A korszerű gyújtóbombák vízzel nem olthatók, sőt a rendes, közönséges hőfokú tüzek oltásához használt vízszugár elősegíti és növeli, még jobban szétviszi a tűzfészket. Az oltáshoz homokot, különféle poroltókat, egyes szakértők szerint árpapelyvát és — ahol nagy mennyiségben kéznél van — vasreszeléket kell használni.

Elképzelhető, hogy falun, községekben, ahol bizony ma még hiányos a tűzoltói felszerelés és talán képzettség is, ahol az építkezés miatt nagy a tűzveszély, ahol vízhiány is van, micsoda tömegtűz származhatik csak 1—2 darab, ilyen, vízzel nem oltható bomba égésétől.

Lehet-e védekezni ellenük másként? Igen, mondhatjuk, ha nem is teljes sikerrel, de a veszélyt, kárt csökkenteni lehetséges. Ma már külföldön számos helyen, az állam irányítása alatt folyamatban vannak főleg az építkezések terén, a védekezési módok. Sajnos, a háborúra készülődés jeleit látjuk mindenfelé, amivel azt a régi igazmondást látjuk igazolva: ha békét akarsz, készülj a háborúra.

Lehet, hogy nálunk is az állam vagy valamely társadalmi szervezet fogja irányítani a védekezés első fejteztét, a tűzveszély csökkentésénél szükséges teendőket.

Külföldi tapasztalatok alapján ismertetjük ezeket.
1. Tetőfedő anyagként cserép, pala, eternit a célszerű.

2. A padlások kitakarítása elengedhetetlen.

Ha az őrsök működési területén végignéznünk, e két

pont alatt írtakkal kapcsolatban — jól tudjuk — majdnem javíthatatlan állapotok vannak.

3. A homok igen fontos védekező szer. Külföldön minden háznál állandóan kéznél van. Padlásokat — há-

borús veszély esetén 5—10 cm magasan befedik homokkal.

4. Impregnáló anyagokkal (folyadékok) kell átítatni a padlások faszerkezeteit s így ezek tűzvészkor nem gyuladnak ki.

Eltekintve a háborús lehetőségektől, községeink tűzvesz elleni védekezésénél ma sem nélkülözhető óvóintézkedések volnának ezek. Tudjuk, hogy a „vörös ka-

kas” gyakorta látogatja meg egyes vidékeinket, vagyonokat pusztít el. Ha a csendőrnek módja van felvilágosításokat adni körletének lakossága számára, adjon e tekintetben is azokról, amiket itt olvasott, adjon azzal, hogy a gazda az ő vagyonát az ismertetett pontokban írtak végrehajtásával megóvhatja s alig kerül valamibe neki.

(Képeink a gyújtóbombák hatását szemléltették.)

Egy 1871. évi rendelet szerint a lakótanyallgyeletes csendőrnek szárnyállomásokon mindig, a szakaszállomásokon pedig akkor, ha valaki a fogdában fenytését töltötte, ébresztőtől takaródóig karddal és tölténytáskával kellett ellátva lennie. A fogdahelyiségbe nem volt szabad kard nélkül belépnie, ha abban fogoly csendőr volt.

Egy 1876. évi parancs szerint a másodszer megrészegedő csendőr a járőrvezetőségtől, őrsparancsnokhelyetteségtől megfosztandó. A szolgálaton kívül részegség harmadik eseténél, ha a legenyhébb körülmények forognak is fenn, javaslat teendő az eltávolításra. Az őrsparancsnok már első részegsége által minden beléje helyezett bizalmat elvesztvéen, az őrsparancsnokságtól megfosztandó.

Bedő Miklós tiszthelyettes.

A románok betörésekor Háromszék megyében, a nagyborosnyói csendőrörs parancsnoka volt. Őrse nem volt közvetlenül a határszélen, így maradt annyi ideje, hogy embereit előkészítse az ellenség méltó fogadására.

Kiosztotta közöttük a tartalék löszert, az őrs dolgait pedig összecsomagolta és hátraküldte, hogy ne jusson az ellenség kezébe. A polgári lakosságot felhívta a község elhagyására s a kiűritést tervszerűen, a legnagyobb rendben vezette.

Közben megjelentek az első román járőrök. Ezeket széjjelverte. Majd nagyobb erők megjelenésekor beásta magát s a románokat nem engedte előre. Minden támadásuk véresen omlott össze Bedő tiszthelyettes és emberei állása előtt. És tartotta magát, míg parancsot nem kapott a visszavonulásra.

A cs. és kir. 3/43. zászlóalj 3-ik századához osztották be, mint szolgálatvezetőt.

Résztvett a zászlóalj minden harcában és minden alkalommal dicsőséget szerzett a magyar csendőr névnek.

Legfényesebb tette az volt, amikor egy fél századdal, melynek parancsnoka volt, a beásott ellenséget észrevétlenül megkerülte, háttámadta s így sikerült azokat

erős fedezékükből kivetni és megsemmisíteni. Ez alkalommal az ellenség sok halottat és nagymennyiségű hadiszert vesztett.

Bedő Miklós tiszthelyettest bátor magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

*

Kajdi István törzsőrmester.

Nagyon szeretett volna harctérre kerülni, de előjárói kérelmét nem teljesíthették, mert a jó csendőrre a mögöttes országrészekben is szükség volt. Fájdó szívvel gondolt mindig azokra, akik a lövészárokból küzdhettek Hazájukért.

Vágya teljesedett. 1916. év egyik augusztusi éjjelén a románok megrohanták a havasi őrsöket s harctérre változott Erdély. A meglepett, álmukból felriasztott csendőrök, jó, hogyha pusztá életüket megmenthették.

Az őrsökről összegyülekezett csendőrökből zászlóaljat alakítottak. A 2. század egyik szakaszában volt Kajdi törzsőrmester rajparancsnok. És a béke katonái megmutatták, hogy nemesak a közrend ellenségeivel, a bűnözőkkel szemben tudnak harcolni, hanem derekasan megállják helyüket Hazánk ellenségeivel szemben is és tudnak hősi halált halni.

Kajdi törzsőrmester is vitézül állta meg helyét. Hősies elszántsággal verekedett az ellenséggel. Különösen kitüntette magát a Magyarostetőn, a három napon át tartó ütközetben, ahol embereivel súlyos veszteséget oko-

zotta a románoknak és tekintélyes mennyiségű löszert zsákmányolt.

Kajdi István törzsőrmestert bátor magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

CSENDŐR LEKSZIKON.

37. kérdés. A közzévbányából kihordott salakos, kőves és az áruforgalomban hasznavehetetlen szemel a bányatelepeken rendszerint nagy holmokban gyűjtik össze. Az ilyen szemhalom összegyűjtéséért sokszor meggyűlölt, miért is ebben a halomban turkálni veszedelmes az életre és a testi épéségre. Szegény, túlsúlyban szűkölködő emberek azonban előszeretettel keresik fel az ilyen helyeket, hogy a hasznavehetetlen salakból az elűzhető részeket kiválasszák és felhasználják. A bányagazgatóság ezt ugyan megtiltja, azonban a tilalom eredménytelen, jóllehet figyelmeztető táblákra is közzéteszik a tilalmat a helyszínen. Minthogy ennek a tilalomnak megszegése szembeszökő jelnek látható, amint ez a múlt évben egy német bányavizitőrnek megtörtént, ahol a salakhalomból hirtelen feltört lángok 34 ilyen gyűjtőtögrőt kaptak el, mi a járőr tennivalója, hogy a tilalomnak érvényt szerezzen. Nem fog-e fenn büntetendő cselekmény gyanúja az ilyen gyűjtőtögrők ellen?

Válasz. Minthogy az ilyen gyűjtőtögrők nyilvános csoportosulással jár, semmi akadályja nem lenne annak, hogy akár az illetékes bányakapitányság vagy a főszolgabíró, vagy a községi előljáróság a gyűjtőtögrőt hatóságilag megtiltsa. Ha ezt a tilalmat azután valaki megszegi, a Kbt. 42. §-ába ütköző, közrend ellen elkövetett kihágás miatt büntethető. Nézetünk szerint jogában állna ezt a közegészségügyi hatóságnak is megtiltania, és esetben a tilalom áthágót az 1876. XIV. t.-c. 7. §-a alapján bünhődővének.

38. kérdés. A vendéglős táncmulatság rendezésére engedélyt kapván, amelyről a főszolgabíró telefonon ezzel értesíti az örsöt, hogy a táncmulatság záróráját éjjelben állapította meg. Minthogy a vendéglős általános záróra éjjel után 2 óra, éjjel 12 órakor be kell-e zárnia a vendéglősnek, vagy csak a táncmulatságot kell megszüntetnie?

Válasz. Minthogy a főszolgabíró rendelkezése a táncmulatságra vonatkozott, a vendéglősnek csak a táncmulatságot kell megszüntetnie a főszolgabíró által megállapított záróra bekövetkeztékor. Ez annyival is inkább nyilvánvaló, mert a vendéglős zárórát műszertel rendeléssel országosan állapították meg éjjel után 2 órában. Igaz ugyan, hogy ettől eltérőleg helyi okokból a rendőri hatóságnak korábbi zárórát is joga van megállapítani, de nem egyes esetekben, hanem általánosságban, valamilyen köcsmaüzletre vonatkozólag. A teniszforgó esetben tehát a vendéglős csak akkor követ el a záróra megszegése miatt kihágást, ha a táncmulatságot, illetve a zenélést a főszolgabíró engedélyben megállapított időpontban nem szünteti meg, egyébként a vendéglőjét az általános zárórájáig nyitva tarthatja.

39. kérdés. A gyanúsított meglátja, hogy az utcán a sértett észrevétlenül leejti pénztárcáját, amint szédéből zsebkönyvét kihúzza. A gyanúsított felveszi a pénztárcát és elhagyja. Milyen büncselekmény fog fenn?

Válasz. A cselekmény lopás, mert a gyanúsított jól tudta, hogy az utcáról felvett pénztárca nem uratlan tárgy, hiszen tudta, ki a tulajdonosa. Ezért nem tekinthető az ilyen eljárás tulajának. A találas feltételezi, hogy a tárgy tulajdonosa által elhagyott legyen, vagyis a találas pillanatában a tulajdonosnak távollevőnek, ismeretlennek kell lennie. A tulajdonos által észrevétlenül leejtett pénztárca különben sem tekinthető a tulajdonos birtokából kiesettnek, anig a tulajdonos a közelben van s erre figyelmeztethető. Aki tehát ilyen esetben nem figyelmezteti a tulajdonost, hanem megvárja, míg az tovább megy a az általa észrevétlenül leejtett tárgyat elhagyja, az nem találó, hanem tolvaj.

Ha oly tárgy elhagyásáról van szó, amelyet valaki az utcán talál, de nem tudja, ki vesztette el vagy nem látta, amiközben elvesztette s ezt a tulajdonosnak nem adja vissza vagy nem jelenti be nyolc nap alatt a közigazgatási hatóságnak, nem lopás, hanem a Btk. 335. §-ába ütköző jogtalan elhagyás vétsége fog fenn.

40. kérdés. A Szut. 352. pontja szerint rovvott előéletű az az egyén, aki büntetést miatt szabadad-vesztéssel büntetve volt és utolsó büntetésének kiállása óta még nem telt el 10 év. A büntetést miatt elítélés fogalma alá tartozik-e az az eset, amikor a büntetést elkövető egyént a bíróság az enyhítő körülményekre tekintettel csak vétségi büntetéssel sújtja?

Válasz. Mindenekelőtt megjegyzendő, hogy a rovvott előélet legalább két büntetést feltételez, mert a Szut. idézett pontja az utolsó büntetés kiállásáról szólóan, hallgatólag legalább még egy előző büntetés meglétét feltételezi. A Szut. szerint azt az egyént tehát, aki még csak egyszer volt büntetve, még rovvott előéletűnek minősíteni nem lehet. Nem lehet azt sem, aki bár többször volt büntetve, de az utolsó büntetés óta legalább tíz esztendő elmúlt. Ha a büntetést elkövető egyént az enyhítő körülmények túlyomása miatt (Bk. 92. §) csak vétség miatt büntették meg, a rovvott előélet szempontjából ez nem számít büntetnek. Viszont elég a Szut. szempontjából, ha az illető büntetést miatt csak egyszer volt büntetve, a többi büntetése pedig csak vétség. A Szut. 352. pontjának szerkezetéből azonban az is nyilvánvaló, hogy a Szut. nem annyira az előző büntetésekre helyezi a hangsúlyt, a rovvott előélet megállapítása szempontjából, hanem arra, hogy az illető a közhlztonosságra, az állam biztonságára veszélyes és gyanús-e. Ez a főszempont, a Szut. idézett pontjában felsorolt egyéb körülmények (rovvott előélet, rendőri felügyelet, szokásos büntettség, gyanúság) csak a csendőr állgázodásának célját szolgálják ebben a kérdésben.

41. kérdés. A járőr a gyanúsítottat kikérdezéskor, úgy látja, hogy a gyanúsított előadásával a tényállás tisztán látszik. Jogában áll-e gyanúsítottat mindaddig (például egy éjjelben át) őrszetben tartania, amíg a tanúk kikérdezésével a tényállást felderíti. A járőrnek ugyanis alapos a gyanúja, hogy a gyanúsított elbocsátás után a tanúkat befolyásolja, a járőr pedig egyidejűleg a tanúk kikérdezésére má; fontos szolgálati tennivalója miatt nem ér id.

Válasz. A Szut. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely ilyen esetben megengedné a gyanúsított őrszetbevételeit, tekintve azt is, hogy a gyanúsított elfogására alap nincs. Nincs más tennivaló ilyenkor, mint a tanúk kikérdezésének sürgető végrehajtása, esetleg a gyanúsított elbocsátásakor ennek nyomtatékos figyelmeztetése, hogy meg ne próbálja a tanúk befolyásolását, mert ezzel újabb büncselekményt követ el s elfogónak tezi ki magát.

42. kérdés. A katonai Btk. életbejuttatásáról és a közzétesztés Btk. egyes rendelkezéseinek ezzel kapcsolatban módosításáról és kiegészítéséről szóló 1930. III. t.-c. 58. §-a szerint a hitlenség büntetést követ el, aki valamely külhatalmat a magyar állam ellen kényszerintézkedésre bídítani törekszik. Mily kényszerintézkedésnek ért itt a törvény?

Válasz. A kényszerintézkedésen itt valamely külső hatalomnak olyan barátságatlan lépését kell érteni, amelynek az a jelentősége, hogy a magyar államot rendez életműködésében megakadályozza. Ilyen kényszerintézkedésnek tekinthető például, ha valamely külhatalom sértő megközelítéssel megszaktaná a diplomáciai viszonyt Magyarországgal és követét visszahívna, amivel megvárna az ország nemzetközi érintkezését. Ilyen kényszerintézkedésnek kellene az is tekinteni, ha valamely külhatalom olyan követeléssel lépne fel, amelynek teljesítése az országot megalázná, felségjogait (szuverenitását) sértené, tehát például azt követelné, hogy valamely magyar állampolgár büntetést neki adjon ki megbüntetés végett, nyilván azért, mert a magyar igazságszolgáltatásban nem bízik meg. A Népszövetség fennállása és működése folytán rendkívül kiszélesült az a terület, amelyen az országnak egyes külhatalmak befolyásával ártani lehet. Nem kell például ellenséges magatartást tanúsítania valamely államnak, ha a másikkal különösen erkölcsi és politikai tekintetben ártani akar, elég, ha a Népszövetség megbírálása elé terjeszt valamely kérdést, amely az országra kínos, kellemetlen és a sértő megítélés veszélyével jár.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Sorozatos betöréses lopások kiderítése.

írta: SIPŐCZ JÓZSEF tiszthelyettes (Miskolc).

1934 március 20-án a mezőkövesdi őr s a miskolci nyomozó alosztályparancsnokságnak távbeszélőn jelentette, hogy aznap virradóra Kárász András* szihalmi lakos szabómester műhelyébe ismeretlen tettes falbontás útján betört s onnan körülbelül 900—1000 pengő értékű kész ruhaneműt és szövétlárukat ellopott.

Az alosztályparancsnokság az eset nyomozására Barócsik József törzsermesterrel engem vezényelt ki.

Szihalomba megérkezve, a helyszínt a következőket mutatta. A sértett háza a község délnyugati részén áll és homlokzattal délnyugatra néz. Az épület egy szobából, konyhából, raktárból és fáskamrából áll. A szoba a ház utcafelőli részét foglalja el, míg a többi helyiségek folytatólag északnyugatra sorakoznak. Az udvart az utcától 160 cm. magas léckerítés, míg a szomszédos telektől, délnyugatról hasonló magasságú deszka, északnyugatról és északkeletről pedig 170 cm. magas sodronykerítés választja el. Az udvarra a kerítés magasságának megfelelő 110 centiméter széles kapun lehetett bejutni, amely a betörés idején kulccsal be volt zárva. A kaput a betörés felfedezésekör zárva is találták.

Az épület végében áll a fáskamra, ajtaja nyitva állt. Megelőzőleg reteszre záródó, gyenge patent lakattal volt bezárva, melynek eltávolítása az ismeretlen tettesnek nem okozott nehézséget. A fáskamrába belépve, a fáskamrát és a raktárt elválasztó vályogfal a földszinttől 61 cm. magasságban 90×92 cm. körzetben ki volt bontva. A kibontott üregben és a vályogdarabokon valamely 13 mm. széles, lapos tárgytól eredő fesszítéssel nyomok voltak láthatók. A konyhából a raktárba nyíló, kulccsal bezárt ajtó a raktárfeleli részen ruhakelmevégekkel és egy vásáros lédával, míg az ablak kabátokkal el volt torlaszolva úgy, mint ahogy a cigányok szokták tenni, hogy meglepetések ellen biztosítsák magukat.

A fáskamra sarka és az északnyugati irányban elhuzódó sodronykerítés között 30,5 cm. talphosszúságú, 9 cm. talpszélességű, 8,5 cm. sarokhosszúságú és 7 cm. sarokszélességű, félfrancia alakú lábbelítől származó, kiöntésre nem alkalmas nyomok maradtak vissza, melyek többször visszavezettek a kerítéshez és onnan újból a fáskamrához. A nyomok irányában a sodronykerítéshez, a kerítésen való könnyebb átjutathatás céljából egy használt kocsioldal volt támasztva, amely a sértett szomszédjának tulajdona volt és megelőzőleg annak kertjében hanyódott. Lábnyomok a szomszédos udvaron nem voltak láthatók, mivel az udvar szalmával volt beszórva.

* A nevetek megváltoztattuk. (Szerk.)

A sértett előadta, hogy előző nap (március 19-én), a mezőkövesdi országos vásáron volt, ahonnan az esteli órákban jött haza kocsin öccsével, Kárász Jenő ottani lakos, cipésszel, aki a vásárról hazabozott lábbelikészletét szintén az ő raktárába helyezte el azzal, hogy onnan másnap hazaszállítja. Ezekből a lábbeliekből is loptak. A lopást csak másnap reggel fedezték fel. Az ellopott ruha és lábbeliek értéke a végleges összeszámlálás után 984 pengő 50 fillért tett ki. Betörés ellen biztosítva nem volt.

Ezen esetet megelőző hónap, azaz 1934 február 6-án virradóra, Jakó Simon füzesabonyi lakos, szabómester raktárát ugyancsak a fent írtak szerint törte fel ismeretlen tettes. A két eset minden ragozatánában annyira hasonlított egymásra, mint az ikergyerekek. A két cselekmény elkövetési módjának ilyen meglepő hasonlatosságából arra kellett következtetni, hogy azok egy és ugyanazon tettes lelkiismeretét terhelik. A füzesabonyi esetet — sajnos — az akkori alapos nyomozás dacára sem lehetett kideríteni. A nyomozás során gyanúba vehető személyt sem sikerült előkeríteni. A két lopási eset összetartozásá, azok valószínűségén és a leírt helyszíni leleten kívül más adat nem áll rendelkezésünkre.

A sértett bemondása szerint, a lopás előtt mintegy egy héttel, ismeretlen kéregető cigányok fordultak meg a lakásán. Bár az ajtó és ablakok eltorlaszolása is cigánymunkára mutatott, a cigányok tettességének feltevése valószínűtlenné tette az, hogy a raktárban, teljesen szem előtt, ott volt egy feldolgozott sertés húsa is, de abból semmi sem hiányzott, márpedig a cigányoknak a sonka minden földi kincsnel értékesebb. Az én feltevésem inkább az volt, hogy szabó mesterséggel vagy ruhaárúttással foglalkozó, vagy pedig ilyen egyénnel összeköttetésben lévő jöhet tettesként számításba.

Miután helyben, Szihalomn nem tudtunk adatokhoz jutni, az őrparancsnok úgy intézkedett, hogy az éj folyamán lest tartunk a községből kivezető utakon, mert lehet, hogy a lopott úr még a községben van és azt csak az éjjel viszik tovább. A lest eredmény nélkül meg is tartottuk.

A további teendőkre nézve az őrparancsnok úgy intézkedett, hogy az örskörletben lakó, számításba jöhető közzártalmú és más egyénekekkel szemben, a rendelkezésre állott járőreivel a nyomozást ő folytatja le, engem pedig azzal bízott meg, hogy az örskörleten kívül, távolabbi helyeken lakó számításba jöhető egyének után nyomozzak. Összeírtuk természetesen mindazokat, akik a közelebbi múltban a sértett lakásán valamely ekből megfordultak s róluk a lopás elkövetése is feltételezhető volt. E megbízásnak megfelelően a nyomozást folytattuk, miközben pótlólag kikérdeztünk Jakó Simon füzesabonyi lakos, szabómester, sértettet is, hogy a lopás elkövetése óta esetleg-nem hallott-e valamit, azonban nem tudott semmi újabbat mondani.

Az úgynevezett „osztrák értékű forint” életbeléptetése alkalmazásával a csendőrség illetményeit 1858. XI. 1-jével a következőképpen állapították meg: Az őrmester kapott napi 65, a káplár 53, az alkáplár 42, a csendőr 44, az újonc 17, a tisztiszolga 21 krajcár szoldot, a tisztiszolga napi 16, a többiek napi 18 krajcár fenntartási járulékot. A káplár és az alkáplár őrparancsnokok voltak, az őrmester megfelelő a mai szakaszparancsnoknak. Összesen tehát az őrmester napi 83, a káplár 71, az alkáplár 66, a csendőr 62, az újonc 35, a tisztiszolga 37 krajcárt kapott. Huszonnégy órai szolgálati távollét után az őrmesternek 52, a káplárnak és az alkáplárnak 35, a csendőrnak 26 krajcár pótlék járt. Ötven krajcár egyenlő volt a későbbi koronával.

A napok teltek, mi pedig kitartóan nyomoztunk tovább minden elképzelhető irányban. A nyomozás során eljutottunk Egerbe, Mezőkeresztesre és több más nagyobb községbe. Erősen bíztam abban, hogy az ellopott ruha- és szövetneműeknek valamely szabómester-nél nyomán kell lennie.

Március 25-én este Mezőkeresztesről vonultunk be a mezőkövesdi őrre újabb megbeszélés végett. Másnap — 26-án — az őrparancsnok Erdőtelekre, országos vásárra küldött, hogy ott folytassuk a nyomozást. Erdőtelekről 27-én reggel szintén eredmény nélkül vonultunk be. Az otthon volt szakasziparancsnoknak jelentettem, hogy szükségesnek tartanám Kistályán, Andornokon és Maklárán a vásári tolvajok után nyomozni és a szabónál is puhatólni, aki oda útbá is indított. Aznap Kistályán és Andornakon eredmény nélkül nyomoztunk, majd a késő esti órákban Maklára érkeztünk. Másnap — 28-án — reggel egy bizalmi egyént vettünk magunk mellé, hogy az általunk számításba vett két ottani lakos, ismert vásári tolvajjal szemben a nyomozást lefolytassuk. A bizalmi egyéntől megtudtam, hogy a községben egy szabómester és egy szabósegéd lakik.

Első utunk Török Flórián szabómesterhez vezetett. Lakására érkezve, nem árultuk el jövetelünk célját, hanem a munka menetéről és meggyásról beszélgettünk vele. A szabómester elmondta, hogy a közelmúltban nagyon kevés munkája volt, most azonban — a pár nap múlva elérkező húsvétra — kapott egy kis munkát. Megmutogatta a munkában volt néhány öltöny férfi ruhának való anyagot és elmondta, hogy a ruhákat kinek készíti, mikor vitték hozzá, stb. Mikor a bevásárlási árhoz érkeztünk, a mester megjegyezte, hogy a szöveteket nagyon olcsón szerezték az illetők, de hogy honnan, azt nem tudja. Körülbelül 40—50%-os eltérés mutatkozott a rendes áron alul. A szabómester megjegyezte, hogy olyan olcsón ő nem tudta volna beszerezni, mire megjegyeztem, hogy csempészárú lehet. Láttuk, hogy a szövetek színe és anyaga teljesen egyezik a sértettől ellopottakkal. A szabómestertől megtudtuk még, hogy Ág István ottani lakos, szabósegéd magányének részére dolgozik, ezért most már a szabósegédet kerestük fel, bízva abban, hogy ott is sikerült adatokra szertenni.

Megjelentünk Ág lakásán, aki éppen akkor varrt egy öltöny férfi fekete ruhát két darab csizmanadrággal. Ugyanilyen anyagot is kerestünk. A szabósegéd azt mondta, hogy a ruhát Egerbe, Német Lajos szabómester megbízásából készíti. Nekünk azonban feltűnt, hogy a mellény hátrészét is ugyanolyan szövetből készítette el, holott erre rendszerint klottot szoktak használni, de nem hittük el azt sem, hogy városi ember csizmanadrágokat készített. Láttuk, hogy a szabósegéd nem akar őszintén beszélni, amire az iparendély nélkül való dolgozása készítette. Kilatásba helyeztük neki, hogy Egerbe is elmegyünk és így ügyis megtudjuk, hogy igazat mondott-e. Közben egy könyveskében, mely az asztalon hevert, megtaláltuk az akkor készített ruhák rendelőjére, Piros Kálmán, ottani lakosra vonatkozó adatokat, de felfedeztük nála az ágy alól kikundikáló, be nem jelentett rádiókészüléket is.

Mindezek hatása alatt Ág beismerte, hogy a ruhát Piros Kálmánnak készíti, aki a szövetet néhány nappal azelőtt vitte hozzá. A rendes beszerzési áron alul itt is körülbelül 40 százalékos eltérés mutatkozott. Piros azt mondta neki, hogy a ruhát Füzesabonyban vette.

Agtól nyomban Piros Kálmánhoz mentünk, aki arra a kérdésemre, hogy miféle csavargótól vette azt a ruhaanyagot, amely Ágnál van, minden kertelés nélkül megmondta, hogy azt egy héttel ezelőtt Seidler József ottani lakos, dinnyekertésztől vásárolta.

Seidert lakása udvarán találtuk, megjelenésinkre hol elsápadt, hol elpirult. Húsvéti nagytakarítás volt náluk. Behívtam a szobába, ahol a Kárásztól ellopott ruhaanyagok jórésze és egypár új női lakkcipő tarult szemünk elé. Ekkor már bátran mertem kijelenteni, hogy ezt keressük 8 nap óta. A bűnjeleket Seidler gyanúsítással együtt őrizetbe vettük s a község házára mentünk, ahol Seidler beismerte, hogy a ruhaneműeket és a cipőket 1934 március 20-án hajnalban egy Boros Sándor nevű, csányi illetőségű egyént vitte a lakására s a holnikat aznap és a következő napokban a községben nagyobb részben közösen eladták. Borossal a tél folyamán ismerkedett meg, atyja, idősb Seidler József, kerecsendi lakos lakásán, ahová Boros 1934 február 6-án szintén nagyobb mennyiségű ruhaanyagot és kész ruhát szállított, amit ott adtak el. Boros ekkor ígérte meg neki, hogy hozzá is visz ilyen árut, ha el lehet adni, mert ő csempészettel foglalkozik. A csempészárut a megszállt Félvidékről hozza. Nem tudja, hogy Boros jelenleg hol van.

Ekkor már tisztában voltunk azzal, hogy Boros keze mind a szihalmi, mind a füzesabonyi betöréses lopásban benne van, csak őt kell most előkeríteni. A nyomozókulesből megállapítottuk, hogy Boros körözés alatt áll. Szolgálati jegyet küldtem a mezőkövesdi őrre és kértem egy járőrt Maklára, hogy a bűnjelek összeszedésénél segítkezzen. Boros személyleírásának közlése mellett azt is jelentettem, hogy Járokszálláson vannak összeköttetései. Ott esetleg megtalálható lesz. Az őröri egy járőr Boros felkutatására indult, egy másik járőr pedig hozzánk érkezett a sértettekkel együtt. A sértettek a bűnjeleket sajátjuknak ismerték fel. Mire beesteledett, egész halom kész ruhát és ruhaanyagot vettünk őrizetbe.

Másnap — 29-én reggel — megérkezett a füzesabonyi őr egyik járőre is, amelyet az eset ismertetése mellett a Kerecsenden levő, Füzesabonyból származó bűnjelek előkerítésével és őrizetbevételével bíztam meg. Lehetségesnek tartottam, hogy Boros idősb Seidler József kerecsendi lakásán lesz, ezért utasítottam a járőrt, hogyha Borost ott találja, fogja el. A járőr a déli órákban telefonon jelentette, hogy Boros tényleg Seidler lakásán tartózkodott, de észrevette a járőr közeledését és ismeretlen irányba megszökött. Az időközben Maklára érkezett mezőkövesdi szakasziparancsnok Boros

KI TUDTA?

Don Juan (ejtsd don huan) egy spanyol munda hőse (XIV. század). Hírhedt nőcsábító, aki Sevilla kormányzó leányára is kiveti hálóját. Az opát párbaiban megöli s arra vetemedik, hogy a kriptába hatolva, a halottnak emelt márványszobrot lakomára hívja meg. A halott csodálatos módon hosszúút áll. A szobor, a legnagyobb dűnvidő közepette megjelenik a lakomán. Mindenki megborrad és menekül, csak Don Juan nyeri vissza hidegvérét és fennhéjázó módon nyújtja kezét a szobornak. A máriányaluk azonban Don Juant többé nem enged el, hanem magával vonszolja és a pokolnak adja át. Mozart zeneszerző szép operát írt Don Juanról.

elfogatására irányuló intézkedéseit távbeszélőn minden irányban megtette, ez azonban eredményt nem hozott. A szakasparancsnok este azzal távozott el tőlünk, hogy Boros esetleges megjelenését kísérjük figyelemmel és fogjuk el.

Feltevésünk az volt, hogy a Kerecsendről elűzött Boros, akinek a nyomozás előrehaladásáról még nem lehetett tudomása, másik cinkosánál, Makláron fog menedéket keresni. Ezt közöltem az őrizetben lévő Seidler feleségével, aki hajlandónak mutatkozott, hogy Borost megérkezése esetén kezünkre adja. Első elhatározásunk az volt, hogy Borost Seidlerék lakásán várjuk be. Erről később letettünk, nehogy a kerecsendi eset megismétlődjék és Seidlernél abban állapotunk meg, hogy Seidlerné Borosnak szállást ad, majd megérkezését velünk tudatja.

A tervnek megfelelően, aznap 21—22 óra között Boros megjelent Seidler lakásán, Seidlernél közölte, hogy Kerecsenden csendőrök keresik s kérdezte, hogy Makláron nincsenek-e csendőrök. Seidlerné tagadó választ adott, férjére vonatkozólag pedig az mondotta, hogy Miskolcon van. Borosnak szállást adott, egyik hozzátartozójával pedig minket értesített. Borost megérkezésétől számított 15 percen belül a lakásban el is fogtuk.

Tudtam, hogy olyan szokásos büntetéssel állu k szemben, akitől nemcsak a szíhalmi és füzesabonyi betöréseket, hanem több más kiderítetlen esetet is számon kell kérni, ezért meglepetését kihasználva, első szavam az volt hozzá, hogy hány esete van összesen. Kissé gondolkodva, ötrendbeli lopást ismert be. Mikor azt felelt nekik, hogy én már eddig is többet tudok, még néhány darabbal megtoldotta, majd elmondotta a szíhalmi, füzesabonyi és Csány község határában elkövetett betöréses lopásokat (az utóbbi miatt már egy év óta körözték). Továbbá Füzesabonyban óra-, cipő- és dohánylopást, Feldebrőn és Kálban nagyobb mennyiségű dohánylopást, valamint Besenyőtelken elkövetett lópokróclopást ismert be. Ezek a valóságnak mind meg is feleltek. Mindezeket lenyomozva, a Csány község határában elkövetett betöréses lopást hagytuk utoljára, amely miatt körözték. Húsvét-hétfőn érkezünk vele a batvani őrsre, ahová ez az ügy tartozott. E lopás miatt társa, Jávor Sándor, Csány községhez tartozó tanyai lakos, éppen akkor ülte ő havi börtönbüntetését Egerben.

Hatvanban az őrsparancsnok közölte velem, hogy nem sok idővel a betöréses lopás előtt ugyancsak Csány község határában egyik tanyáján szintén történt egy nagyszabású betöréses lopás, amelynek az elkövetésével ugyancsak Borost és társát gyanúsították. Annak idején foglalkoztam ugyan velük, de a lopást nem lehetett rájuk deríteni és így az eset még kiderítetlen. Mikor az őrsparancsnoktól az eset körülményeit megtudtam, mindjárt ráismertem Boros munkájára és tudtam, hogy azt be is fogja ismerni.

Boros már előzőleg közölte velem, hogy a hatvani őrs annakidején e betöréses lopás elkövetésével is őt gyanúsította, de tagadta, hogy azt ő követte volna el. Azt mondottam erre neki, hogy majd Hatvanban meglátjuk, igazat mondott-e. Nem mondott igazat, mert amikor az őrsparancsnokkal kikérdeztük, szemrehányást tettem neki, hogy nem érdemli meg a tőlünk kapott jó bánásmódot, mert ez a betörés is az ő munkája és mégis elhallgatta előttem. Szemrehányásom annyira hatott Borosra, hogy nemcsak ezt, hanem Jászfényszarun elkövetett másik betöréses lopás kíséletét is beismerte azzal, hogy nem akar maga után visszahagyni semmit

és megbánta, hogy ezeket eddig is elhallgatta. Beismerése folytán másnap az őrs járőrével Jávor vadházastársának lakásán őrizetbe vettük az addig kiderítetlenként kezelt lopásból származó zsirosbödönt, amely a kút mellett volt elásva, valamint több fehérneműt, míg a hiányzó sertéshúst, lisztet és pénzt őrizetbe venni nem lehetett, mert felélték. Ennek hatása alatt Jávor és vadházastársa is beismerte a lopás elkövetését.

Befejezésül eggyel a jászfényszarui őrs kiderítetlen eseteit is csökkentettük.

A lopásokat Boros a hatvani örskörlethez tartozó csányi határban elkövetett kétrendbeli lopás kivételével, melyeknél Jávor volt a társa, mindenütt egyedül követte el.

A helyszínen sehol sem hagyott maga után áruló nyomokat. Jakó Simon szabómester, füzesabonyi lakos raktárában a lopás előtt néhány héttel megfordult ugyan, de Jakó azon kérdések elől, hogy kik fordultak meg nála, kitért azzal, hogy nap-nap után járnak nála idegenek és személyleírát nem tud rólok adni. Kárász épületét sőt este az utcáról figyelte meg.

Borosnak a jó bánásmód volt a gyengéje. Ezt felismerve benne, ki is használtam úgy, hogy nyugodt lelkiismerettel vonultam be annak reményében, hogy nem maradt tisztázatlanul egyetlen bűne sem.

17 napot töltöttünk egyfolytában nyomozó szolgálatban. Jó húsvétom volt s úgy gondoltam, hogy csak ilyen adna az Isten sokat, akkor a kiderítetlenek száma is apadna és a károsultak is örömmel töltenék a húsvéti ünnepeket.

Borost a szíhalmi betörés miatt a miskolci kir. törvényszék egy évi börtönrre ítélte, míg a többieket részben az egeri, részben a szolnoki kir. törvényszék vonta felelősségre, nem tudom, milyen eredménnyel.

*

A nyomozás egyik eszköze, amelyet gyakran nem méltatnak a neki joggal kijáró figyelemre, az elkövetési mód hasonlatosságának kutatása és az abból levonható következtetés. Ha ez egy helyen, vagy több helyen különböző időben elkövetett bűncselemények, pl. betöréses lopások elkövetési módját figyeljük és összehasonlítjuk őket (nyomozati értesítő és Bűnügyi Körözések Lapja), akkor azámos olyant találhatunk, melyek elkövetési mód és körülmények tekintetében hasonlatosságot mutatnak.

E tény, ha a hasonlatosság számos pontban fennáll, arra a következtetésre jogosít, hogy a cselekmények egy kéztől származhatnak. Természetes, hogy ez a következtetés csak a valószínűség értékével bír. (A hasonlatosság lehet a véletlen műve is.) Ha már most a sok hasonló között olyan is akad, melynek a tettesét már ismerjük, úgy ráderítése már nem nehéz feladat. Ha egyelőre valamennyi eset még kiderítetlen, arra kell várni, hogy a tettes valahol rajtavesztessen: ebben az esetben bűnlajstroma már készen várja.

A leírt nyomozás szakszerűség, tervszerűség és leleményesség szempontjából helyes munka volt. A levont következtetések helytállóak voltak és eredményhez vezettek.

Rá kell mutatnunk végül arra, hogy az embereket mindenhol és mindig egyéniségük szerint kell kezelni, így a gyanúsítottat is. Erre a leírt eset is jó tanulságot nyújt. Boros gyengéje a jó bánásmód volt. Megkaptas az előnyös hatás nem is maradt el. A jó, emberies bánásmód is mindig célravezetőbb a nyersességnél és durvaságnál, eltekintve attól, hogy utóbbiak a csendőrből nem is méltóak.

Népek pünkösdjé.

Riadt a szem — út, cél homályba vész, —
Derengj megváltó, égi Jelenés!

Siket a fül — vérhályogos az agy, —
Szólaljak meg szent varázsszavak!

Tombol bűn, gőg — pusztít kór, régi láz, —
Ígézz, űz árnyat bűvös Látomás!

Boszorkánykonyhák mérges étke fő, —
Jövel tisztító, mennyei erő!

Hít, eszmény mécsé elfogyóban már, —
Suhanj szélvészént suhanó sugár!

Révült szemekben gyűlölet lobog, —
Induljak el már apostolok!

Egész világ tébolytáncban kering, —
Örök tűz öltsd ki bibornyelveid!

Ój rém riaszt, új örvény árja forr, —
Zengjen igéd: egy pásztor, egy akol!

Vajudó népek lelki harca dúl, —
Szentlélek Isten add ajándokul:

A feledés, a béke lángborát:
Világmegváltó, pünkösdi csodád!

VALYI NAGY GEZA
százados.

Szobrot emeltek Görgey Arthurnak. Május 21-én 10 óra 30 perckor — Budavára elfoglalásának 86-ik évfordulóján — leplezték le a várbeli Primás-bástyán Görgey Arthurnak, az 1848—49-es szabadságharc nagy hadvezérének lovasszobrát. Már 10 óra előtt egymásután érkeztek az előkelőségek: a kormány tagjai, a közjogi méltóságok sorban, a tábornoki kar, a honvédség- és csendőrség tisztikara, a törvényhatóságok, az országgyűlés két házának elnöksége, a vitézi rend tagjai stb., de ott lehetett látni a külföldi követségek igen sok tagját és a Görgey-nemzetséget is.

A hadimúzeum épülete előtt felvonult a honvéd dísz-

század, azután jöttek az akadémikusok, a körbástyán pedig, ahol a lepellet leborított szobor állt, a csendőrség tiszt- és altiszt- küldöttsége, továbbá a határőrség és a rendőrség küldöttségei helyezkedtek el. Negyedtizenegy órakor kürtjel hangjai mellett megérkezett József kir. herceg, jobbán Serédi Jusztinán bíboros hercegprímással. Pontosan féltizenegy órakor a katonazenekarban felhangzottak a Himnusz hangjai: a Kormányzó Ur Ó Főméltósága érkezett meg tengerügyi díszgyenruhában. Mögötte lépkedett vitéz Jókai Gombós Gyula miniszterelnök, vitéz Shvoy István gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka és vitéz Keresztes-Fischer Lajos tábornok, a katonai troda főnöke.

Kormányzó Ur Ó Főméltósága elhelyezkedett a szoborral szemben levő díszemelvényen, azután a dalárdák a Himnuszot énekelték. A nemzeti ima elhangzása után vitéz Shvoy István gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka engedélyt kért a szobor leleplezésére. Az engedély megadása után a szoborról — Vastagh György alkotásáról — lehullott a lepel. Vitéz Shvoy István gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka ekkor nagyhatású emlékbeszédet mondott. Beszéde elhangzása után a főváros közönsége nevében Szendy Károly polgármester vette át Görgey Arthur szobrát. Elsőnek a Kormányzó Ur Ó Főméltósága tette le koszorúját a szabadságharc nagy vezérének szobrára, melynek talapzata két oldalán alabárdos testőrök állottak díszőrséget, majd egymásután következtek a jelenvolt testületek és küldöttségek koszorúit. A honvédszenekar újból a Himnuszot játszotta, a zászlók meghajoltak, a Klavárbhegy felől pedig megdördültek az ágyúk. Befejezésül a Kormányzó Ur Ó Főméltósága megtekintette az emlékművet, majd a helyőrségi templom kapujában fogadta a díszszázad díszmenetét.

A lovasszobor gránittalappalpon nyugszik. Homlokzatilapján a következő felirat van:

GÖRGEY ARTHUR 1818—1916

A talapzat hátsó oldalán olvasható:

Az 1848/49-i szabadságharc legnagyobb
hadvezérének kegyelete jeléül

a m. kir. Honvédség

és

a m. kir. Csendőrség

A talapzat két oldalán vannak megörökítve azok a helynevek, ahol Görgey győzelmes csatáit vívta.

A lovasszobor és a gránittalapzat költségeit a honvédség és csendőrség tiszt- és altiszt- karának lelkes felajánlása s egy éven át folytatott gyűjtése hozta össze. A térrendezést és az alapozás költségeit Budapest székesfőváros

BÚTOR

terlős, modern kivitelben, kényelmes részlet-
fizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Fiókárulat: VU., Péterffy Sándor-u. 40. Hernád-u. sarok.

KÉRJE — KAPJA!

A most megjelent foto optikai, rádió 144 oldalas árjegyzéket
az alkalmi vételek listájával.

HATSHEK és FARKAS SZAKÜZLETEI

Budapest, IV., Károly-körút 28, VI., Andrásy-út 31, VII., Rákóczi-út 80

KERÉKPÁROK

a m. kir. csend-
őrség tagjainak

12 havi részletre!

Kérje képes tájékoztatónkat.

„ARANY-NYÍL“ KERÉKPÁRSZAKÜZLET
Budapest, V., Akadémia-u. 20. (Pallásdi csallati)

vállalta magára. A szobor létesítéséhez egyes törvényhatóságok, egyesületek és magánosok is kisebb adománnyal hozzájárultak.

Markenzen vezértábornagy magyarországi látogatása. Markenzen vezértábornagy, a világjáró legendáshírű hadvezére, május 15-én a „Zsófia”-hajón Budapásra érkezett. Az ősz vezértábornagy a Kormányzó Or. Ó Főmellósága meghívására jött a magyar fővárosba, ahol kalonai díszszel és meleg ünnepélyességgel fogadták. A Ferenc József rakparton hatalmas tömeg várta a hajó érkezését. A Kormányzó Or. Ó Főmellósággal és a koronáyt vezér Shtoy István gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka képviselte a fogadtatáson, ahol megjelent a budapesti német követtség egész személynzetén kívül számos előkelőség, több ezer budapesti középiskolás diák és diákleány, azonfelül a volt 10. számú Mackenzen-huszárezred egykori tisztjei és legénysége. Május 17-én a vezértábornagy volt ezredének, a 10. huszárezrednek székhelyét, Székesfehérvárt látogatta meg a 10-es huszárok ezredesi egyenruhájában. Négy vármegyéből és négy városból gyűltek össze az egykori 10-es huszárok, hogy üdvözöljék ezredtulajdonosukat, az első 10-es huszárt. A vezértábornagy megkoszorúta a hősi emléket és lehartott tábornagy botjával hódolt a meghalt hősök emlékének. Május 21-én megszemlélte az 1. honvéd huszárezredet, délután pedig búcsúhullgatáson jelent meg a Kormányzó Or. Ó Főmellóságnál. Május 22-én meglátogatta a babilnai és kisbéri állanui mentelepét, majd ugyancsak a Zsófia luxusgőzös fedélzetén visszatért Németországba.

Hősi emlékmű felavatása. Május 19-én délelőtt az egész Balaton-környék élénk részvételével, szép ünnepség keretében avatták fel Balatonalmádi fürdő hősi emlékművét. A tizenhat méter magas, hatalmas emlékmű Györgyi Dénes alkotása. A felavatás ünnepségein több száz főnyi közönség jelent meg. Az avatóbeszédet József kir. herceg mondta, kegyeletos szavakkal emlékezett meg Balatonalmádi hősi halottairól.

29-es honvédek! Az egykori m. kir. budapesti 29. honvéd gyalogezred csendőrtörténetének megírása most van folyamatban. A szerkesztő-bizottság felkéri a csendőrségnél jelenleg tényleges szolgálatot teljesítő és nyugdíjas csendőrbajtársakat, akik a dicső ezred tagjai voltak, adatgyűjtés céljából sürgősen közzéjük címükkel egy levelezőlapon a

Pollák Rezső

„ALBA” cipőáruháza

Székesfehérvár

Bőr- és lakk-síma zugsalpák, csizmak, női és gyermekcipők legjobb beszerzési forrása. Kérjen képes árjegyzéket.

Kedvező fizetési feltételek.

NEUBART SÁNDOR

órák és ékszerek.

Oklevéllel kitüntetett órásmester

SZÉKESFEHÉRVÁR, NÁDOR-U. 23.

Órák, ékszerek, ezüst- és alpakka evőeszközök és dísz tárgyak. Ingaórák nagy választékban, óra- és ékszerjavítások jóállás mellett. Ha jó és olcsó óráru vagy ékszerre van szükségére, úgy kérjen portmentes választéksomagot. Aki rendelésénél a Csendőrségi Lapokra hivatkozik szigorúan szabott árakból 30% engedményt kap.

szervekesztéssel. Budapest, VIII. kerület, Hunyadi-utca 43. De Sgardell Caesar határárelvezredes, főszerkesztő címére.

Beutalások a balatonfüredi csendőrségi gyógyháza.
A belügyminiszter úr a folyó évi II. gyógyidőszakra a balatonfüredi csendőrségi gyógyháza a következőket utalta be: A tényleges csendőrtiszti állományból: **Berlányi Zsigmond** őrgy. és neje, **Hódosy Pál** szds. és neje, **dr. Domoszlay Gyula** alezr. neje, valamint **Rutkowszky Győző** őrgy. neje és **Sylvia** leánya. Az ellátást élvező csendőrtisztek, tisztii özvegyek és árvaik közül: **Zelkó Henrik** ny. alez., **dr. Vulló József** ny. alez. és felesége, **Hanza Gyula** ny. őrgy., özv. **Kubás Mihályné** alez. özvegye, özv. **Zgorzsky Lászlóné**, alez. özvegye, valamint özv. **Holek Lászlóné** őrgy. özvegye. A m. kir. honv. tisztii állományból: **nemes Simon Olivér** alez., **Szigeti Szabó Győző** ezds. neje, özv. **Aczél Ferencné**, ezds. nővére, **vitéz Kadisfahy Gyula** ny. tábornok, **Nagy Lajos** ny. ezds. és neje, **Kneffel Ede** ny. szds. és felesége, **Sonnecker Károly** ny. szds., özv. **Baró Hauer Lipótné**, vezérezds. özvegye, özv. **Pongrácz Aladárné**, alez. özvegye, valamint özv. **Schreiber Győzőné**, szds. özvegye. A m. kir. rendőrség állományából: **vitéz dr. Simon István** rend. fogalmazó neje. A tényleges csendőrtiszti állományból: **Váradi Zsigmond**, **Nagy István** II., **Kiss Rafael** tthts-ek, **Szabó Dániel** szv. tthts., **Németh János** III, tthts. neje. Az ellátást élvező csendőrtiszti állományú egyének, özvegyek és árvaik közül: **Arany Miklós** ny. tthts., **Mészáros Vendel** ny. tthts. és neje, **Hoó Ferenc** és **Barta József** ny. tthts-ek, **Szigeti György** ny. szv. tthts., **Kiss G. Lajos** ny. tthts. és neje, **Bakos János** ny. tthts. neje, özv. **Kovács Sándorné**, tthts. özvegye, özv. **Vácsi Nagy Jánosné**, tthts. özvegye és özv. **Szent Jánosné** tthts. özvegye. A m. kir. honv. ellátást élvező legénységi állományából: **Házas Sándorné**, ny. tthts. neje.

Beutalások Hévizre. A belügyminiszter úr a folyó évi II. gyógyidőszakra a hévizi csendőrségi gyógyháza a következőket utalta be: A tényleges csendőrtiszti állományból: **vitéz Söray Ferenc** alez., felesége és **Piroska** leánya, **Sellyey Vilmos** őrgy. Az ellátást élvező csendőrtisztek, tisztii özvegyek és árvaik közül: **Molnár Henrik** ny. g.-szds. és neje, özv. **Krausz Antalné**, ezds. özvegye, özv. **Bozsonyi Béláné** ezds. özvegye és **Kutulin** leánya, özv. **Kulin Ottóné** g. alez. özvegye, özv. **Dobay Elemérné** szds. özvegye. A m. kir. honvédség tisztii állományából: **Rasztovits Pál** ny. ezds. hadbíró, özv. **Miklós Dánielné** l. o. f. hadbiztos özvegye, **Noszolpi és Kormendy Gézáne** ny. alez. felesége, özv. **Alibai Bód Péterné**, néhai vitéz **Csörgey K.** tthts. anyósa. A m. kir. csendőrségi tényleges legénységi állományából: **Kopacz Dénes**, **Bokor László**, **Guly Béla** II. tthts.-ek, **Böjthe Albert** tthts. és neje, **Molnár János** III. tthts., **Kakas Sándor** II. tthts. és neje,

Legjobb, legrészebb, legolcsóbb kardbojtok kaphatók

„GANS” kardbojtüzemben

Budapest, I., Budaörsi-út 11-a.

M. Kir. csendőrség tagjainak leghosszabb részleltetéssel

Hálószoba Ébélő Egyes bátordarsabok stb.	Szalon Recamlér Fotelok Malmac Sodrony stb.	Ebédizőnyog Fülök Öszekötők Szentlakarók Paplanok stb.	Fehérmű és ágynemű Vásznak Inganyag Ruhaszövet stb.
--	--	---	--

Írjon nekünk és a legpontosabb árjegyzékkel szolgálunk
Lakásberendező és Textil Vállalat, Liszt Ferenc-tér 5. T. 271-77

Áruraktárunk újból eredeti régi helyén

MÜLLER J. DESSEWFFY-U. 40.

Kérjük i. t. csendőrvetésüket, hogy személyesen vagy levélben itt keressenek fel

Varga József IX. thts. és felesége, Gonda Márton törm., Zsák János törm. és felesége, Szamosi Pálné, thts. felesége, Málnay Bárdornó, thts. felesége, Horváth-Eözsés Imréné, thts. felesége. Az ellátást élvező csendőr legénységi állományú egyének, özvegyek és árvaik közül: Bányás János ny. thts., Bakonyi Albert, Kovács Ádám, Hidvégi János ny. törm.-ek, Szele György ny. törm. és neje, Horváth Ambrus ny. törm., özv. Kiss Rajcsóné, özv. Kugler Józsefné és özv. Fényes Bertalamné thts.-ek özvegyei.

Dicséreték. A budapesti I. csendőrkerület parancsnoka dicséret okirattal látta el: Szalontai Zoltán törm.-t, mert, mint járőrvezető, 12 sorozatosan elkövetett lopás tettesét kiváló szak tudással, helyes következtetéssel és fegyverszorongással nem ismerő szorgalommal kinyomozta és elfogta. Urbán János cső-t, mert egy mulatság alkalmával egy duhajkodás miatt elfogott és járőrvezetőjének tettség ellen szegülő egyént — ki járőrvezetője szuronyát megragadta. — egy szuronydőléssel haroképtelenné tette, mely cselekedete által a további rendzavarásnak elejét vette. **Nyilvánosan megdicséret:** Gulyás Sándor törm.-t, mert, mint járőr, egy sorozatosan elkövetett lopás tettesének kinyomozása alkalmával járőrvezetőjét kiváló szorgalommal és odaadással támogatta.

Csendőrségi Közlöny 10. szám. **Személyes ügyek:** Legfelsőbb elhatározások. **Vadászy István** alez., dr. **Ujlaki László**, **Thassy-Plavenszky Ferenc** szds.-ok és **Mándy János** miskolci VII. kerületbeli thts., a Kormányzó Úr Ó Főméltósága által vitézekké felavattatván, a „vitéz” jelző használatára és a vitézi jelvény viselésére jogosultak. — **Művészeti rendeletek.** Odaitételt a III. oszt. tisztai szolgálati jel: **Eököndy Oszkár**, **Köröcsy József**, **vitéz Gaál Lajos**, **Környey Ferenc**, **vitéz Thassy-Plavenszky Ferenc**, **vitéz Mátyás Lőrinc**, **Inczedy Agoston**, **Horvay József**, **Apor József**, **Mohácsy Lajos** és **Krók József** szds.-oknak. — **Hatálytalanítás:** A Csendőrségi Közlöny ezelőtt (9) számában megjelent **Farkas Dezső** és **Bajor Kálmán** örgy.-ok áthelyezésére vonatkozó re delet hatályon kívül lett helyezve. — **Áthelyezettek:** **Bajor Kálmán** örgy., a szegedi V. kerület osztályegédítiszte Szentcson, szárnyparancsnoki minőségben a budapesti I. kerülethez Monorra; **Farkas Dezső** örgy., a szombathelyi III. kerület előadótiszte Szombathelyen, szárnyparancsnoki minőségben a debreceni VI. kerület 2. szárnyához Debrecenbe. — **Állandó nyugállományba helyezettek:** **Székefy Domokos** szombathelyi III. kerületbeli és **Csülak Lajos** szegedi V. kerületbeli alldgy.-ok, **Kollár György** budapesti I., **Kajtar István** székesfehérvári II. és **Gilosi Sándor** pécsi IV. kerületbeli thts.-ek. — **Nérváltótatások:** **Fantóti Lajos** prbcső. családi nevét „Fűrjest”-re, **Hanczik Pál** Ferenc törm. „Monori”-ra, **Schmütsberger Mátyás** prbcső. „Siklósi”-ra és **Krakkó Ferenc** törm. „Tasnádi”-ra változtatta. — **Szabályrendeletek:** Fehér szarvasbőr kesztyűk előírászi idejének megállapítása. — A csendőrség elhelyezési kimutatásnak helyesbítése. — Az 1935. évi általános házszati tilalmi idő megállapítása. — A sebesülési érem és a Károly csanakkereszt odaítélése ez év végével megszűnik. — A látványos repülések, ejtőernyőugrás és repülőversenyek szabályozása. — A helységek, lakott területek, embertömegek vagy nagyobb állatcsoportok, műszaki vagy egyéb értékes létesítmények feletti repülés szabályozása. — A Vas megyébe kebelezett Magyarlak és Hárónház községek „Magyarlak” néven, kisközség jelleggel egyesültek. — A m. kir. Kúria jogegységi taná-

csának 72. számú polgári döntvénye szerint a polgári bíróság az eléje vitt magánjogi igény eibirálásánál a fegyverhasználat jogosságának kérdésében nincs kötve a közigazgatási hatóság vagy a büntetőbírótság (nonvédbírótság) határozatához. — **Varga Márton** törm. részére a nyiregyházi szárnyparancsnokság által folyó év január 19-én kelt 42. szabadságolási igazolványt a debreceni kerületi parancsnokság érvénytelenítette. — **Székesfehérvár** szab. kir. városhoz I. osztályu altiszti állásra pályázati hirdelmény.

Fogoly megszökése. Május 13-án 11 órakor **Bogdány Imre**, 26 éves, sőtönyi lakos, lopás miatt elfogott cigány a berzencei örs egyik járbrétől megszökött. **Bogdány Imre** fogoly az örszére hátrahagyott **Fejér Ferenc** csendőrtől természetli szükségletének végzése végett hátrabílnccseit kezinek felszabadítását kérte. Fejér csendőr levette a cigány kezéről a bílnccset, mire az elfutott. A kivizsgálás megindult.

Baleset. A budapesti közlekedési örs állományába tartozó **Herczegh Antol** örmester május 21-én 15 órakor az F. 420. rendszámú kincstári oldalkocsis motorkerékpáron nyomozati értesítőt szállított a 72. számú postahivatalhoz. **Herczegh** örmester tévedésből a Váci-utca-ba hajtott be, ahol egyirányú forgalom van elrendelve. Mikor a tévedésél észrevette és meg akart állni, a szembejövő gépkocsik mögött **Holperu György** 17 éves, budapesti lakos kerékpárral kitért és a kincstári motorkerékpárnak hajtott. **Holperu** a jobb alkarrján kisebb sérülést szenvedett. **Herczegh** örmester sértetlen maradt és a motorkerékpár sem rongálódott meg. A kivizsgálás megindult.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk az „Arany-Nyil” kerékpárszaküzlet (Budapest, V., Akadémia-ut. 20.) mellékletét.

Eladók öltözeti cikkek és szolgálati könyvek **Bajor Imre** volt csendőrnél (Budapest, II., Fő-utca 71., I. emelet 1.).

Csendőrségi tollforgót árusít, köt. javít **Várjai (Vlahina) Mihály** nyug. szakáltisz, Budapest, I., Márvány-utca 29, III. em. 8., vagy **Déli József** nyug. thts., Budapest, VII., Amerikai-út 74. szám, vagy **Fekete Gyula** nyug. törzs-örmester, Uj-Hatvan, Toldi-utca 2. Árak és munkadíjak: szép, új disztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5-8 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli.

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

ÓRÁSMESTER, ÉKSZERÉSZ
NYIREGYHÁZA :: TELEFON: 229

Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, szebbnél-szebb ékszerek, ébresztő-és fali órák, a csendőrség részére részletre is. Választékot portómentesen küldök. Javítások szakszerűen végeztetnek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

GROSZ LAJOS egyenruha felszerelési vállalat
Székesfehérvár, Kossuth-utca 15. Tel.: 5-93
A m. kir. csendőrség szerződéses szállítója.
Postaküldemények. Olcsó árak. Részletfizetés.

Négy évtizede vásárolnak legjobb megelégedésre kiváló hangszereket
REMÉNYI MIHÁLY

Ötenször dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Budapest, VI., Király-utca 58-60. sz. Kéjzen Árjegyzéket!

SZEMÉLYI HIREK.

Szakaszparancsnokká kinevezetett: a pécsi IV. kerület állományában **Pető Elek** alhdgy., Kecskemétre.

Szakaszparancsnoki teendőik ideiglenes ellátásával megbízott: a szegedi V. kerület állományában **Lajos Dénes** thtis. Szarvason.

Őrsparancsnokká kinevezetett: a budapesti I. kerület állományában: **Gerecsi István**, **Deák-Béres Miklós**, **Nemes József I.**, **Gógös Bálint** és **Gyöker János** thtis.-ek. A szombathelyi III. kerület állományában: **Végh János**, **Mészáros Lajos I.** és **Gálov János** thtis.-ek.

Házasságot kötöttek. A szombathelyi III. kerület állományában: **Fólvgy Sándor** törm. **Kiss Zsuzsannával** Kemesmagasi Községben. A pécsi IV. kerület állományában: **Tóth József IV.** törm. **Varga Mária**val, **Kisvejkén**; **Kiss József III.** törm. **Nagy Erzsébet**tel, **Szabadszálláson** és **Szabó Ferenc II.** törm. **Stringer Irén**nel, **Komlón**. A szegedi V. kerület állományában: **Hegyi Sándor** törm. **Gyuris Gizellával**, **Makón**. A miskolci VII. kerület állományában: **Balogh János I.** törm. **Szompai Idával**, **Csengeren**.

Családi hírek. Született: **Sándor István I.** budapesti I. kerületbeli törm.-nek **Tibor-Gyula** nevű fia, **Somogyi István** székesfehérvári II. kerületbeli törm.-nek **István-Lajos** nevű fia, **Ambrus Géza** székesfehérvári II. kerületbeli törm.-nek **Imre-Ferenc** nevű fia, **Korács József I.** székesfehérvári II. kerületbeli thtis.-nek **Mária-Ilona** nevű leánya, **Berke Károly** szombathelyi III. kerületbeli thtis.-nek **Édit-Magdolna** nevű leánya, **Horváth József VII.** szombathelyi III. kerületbeli törm.-nek **József-György** nevű fia, **Bántó János** szombathelyi III. kerületbeli thtis.-nek **Zoltán** nevű fia, **Molnár Tamás** pécsi IV. kerületbeli thtis.-nek **Béla-Antal** nevű fia, **Béla Menyhért** pécsi IV. kerületbeli törm.-nek **Gizella-Erzsébet** nevű leánya, **Szécsi János** pécsi IV. kerületbeli törm.-nek **Gizella-Erzsébet** nevű leánya, **Barna János I.** debreceni VI. kerületbeli thtis.-nek **Magdolna** nevű leánya, **Vida Antal** debreceni VI. kerületbeli v. törm.-ek **Gizella** nevű leánya, **Balogh Lajos** miskolci VII. kerületbeli törm.-nek **László-Lajos** nevű fia, **Vitányi András** miskolci VII. kerületbeli törm.-nek **Tibor** nevű fia és **Bari József** miskolci VII. kerületbeli törm.-nek **Ibolya-Ilona** nevű leánya.

Malálozás. **Jakab Imre** székesfehérvári II. kerületbeli thtis.-nek **Imre-István** nevű fia meghalt. — **Gajári János** szombathelyi III. kerületbeli állami rendszerű II. osztályú altiszt **Jolán-Margit** nevű leánya meghalt. — **Ligeti Alajos** szegedi V. kerületbeli alhdgy.-nak **Lajos** nevű fia és **Lénárt Imre**, a budapesti I. kerület állományába tartozó törm. szivbénulás, zúzott seb a fejen, következményes agyháttalob következtében a budapesti 8. számú honvéd- és közrendészeti helyorségi kórházban április 24-én meghalt.

Örökbe fogadta **Katz Lajos** szombathelyi III. kerületbeli törm.-t **Berényi Ferenc** és neje **Dunaszentgyörgyben**. **Katz** törm. a „**Berényi**” családi nevet tartozik viselni. **Kiss István III.** szegedi V. kerületbeli törm. mostoha fiát, **Tóth Istvánt**. A gyermek családi neve ezáltal „**Kiss**”.

Mi tud róla? **Baki Imre** és **Soós István** volt csendőroket, akik 1919. évben az arádi őrsön teljesítettek szolgálatot, keresi **Bártfi Lajos** törzserőmester (főti őrs) és kéri őket, vagy azokat, akik tudnak hollétükről, igen fontos ügy érdekében írják meg címüket.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tisztelettel kérjük, hogy a közleményeket hosszabbat csak elzetes meggyőzés után. A közlemények fogalmazását óvatosan és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára piros írónal: „Szószertint közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, felhasználás előtt írógéppel kettes sorral valóra, kézírásai pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokat semmilyen rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és választékosan ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmánval csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tisztelődíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnymutatni. A nyomdai korrekciókat mi végesszük, korrekcióra vonatkozó kérésekkel csak kivételként fordulhatunk. Különlényomatokat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatójától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői íratásban; magánlevelet akkor sem trunk, ha a beküldő választékosan mellékel. Minden levelet teljes névvel és randfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levelekre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálattal útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőjük kél te felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellelül legcélszerűbb kisebb helység nevet vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jelgét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelyét választolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségi Lapok” rovatban válaszolunk. Előzetes csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugdíjállományi tagjaintól fogadunk el, másoktól nem. A csendőrség tényleges és nyugdíjállományi tagjainak legénységét egyéni az előszót díj felét fizetik. Előzetes csak legalább félévnyire lehet. Az előzeteseket kérjük pontosan megjelölni, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 85.343 számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bőszörményi-út 21. szám.”

Oktatóniszti. Az ulasítás külföldi okokból, amelyeket hosszadalmas volna itt mind felsorolni, arra az elvi álláspontunkra helyezkedik, hogy minden közbiztonsági szolgálatot

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eszlóv-167 I.

Telefon: 84-8-32, 84-8-31.

Mint a honvéd jöltéri alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) gh. levonás mellett; egyenként, polgári ruhát, fehérműt és minden felszerelést.

Videki megbízottak

Szabályozott, lömönöségű csendőrségi sapkák olcsó áron. Egyenként, cserék és leventefelszerelések szűcsárkák gyári áron. 50 éve fennálló

KISS ZSIGMOND UTÓDA

sapkás cégne

Szoínok, Gorove-u. 12. T. 578.

ELŐLEGNELKÜLI RESZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL

EBEDLŐSZÖNYGEK

Fotelnyak, csaplanok vasbetörök, futószőnyegek, fehéreműtáznak, ruházatok.

Lakberendező Vállalat

Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

elvben két főből álló járőr teljesítsen. Ezt azonban nem lehetett mereven, minden esetre kivétel nélkül előírni, mert ezáltal a szolgálat ott, ahol véletlenül nem áll két csendőr rendelkezésre, egyenesen megbénulna. De ettől eltekintve is, vannak szolgálatok, amelyeket egészen jól ellátnak egy csendőr is. Ha a Szut. 260. pontjában felsorolt ilyen kivételeket megfigyeljük, láthatjuk, hogy azok mind csak egyetlen szempontból: a járőr személyes biztonsága szempontjából vannak megállapítva. Helyben, nappal, legfeljebb két nem veszélyes fogoly kísérésénél stb. a járőr személyes biztonsága kevésbé van veszélyeztetve, azért az ilyen szolgálatokat egyedül is elláthatja, éjjel azonban mindig másodmagával kell lennie. Még az ellenőrzőnek is. Lóháton, kerékpáron bevonulni — de csak bevonulni — egyedül is szabad és pedig azért, mert lóháton vagy kerékpáron az út rendszerint rövidebb ideig tart, s a gyorsabban mozgó csendőr megtámadásának is kevésbé van kitéve, mint a gyalog portyázó. Vasúton vagy hajón meg éppen teljes a csendőr biztonsága, mert ott az utazóközönségen kívül mással nem érintkezik. Ilyen kivételnek (vasúton vagy hajón éjjel is teljesíthető szolgálatnak) kell tekinteni a fogolykísérést, futárszolgálatot, és egyáltalán minden olyan kivézenlyést, amely mozgó vonaton vagy hajón teljesítendő szolgálatra vonatkozik. Pl. két, nem veszélyes fogoly kísérésére sem szabad egy főt kivézenlyelni, ha a járőrnek a foglyokat éjjeli időben gyalog kellene kísérnie, míg ha a fogolykísérést vonaton vagy hajón kell teljesíteni a járőr csak a vasúti- vagy hajóállomásig, illetve a megérkezésnél, onnan a laktanyáig kíséri gyalog őket, akkor éjjel lehet egy főt kivézenlyelni.

Május. Ha nem találta volna meg kérdésére a feleletet a Cs.—20. Utasítás 8. oldalán a 6. pontban, akkor olvassa el 1934. évi 4. számunkban „Ipolyvölgy 12.” jelige alatt adott válaszunkat. Ogy látszik, nem veszik tekintetbe, hogy Ön gyomorbajos és nem hajlandók ezt elég bajnak tekinteni a közzéadás többi tagjai. Még azt is felrójják Önnek, hogy minden nap otthon étkezik, míg ők nem. Azt viszont elfelejtik, hogy Ön felemelt napibetétet fizet s ők pedig a vezénylési pótdíjat is kapják. Eltekintve attól, hogy anyagiilag sincs igazuk, ennyire garasoskodni csendőrnek nem szabad.

Hajdúság. A napibetétet visszakapja. Megegyezős dolga, hog távozásá előtt-e vagy visszatérése után. A tagok, ha a távollét tartamát ismerik, az előre történő kifizetésben egyeznek meg rendszerint. Mit értünk „bátralevő idő” alatt? Ha pl. Ön 1-én egész hónapra befizeti a napibetétet s ha 10-én mondjuk 21 napi szabadságra megy, akkor, ugye, a hónap hátralevő ideje 21 nap.

Remény. A május 15-i számunkban „Várni” jelige alatt adtunk tájékoztatást a kérdéstről. Ha az ott írt viszonyok Önnél is meg volnának, kérheti a méltányos elbírálást a belügyminiszter úrtól (VI. c. oszt.), azonban csak bizonyos idő elmúltával, mert hiszen csak fehérvárban adta be a kérvényt. Ha a vizsgálat azt állapítja meg, amit fentebbi üzenetünkben írtunk, a várakozási időt megrövidíthetik. Ez a kedvezmény.

Kolozsvár. Az előléptetési szabályzat Di melléklete szerint 1935. májusában nincs előléptetés, novemberben pedig azok kerülnek előléptetésre a törzsörnökök közül, akik az

öpk.-képző iskolát 1933-ban jeles és jó eredménnyel végezték. A kivételesen előléptetendő törzsörnökök részére sem volt előléptetés májusban.

Tévedés. Vizsgázott törzsörnökök, akik orvosi bizonyítvány szerint külszolgálatra alkalmatlan szárnyörnököknek nem alkalmazható, hanem az előléptetésre vonatkozó rendelkezések 13/b. pontja szerint az osztály vagy ennél magasabb parancsnokságnál kaphat irodai beosztást.

Körmend. 1. A nyugdíj összegének megállapításánál az 1630/M. E. 1930. számú rendelettel rendszeresített csendőrségi pótdíj csak azoknál vehető figyelembe, akik ezt a pótdíjat a tényleges állományban már élvezték, vagyis, akik 1930. július hó elseje után kerültek nyugállományba. Ez az 1930. évi XXVI. t.-c. alapján történik. Ön 1928. május 1-én került nyugállományba. Önnek 21%-os csökkentéssel folyósítják nyugdíját. Akik pedig csendőrségi pótdíjjal kerülnek nyugállományba, azoktól a pótdíj szintén ennyivel csökkentve számít a nyugdíj összegbe. Ha ezek után is sérelmesnek véli elbírását, a belügyminiszter úrtól (VI. b. oszt.) kérhet orvoslást.

I. P. Iórm., Kalocsa. Csendőr g. százados volt, évekket ezelőtt meghalt.

45.312. 1. Az első példa esetében egyáltalán nincs a második esetében pedig csak egy adag vezénylési pótdíjra van igénye. Olvassa el az 1925. évi 9. számú Csendőrségi Közlönyvel kiadott 156600/1925. VI. h. számú rendelet 33. oldalán levő 4. pont 1. bekezdését. 2. Mint ahogy a roham végrehajtásánál nem lehet megkövetelni az egyöntetűséget, ugyanúgy a kérdezett esetben sem lehet azt követelni. Az előgyakorlatok arra valók, hogy a gyors és minél tökéletesebb végrehajtást elsajátítsuk, de ez minden alakosság és egyöntetűség nélkül történjék. A Gy. Gy. Sz. I. füzet 30. és 31. pontjait értelemszerűleg itt is irányadóknak.

Hölvirág. A folyó évi csendőrségi zsebkönyvben megtalálja a feleletet kérdésére. A szolgálati idő kiszámítására nincs időnk, tehát csak annyit, hogy ha egy évig még szolgál, eléri a nyugdíjba beszámítható 15 évi szolgálati időt.

Hargita. Azt kérdezi, hogy nősülési körvénye milyen kivételes elbánásban részesülhet tekintettel arra, hogy arája hadiárva. Erről a kérdéstről az ezévi 9. számunkban „Ibolya” jelige alatt írtunk. A nősülési feltételek újból szabályozása folyamatban van, tekintettel az új előléptetési szabályokra. Hogy ez ebben a tekintetben milyen rendelkezést fog tartalmazni, most még nem tudhatjuk.

Kertamentli. Nem írta meg, mikor jött a csendőrséghez, mennyi ideig szolgált a honvédségtől, így nem tudunk kérdésére érdemleges választ adni.

Hegedű, Harmónium, Tárogató, Szakszofon, Grammofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak, csakis itt a magyar gyárban kaphatók Csendőröknek részletre is!

MOGYORÓSSY HANGSZERGYÁRA

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzékben

Fratelli Deisinger

kávé és tea behozatal

Budapest, IV. ker., Ferenciek-tere 1. szám.

◆ Kávé és tea különlegességek.

◆ A m. kir. csendőrségnek cukor, rizs és terményáruk kivételével 5% engedmény.

◆ Kérjen árjegyzéket!

Calderoni és Társa

látványtervezés Budapest

V., Vörösmarty-tér 1. (Maas-palota) Tel.: 811-48.

Színházi látcsövek, szemüvegek és orrcsípítők Zeiss punktol és Ultrasin üvegekkel.

Fényképezési cikkek nagy választékban

Vágytam. Ha gyermekét iskoláztatni akarja, az áthelyezést kérheti úgy, hogy ha a kincstár költségén nem lehetne, akkor saját költségén kéri. Az előjárói iránti ösztönös megkövetel, hogy jelentésében a saját ház ottlétét is jelentsse.

Tollnok. A régi ezolgalati utasítás 30. §-ának 6. pontjában írt azárny- vagy törzsiarodai segéd munkási beosztás az alhadnagy elöléptetés feltételeinél őrsparancsnoki szolgálatnak nem tudható be. Így rendelkezik az új szabályzat a 3. pont utolsó előtti bekezdésében.

F. A. Szombathely. Benel Tivadar ny. őrnagy címe: Budapest, VII., Damjanich-u. 54. Pókay nevű zászlós a volt cs. és kir. 2. gy. ezred állományában nem volt, legatábtis a nyilvántartóban nem szerepel.

K. J. Koller János tart. főhadnagy címe: Gyenesdás, (Zala-megye). Erdélyi Jenő főhadnagy a volt 31. honvéd gyalogezred állományában nem fordul elő. Vitéz Vajda Lajos tart. főhadnagy címe: Bulatonederes (Zala-m.). Koller hadnagy, a volt 14. honvéd gy. ezred nyilvántartásában nem fordul elő.

Baltuvár. A másnapra is átterjedő pihenő bejegyzésére a Csúz. 168. pontjának utolsó bekezdésében találja meg az utasítást.

Két út között. Ön a testőrségnél érdeklődött és a kapott felelőválaszok és bátorítások után kérelmét be is adta még február hónapban. Ertesítést is kapott, hogy előjegyezték. Mindennek dacára csak most kezd érdeklődni, vára ott Őre előnyösebb élet, vagy nálunk van nagyobb lehetőség a haladásra. Csodáljuk, hogy minderről nem kérdezősködött már akkor, midőn első ízben járt ott jelentkezni és érdeklődni; mert hiszen miről érdeklődött, ha nem a nekünk feltett kérdésekről? Ha mi most azt mondjuk, hogy a testőrségnél nagyobb az előrelépés lehetősége, akkor annak idején eleget tesz majd a behívási parancsnak, ha pedig azt mondjuk, hogy a csendőrségnél mégis előnyösebb helyzetben van, akkor nem megy? Azt írja: két út között kell választania s a választást úgy látjuk, attól teszi függővé, hol az előnyösebb. Hígyje el, szomorú kötelesség nekünk, ilyen válogatásra felelni, mert nehezen tudjuk elhinni, hogy a mai nehéz megélhetési viszonyok között valaki arról töpreng, hol használja ki önmagára nézve minél előnyösebbre azt a szerencsésjét, hogy kenyérhez jutott, azután meg azért is szomorú, mert a hivatott csendőr nem látja annyira a különböző konyerek színét és nagyságát. Hiába írja, hogy szereti a csendőr szolgálatot, nehezen tudjuk elhinni, hiszen alig két éve van itt, így még nem nagyon lehetett módja meglatni a csendőr szolgálatból azt a valamit, aminek alapján csakugyan elmondhatja, hogy szereti ezt a szolgálatot.

Út a börtönbe.

(1.)

(Dr. Jaeger János segyintézetű lelkész „Hinter Kerkermauern” című gyűjteményéből fordította Pinczés Zoltán őrnagy).

„Önt nem lehet eltéríteni” — mondotta R. ügyvéd nekem a tárgyalás előtt. — A társam is kérte a bíróságot, hogy mentsen fel engem, mert én a levél elhozatalán kívül az egész ügyről semmit sem tudtam. Hiába. Az újrafelvételi kérvényemet azzal utasították vissza, hogy az aktákból nem lehet megállapítani, mi vezette az esküdteket arra, hogy bűnösnek mondjanak ki.

Már hat hónapot le is töltöttem, amikor Danzigban is reájöttek, hogy a két zsaroló levelet talán az írhatta, aki a gyurút elzalogosította és akinek a neve a zálogcédulán szerepelt. Persze, ez is én voltam. Igaz, hogy itt a zsarolást könnyebb volt reámbizonyítani, mert a danzigit azzal fenyegettem meg, hogy a feleségének írok. Tagadásom csak rontott a helyzetemen: ott is egy évet kaptam. Most már két évi büntetésem volt és ötévi hivatalvesztésem. De az igaz büntet: a pederasztát itt sem vonták felelősségre. Annak dacára, hogy kétségtelen volt, hogy az illető fiatalembernek 1000 márkát adott, hogy odaadta neki az óráját, a gyűrűjét. képes volt megesküdni a bíróság előtt, hogy vele szemféltélen erkölcsösen viszonyban nem állott s hogy a pénzt és az értékeket csak azért adta oda neki, mert félt, hogy őt ártatlanul kompromittálni fogja. Erre a zsaroló is kapott ötévi börtönt.

Büntetésem kitétele végett megint egy kis vidéki börtönbe kerültem. Az egész épületet deszkakerítés vette körül s úgy hetvenen lehetünk benne foglyok. Tízennyolc hónapig voltam itt, irodai munkával foglalkoztam, időnkint úgy szólva én vezettem az egész fogháziródat, sőt néha még a járásbírósághoz is átvittek kiegészíteni. A járásbíró meg is dicsért,

Nem felünk a
vizsgálat!

met Reform vizsgacuhát kaptunk!

Leányka vizsgacuhák:

fehér matrórúha 6—12 évesek részére 6 évesnek 11— P
számonként 1— P emelkedés
sötétkék gyapjuszövetből 6 évesnek 14— P
számonként 1— P emelkedés

Fü vizsgacuhák:

csikos matrórúha vászonruha saját és kék damasztgallérral 6—12
évesek részére 6 évesnek 11'50 P
számonként 50 fillér emelkedéssel
Fehér matrórúha, finom damasztból, fehér és kék gallérral 6—12
éveseknek 6 évesnek 12'80 P, számonként 50 fillér emelke-
déssel. Ugyanaz hosszúnadrággal 14— P, számonként 120 P
emelkedéssel. Garantiáltan szüntartó elsőrendű minőségek.

Reform Ruházati Rt., VI, Vilmos császárt-út 5

Csendőrség részére
kedvező illetési
leltételek.

hogy egészen kiváló bírósági tisztviselővé képeztem ki magamat. Mit használt nekem ez a dícséret, ha külön nem akartak tudomást venni róla az emberek.

Vannak, akik azt hiszik, hogy a fogollyal feltétlenül úgy kell bántani, mint egy vadállattal. Ezek közé tartozott a fogházorvosunk is. Egészen tisztességes fizetéséért — fejenként és évenként 4 márkát kapott minden fogoly után — az egész működése abból állott, hogy ha valamilyik fogoly rosszul lett és hívatták, hát átlépte a fogház küszöbét. Ez úgy három-négy hónaponként egyszer fordult elő. Ezt az urat, akit egyébként durva modora miatt a lakosság sem szeretett, megkértem egyszer, hogy tekintettel a rossz gyomromra és arra, hogy míg a többi fogoly hét órákor lefekhetik, nekem este tízig kell dolgoznom, engedélyezzen naponta félliter tejet. Nagyon felháborodott a merész kéresem és rámkiallított:

- Nincs tej! Maga egészséges!
- De doktor úr, hogyan állapította meg, hogy egészséges vagyok, amikor meg sem vizsgál?
- En járásorvos vagyok, érti? Jársorvos!
- Bocsnat, járásorvos úr. Az én kívánságom az volna...
- Magának itt nem lehet semmi kívánsága! Maga két évre van elítélve csalásért és kész!
- Jársorvos úr, először is nem család miatt vagyok elítélve; másodszor azért, mert el vagyok ítélve, én is csak ember vagyok...
- Semmi sem maga! És nem azért van itt, hogy felhizlaljuk, hanem, hogy a többi hasonló firmákkal együtt minél hamarabb kímuljon és ne terhelje a világot a jelenlétével!
- Ez mindenesetre dícséretes álláspont, járásorvos úr, csak azt nem értem, hogy ilyen elvek mellett miért ment orvosnak?

El lehet képzelni, hogy ordított erre. Feljelentett. Tízletelen magatartás miatt tízenégy napni sötétzárkát kaptam. Na, de eltelt ez is. Kiszabadulásom után Berlinbe mentem, ahol már az első nyolc nap alatt álláshoz jutottam. Pincér lettem, de csak négy hétig bírtam; a fogházban annyira legyengültem, hogy képtelen voltam napról-napra reggel kilenc órától éjjelután egy óráig falpon lenni. Egy darabig még ápoló voltam egy kőműves börtönorvos osztályán, majd Hannoverbe mentem és ott egy kis cigarettagyárban annyira vittem, hogy azt a tulajdonossal közösen vezettük. De itt is rosszul jártam, mert a tulajdonos jó cigarettákat tudott ugyan gyártani, de egyáltalán nem volt üzletember és tőkéje sem volt elég. Így aztán persze nem lehet üzletet vezetni: háromnegyed év múlva be kellett csukni a boltot.

A következő nyáron egy egészen jó utazóügynöki állásra nyílt lehetőségem. Rendőrségi utazói igazolványra lett volna szükségem. Elmentem egy H. nevű rendőrtisztviselőhöz, aki ismertem a múltból. Elmondattam neki, hogy most végre kilátásom van egy megfelelő, állandó állásra, megértem, hogy soha többé a törvénnyel összekötésbe nem kerülök s megkértem, legyen segítségemre, hogy az igazolványt megkaphassam. Mellemadott egy detektívet, aki előjött velem az igazolványi osztályba és ott közölte, hogy részükre az igazolvány kiállításának nincsen semmi akadályja. Az útlevehlváltásban átadtam a tisztviselőnek a gyáros igazolását arról, hogy engem alkalmaz — tíz perc múlva megkaptam az elin-

tézést: nem kapok utazói igazolványt, mert utolsó büntetésem kiállása óta öt év még nem telt el.

Most persze el kellett volna mennem a gyároshoz és mindent meg kellett volna gyónnom neki. Mit értem volna vele? Semmit. Kidobott volna, vagy ha éppen nem is, igazolvány nélkül semmiesetre sem alkalmazott volna, mert nem kockáztatta volna meg, hogy a nálam levő árult őrizetbe vegyék. Óh, ezek a „rendészeti” szahályok. De sok eseted embernek teszlik lehetetlenné, hogy újra felemelkedjék! És hány meg hány notórius gazembert ismerek, akiknek a zsebe tele van mindenféle rendőrségi igazolvánnyal, mert elég ravaszak ahhoz, hogy meg tudják szerezni, de akik aztán ezeket az igazolványokat nem használják fel egyébire, mint arra, hogy azokkal a rendőrséget az orránál fogva vezessék.

Viaszamentem Frankfurtba és ott a saját szakállamra alkalmi ügynökösködésekkel foglalkoztam. Három évig félve tartózkodtam mindentől, ami a törvénnyel összekötésbe hozott volna — s most mégis újra itt ülök az egyesben és írom az élettörténetemet.

Hogy most miért kerültem megint ide, az nem tartozik abba a keretbe, amit eddig megírtam. Később talán majd külön meg fogom írni.

Ami megírtam, azért tettem, hogy reámutassak az okokra, melyek egy büntetett előéletű, vagy ahogy mondani szokták „rovottmúltú” embernek lehetetlenné teszik, hogy a tisztességes társadalomba visszatérjen, hanem valóságos belekényesítik a visszaesésbe. Reimerom: az emberiségnek sok a salakja. Ézer- és ezernyi büntetett, erkölcsi tekintetben alábbvaló az állatnál is. Van reámszabadítva az emberiségre. Ezek minden bizonyonnyal megérdemlik, hogy az emberiség száműzze őket, hogy elkülönítse magából és két választás elé állítsa: vagy megjavul és tisztességes, becsületes emberrel válik, vagy pedig pusztuljon el ott, ahová való: börtönben vagy száműzetésben.

De ezernyi azoknak a száma is, akik főnkromennek, mert az emberiség szívtelenül elzárkózik előlük, vagy legjobb esetben közömbös a sorsukkal szemben. Tönkremennek, pedig meg lehetne és meg is kellene őket menteni.

En jól megismertem az ilyen szerencsétleneket, akik azért, mert egyszer-kétszer összekötésbe kerültek a törvénnyel, minden aktában, statisztikában és nyilvánosságban már „szokásos büntetettek”-ként szerepelnek, pedig nincsen nagyobb vágyuk, minthogy újra tisztességes emberekké lehessenek. Az olyan szerencsétlenekkel szemben, akik a fogházból jó bizonyítványt kapnak, mégis megértőbbnek kellene lenni, egy kicsit bizni is kellene bennük, hiszen, egy kis emberismerettel igyis hamarosan meg lehetne állapítani, hogy melyikük érdemli ezt meg és melyikük nem. Nem szabad mindig csak azt nézni, hogy mivé lett valaki, hanem figyelmet kell szentelni annak is, hogy miként és miért lett azaz, ami. A bünteselekmény miatt sem szabad mindig egyedül csak azt felelőssé tenni, aki elkövette: vizsgáljuk meg néha az előzményeit is a cselekményének. Hány meg hány bünteselekmény terheli annak az ezerfeji hidrának a lelkismeretét, amit társadalomnak neveznek! És mégis, ha egyszer felszabad valahol a genny ennek a társadalomnak a testén: odátul a bírói székbe és itélkezik saját bűne felett.

A m. kir. csendőrség tagjai bizalommal vásárolhatnak mindenemű csendőrségi felszerelési cikket, felszerelműt, kiegészítőt stb.

HALMOS DIVATÁRUHÁZÁBAN
MISKOLC. Korona szálló mellett. Műlányos szabott árak.

TELEPES ÉS HÁLÓZATI RÁDIÓK
GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK
CSILLAROK Részletei is legolcsóbban. Csereakció.

Reich Miklós cégnél
Budapest, VI., Vilmos császár-út 45. szám. Nagymező-úta sarok.
Kérje a legújabb árjegyzékelt!

PAPÍRÁRUK, irodaszerek
legolcsóbban **AUSLÄNDER GYULA**
könyv- és papírkereskedése MISKOLC
Horváth Miklós-út 11. Telefon: 194.
Küzhivatalok állandó szállítója.

PIGAY IMRE
VASKERESKEDÉSE
MISKOLC
Mindennemű vasdracikkek, háztartási felszerelések legolcsóbb bevásárlási helye.

Megbízható, nagy állóképességű masszív strapagép a gyári új Mercedes Prima Portable **178.⁵⁰** kedvező fizetési feltételek **DIXI IRÓGÉPSZAKÜZLET, BUDAPEST** VI., PODMANICZKY-U. 1. TEL.: 15453

A beteg embert nem megölni kell, hanem meggyógyítani, mert neki éppen olyan joga van az élethez, mint az egészségesnek. Ki kell operálni belőle azt, ami a testi vagy erkölcsi betegséget okozza. De hat az állam, a társadalom semmit sem törődik például a munkanélkülivel — addig, amíg büncselekmény nem követ el. Milyelt elkövette, mindjárt adnak neki mindent: lakást, ruhát, élelmet, munkát, orvost könyvtárat stb. De ennek nagy ára van: a megbélyegzés. A bűntett előélet bűllyege végigkíséri aztán az egész életét. A büntetés kiírása nem azt jelenti, amit az ember egy-egy bűnteti feletti pillanatnyi felháborodásában tenni szeretne, t. i. az összes büntetéseket kiírását, hanem inkább azt, hogy a büntözést az alapokára kell visszavezetni és a forrást kell eldugni, amelyből táplálkozik.

Addig azonban, amíg a közönység túlnyomó része az elbocsátott fegyverben csak az eselestet, a megbélyegzettet látja és nem enged a téves feifogásból, hogy a büntetést úgy kell ártalmatlanná tenni, hogy még a megjavulását is megakadályozzák, addig nem szabad csodálkozni, ha pl. Németországban az elbocsátott fegyverek 35%-a visszacsövé válik.

II.

A második életleírás írója K. F. kereskedő Nős, református, magas, jól megtermett, jómegjelenésű ember. Büntetései: sikksasztás és okirathamisítás miatt 3 havi fegház. A katonaságnál: sikksasztás miatt három heti fegház és lefokozás. Okirathamisítás miatt 9 havi börtön. Utolsó büntetése: sikksasztás miatt 1 évi és 9 havi börtön. Büntetésének letöltése közben igen jól viselte magát, szorgalmasan dolgozott, önképzésével foglalkozott. Cselekményeit megbánta és komolyan elhatározta, hogy megjavul.

*

Aki leül, hogy az élettörténetét megírja, legtöbbször az emberek kíváncsiságának akar eleget tenni. Sokan vannak, akik szinte hencogésszerű „memárokat” írnak, jobban mondva — hazudnak. Nekem nem az a célom. Énsem egy általam nagy figyelemben tartott ember iránt érzett szeretetem késztet arra, hogy őszintén leírjam az életem folyását, mindent szóról-szóra úgy, ahogy megtörtént. Nincs értelme, hogy valótlan írjak, hiszen a nevemet az olvasó úgysem ismeri meg, „hírnévre” tehát akkor sem számíthatok, ha talán sikerül az írással az olvasók érdeklődését lekötönni.

Amennyire a természetem engedi, tartózkodni fogok minden bírálatától és következtetéstől; igyekezni fogok nagyon tárgyilagosnak lenni. Előre is elnézést kérek azonban, ha az én jó szülömet, különösen az én drága jó Édesanyámat nem tudom mindig a legkedvezőbb megvilágításba helyezni, de ez is csak a teljes igazság és tárgyilagosság kedvéért történik. Egyébként: ha egyrészt tudom, hogy szülöm — talán akaratlanul — hibákat követtek el velem szemben, másrészt teljes tudatában vagyok annak is, hogy mennyi hálaival tartozom nekik. Életem végéig igaz gyermeki szeretettel fogom őket szeretni és mindig a legmélyebb tisztelettel fogom az emléküket megőrizni.

Édesapám egy elemi iskolai tanítónak volt a fia, édesanyám egy balászmesternek a leánya. Szülölem gyermekkorától nem sokat tudok, mert a nagyapám közlül egyiket sem ismertem. Valami nagy jöletben sem az apám, sem az édesanyám nem nevelkedhetett, mert a tanító nagyapámnak négy fia volt és két leánya, a balászmester nagyapámnak pedig négy leánya; édesanyámon kívül az iker-testvére, azután egy fiatalabb, nem nagyon intelligens nővérük és a legfiatalabb, aki egy kicsit kimondottan korlátolt volt. Az édesanyám apja, a kevéssé után következő, amit róla hallettam, erőszakos, durva ember lehetett. Édesanyám beszélt egyszer, hogy ha a négy leány közül valamelyik akár valóban, akár pedig csak a nagyapám nézete szerint hibázott, ő mindig mind a négyet elverte; fejszét, botot dobott utáruk s a végén még kényszerítette

őket, hogy a verést megköszönjék. Valószínűleg fiatalon halt meg, mert az anyai nagyanyámat én már csak mint a második férje özvegyét ismertem. Hatvanháromeves korában halt meg. Édesanyám vend származású, nagymértékben babonás és a maga módján igen vallásos volt.

Az apai nagyanyám jószívű, nemeslelkű, szinte gyermekiessen szelíd teremtés volt, de én már ot is csak mint özvegyet ismertem. Nagyapám halála után a tanítói özvegyek házában élt és ott is halt meg hosszas, békéturo aszervedés után, 74 éves korában.

(Folytatjuk.)

Lovaspályázatunk eredménye.

Az április 15-i számunkban a lovascsendőrök részére hirdetett pályázatunkra 37 pályamunka érkezett. Ezekből mindenekelőtt jölesé érzéssel állapítottuk meg azt a nagy szeretetet, mellyel lovas bajtársaink szolgálatukban hűséges társaik, a lovak iránt viseltetnek. Csak az lehet vérbeli lovas, aki elsősorban a lováról gondoskodik szolgálatát alatt és a laktanyában is. Egyébként azt látjuk a pályázatokból, hogy a két szolgálat nehezségei és előnyei között egyik vagy másik oldal felé jelentős különbséget tenni nem lehet. Az, ami látszólagos könnyebbséget jelent a lóháton való portyázásnál, a valóságban nincs is meg, mert más oldalon viszont bizonyos nehezségekkel kell megküzdenie a lovasnak. A gyalogszendőr a maga lábán jár, de pihenőben, szabaddióben csak magára van gondja, a lovascsendőr viszont nyeregben viteli magát, de ez nem mindig gyönyörűség s amellet a lovára sok időt és gondot kell fordítania. Végeredményben nincs mit irigyelnők egymástól.

Ezt írja le legtalálhatóbban Zúbor János tiszthelyettes (Mezőtúr), a kitzötöt jutalomdíjat neki ítéltek. Megdicsérfük igen jó munkájáért: Kalmár Péter őrmestert (Budapest, 3. lovas alosztály), Tóth M. István őrmestert (Kiskunhalas) és Varga József esendőrt (Budapest, 3. lovas alosztály).

Pályázat a honismeretből.

A pályázónak le kell írnia mindent, amit az elszakított országokról tud. Meg kell írni, melyik országrész elrablásával milyen veszteség érte a magyar nemzetet és melyek azok a gazdasági és történelmi örök, amelyek ezeket az országrészeket a trianoni határok ellenére is hozzánk fűzik.

Pályázatot csak a esendőrség legénységi egyenétől fogadjuk le. Határidő: június 1. Az eredményt a június 15-i számunkban fogjuk közzélni. A legjobb pályázatot értékes esebórával jutalmazzuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős ügyvezető: Györy Aladár.

NAGY ALBERT Kudolfi lakosságával szemben.

EGYENRUHA ÉS ŐRISZABÓSÁGA Egyenruhézelt, felvezéréselel cikkek

A m. kir. esendőrség szállításra.

MISKOLC, SOLTÉSZ NAGY KÁLMÁN-U. 1.

Pontos óra = Pontos szolgálat arany ékszereket, ezüst dísz tárgyakat, ezüst és prima alpálka evőeszközöket megbízható kivitelben a m. kir. esendőrség tagjainak árendemény mellett szállít

HETÉNYI JÓZSEF ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

Miskolc, Horthy Miklós-ér 16. Kedvező fizetési feltételek.